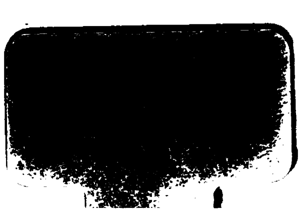

נעים למוד שפת עבר

לתועלת נערי בני ישראל

ולכל החפצים בשפה העבריה

עם מאמרים מוכנים להעתיק

VERAANGENAAMDE HEBREEUWSCHE SPRAAKKUNST,

MET TOEPASSELIJKE OPSTELLEN.

Vervaardigd, ten dienste der Nederlandsche Jsraëlitische Jeugd, alsmede voor alle beminnaars der gewijde taal,

door

D. A. LISSAUR,

Onderwijzer in de Hebreeuwsche taal, en werkend lid van het Hebreeuwsch letteroefenend genootschap תועלת te Amsterdam.

בְּעוֹלֵל אַחַר הַבּוֹצֵר קַמְתִּי, וּבְחֶסֶד
אֱלֹהַי כְּבוֹצֵר יִקְבִּי מָלֵאתִי. בן סירא ל"ג ס"ו

Te Amsterdam, ter Boekdrukkerij van DAVID PROOPS Jacobszoon, in de Rapenburgstraat No. 157.

5585, 1825.

VERKLARING VAN EENIGE IN DIT WERK VOORKOMENDE TEEKENEN.

☞ Dit teeken geeft te kennen, dat aldaar opstellen met fouten zijn

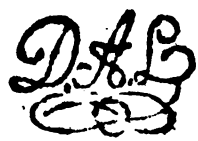
† Dit teeken wijst, dat eene soortgelijke zinsnede in de voorgaande oorspronkelijke opstellen te vinden zijn.

* Dit teeken in de oorspronkelijke opstellen toont, dat de verzwegene werkwoorden, היה ,מצא enz. door *Hebben*, *Zijn*, *Vinden*, enz. in 't nederduitsch moeten vertaald worden.

Woorden tusschen twee ( ) worden niet vertaald.

De ongepunctueerde letters בכלם in de aanteeken kolommen moeten door den leerling bij 't voorwerp gevoegd, en gepunctueerd worden.

Geene Exemplaren zullen voor echt erkend worden, dan die door ons aldus onderteekend zijn:

VOORBERIGT.

De behoefte van een Hebreeuwsch Vertaalboek, in 't Nederduitsch geschreven, loopt thans te veel in 't oog, dat men nog zoude aarzelen om in een' tijd waar men alle hoop tot den bloei en de welvaart der Heilige taal koestert, in deze behoefte te voorzien. Zie daar 't doelpunt, wat wij met de uitgave van dit werkje beöogden. En opdat men met den inhoud van hetzelve eenigermate bekend worde, achten wij 't niet ongepast eenige toelichting te laten volgen.

Na eene beknopte beschrijving der taaldeelen, volgt eene schets over de ה' הידיעה. Derzelver eenvoudigheid, maar-ook derzelver belangrijkheid voor eerstbeginnenden, vordert geen betoog. Eene verzameling van driederlei opstellen, namelijk: oorspronkelijke, nederduitsche, als mede oorspronkelijke met fouten, zullen na ieder behandelden regel den ijverigen leerling in staat stellen, om zijne krachten te beproeven omtrent 't geleerde, en daarenboven een' diepen indruk op zijn geheugen overlaten. Voorts beschouwden wij 't als een gemak voor den beginnaar, om de behandeling der naamwoorden op den voorgrond te plaatsen. Hier hebben wij, zoo wij vertrouwen, de zaken naar haren wezenlijken aard behandeld, en in plaats van den leerling een verkeerd leerstelsel van naamvallen op te dringen, maakten wij hem liever vroegtijdig met de voorzetsels en dienstbare letters בּ כּ ל מּ bekend, deels om derzelver onontbeerlijke noodwendigheid, als ook om door middel van deze de nederduitsche naamvallen te vervangen.

De staat van 't סמיכות met de כנויי הקנין, eigenaardige kunstgewrochten, van eene uitgebreide behoefte zijnde, eischten natuurlijk eene bijzondere afdeeling van meerdere uitgebreidheid. Ook hierbij wenschen wij doel getroffen te

hebben, door de נִמְּה niet meer naar 't moeite barende מִשְׁקָל, maar aan de uitgangen der naamwoorden te leeren kenschetsen. Gevoegelijke splitsing en noodige aanmerkingen volmaakten de bewerking dermate, dat de beoefening derzelve des te gemakkelijker werd; terwijl wij nu en dan ook herhalings oefeningen lieten invloeijen.

Om verder geregeld voort te gaan, vingen wij aan met de beschrijving van 't werkwoord, en de daarmede verbondene persoonlijke voornaamwoorden, en zochten alles, door kleine tafeltjes, van toepasselijke opstellen gevolgd, te vereenvoudigen. De bijvoegelijke naamwoorden, hun oorsprong aan 't werkwoord verschuldigd zijnde, moesten natuurlijk volgen.

Eindelijk rangschikten wij nu de nog onbehandelde voornaamwoorden, onder de kleinere taaldeelen; terwijl 't slotstuk een door ons ontworpen oostersch verhaal met *Sijntaxische* aanmerkingen bevat, om 't zelve in 't oorspronkelijke over te zetten. Wij kunnen niet ontveinzen, dat wij in de geachtste werkjes: תורת לשון עברית, ספר עמודי הלשון מודע לבני בינה, en bijzonder in het יסודי שפת עברית door den Heer M. Lemans, veel afdoenende gidsen vonden.

Voor 't Nederduitsch zijn wij geenszins van *Siegenbeek* en *Weiland* afgeweken, eenige zinsneden uitgezonderd, die wij gevoegelijk naar de oostersche leest moesten schoeijen.

Zie daar eenen en anderen wenk, over den inhoud van dit werkje. Mogten wij nu eenigermate de goedkeuring van deskundigen wegdragen, en wij daardoor den onderwijzer tot 't grootste gemak, en den leerling bij 't beoefenen der Heilige taal, tot 't uitgestrektste nut kunnen wezen; als dan zullen wij ons rijkelijk beloond zien.

de SCHRIJVER.

BEKNOPTE VOORBEREIDING.

Waarde Leerlingen! In het vertrouwen, dat gij tamelijk wel Hebreeuwsch kunt lezen, en dat gij ook een' onderwijzer hebt, die U bij 't leeren dezer taal te gemoet komt; zoo gaan wij terstond over, U te verhalen, dat men de woorden van dezelve, in negen soorten van rededeelen heeft te onderscheiden, die men noemt:

1	שֵׁם עֶצֶם,	Zelfstandig Naamwoord.
2	שֵׁם הַתֹּאַר,	Bijvoegelijk Naamwoord.
3	כִּנּוּי הַשֵּׁם,	Voornaamwoord.
4	פֹּעַל,	Werkwoord.
5	תֹּאַר הַפֹּעַל,	Bijwoord.
6	מִלַּת הַיַּחַס,	Voorzetsel.
7	מִלַּת הַקִּשּׁוּר,	Zamenvoegsel.
8	מִלַּת הַקְּרִיאָה,	Tusschenwerpsel.
9	מִלַּת הַמִּסְפָּר,	Telwoord.

Het שֵׁם עֶצֶם *Zelfstandig naamwoord*, is een woord, dat, op zich zelf alléén staande, zonder behulp van een ander woord, werkelijk eenen persoon of eene zaak uitdrukt: b. v. אֱנוֹשׁ *Mensch*, עֵץ *Boom*, מִלְחָמָה *Oorlog*, enz. Zij onderscheiden zich in שֵׁם עֶצֶם כְּלָלִי *Gemeene*, in שֵׁם עֶצֶם פְּרָטִי *Eigene*, en in שֵׁם הַמִּקְרֶה *Afgetrokkene naamwoorden*.

Een *gemeen* naamwoord is een woord, 't welk eenen naam uitdrukt, dewelke aan alle zaken van dezelfde soort eigen is: b. v. כִּסֵּא *Stoel*, יֶלֶד *Kind*, enz. Immers alle stoelen heeten *stoelen*, en alle kinderen noemt men *Kinderen*?

Een *eigen* naamwoord is een woord, 't welk eenen naam uitdrukt, die niet aan alle zaken van dezelfde soort eigen is: b. v. מֹשֶׁה *Moses*, יְרוּשָׁלַיִם *Jerusalem*, enz, zijn eigennamen

namen, omdat de woorden יְרוּשָׁלַיִם, מֹשֶׁה, niet op alle menschen of steden toepasselijk zijn. Immers wij weten dat alle menschen geen מֹשֶׁה, en alle steden geen יְרוּשָׁלַיִם heeten? Een שֵׁם הַמִּקְרֶה *Afgetrokken naamwoord*, hetwelk, eene zelfstandigheid, die niet onder 't bereik der zinnen valt, uitdrukt, gelijk תּוֹחֶלֶת *Hoop*, עַצְלוּת *Traagheid*, enz.

Het תֹּאַר הַשֵּׁם *Bijv. n. w.* is een woord hetwelk, niet op zich zelf staande, de hoedanigheid van een zelfstandig naamwoord beschrijft, b. v. גָּדוֹל *Groot*, als בַּיִת גָּדוֹל *een groot huis*; hier geeft גָּדוֹל *Groot*, eene beschrijving van 't huis, namelijk, dat het Groot is, te kennen. Men kan dit taaldeel zeer gemakkelijk kennen, door er de woorden דָּבָר *Zaak* en אִישׁ of אִשָּׁה *Persoon* bij te voegen, b. v. יָפֶה is een bijvoegelijk namwoord, wijl men zeggen kan דָּבָר יָפֶה *Eene schoone zaak*, אִשָּׁה יָפָה *Eene schoone vrouw*, enz.

Het כִּנּוּי הַשֵּׁם *Voornaamwoord*, dient om de lastige herhaling, van een in de rede reeds bekend שֵׁם עֶצֶם te besparen, bij v. b. הָאָב אוֹהֵב אֶת הַבֵּן וְגַם הוּא מְיַסֵּר אוֹתוֹ *De vader bemint den Zoon, en hij kastijdt hem ook.* Immers in dezen volzin dient הוּא alléén om 't naamwoord אָב niet nog eens te bezigen, terwijl het anderzins moest heeten הָאָב אוֹהֵב אֶת הַבֵּן וְגַם הָאָב מְיַסֵּר אוֹתוֹ? Men onderscheidt dezelve in 6 soorten, als: 1 כִּנּוּיֵי הַגּוּף *Persoonlijke*, 2 כִּנּוּיֵי הַפָּעוּל *Lijdende*, 3 כִּנּוּיֵי הַקִּנְיָן *Bezittelijke*, 4 כִּנּוּיֵי הָרוֹמֵז *Aanwijzende*, 5 כִּנּוּיֵי הַמִּצְטָרֵף *Betrekkelijke*, 6 כִּנּוּיֵי הַשְּׁאֵלָה *Vragende voornaamwoorden.*

Het מִלַּת הַיַּחַס *Voorzetsel*, is een taaldeel, 't welk de betrekkingen, in dewelke een Zelfstandig naamwoord staat, te kennen geeft, als אֶל הַגָּן *Naar den tuin*, מִן הָעֵץ *Van den boom.* Zij worden daarom met regt מִלּוֹת הַיַּחַס *Verwantschapswoorden* genoemd, omdat alléén door deze de verwantschap of de gevallen der naamwoorden uitgedrukt worden. (4°. Les)

(De beschrijving der overige rededeelen vindt men ter plaatse waar wij opzettelijk over dezelve handelen.)

EERSTE LES

Over de ה׳ הַיְדִיעָה, bepalende הַ.

Behalve de boven genoemde taaldeelen, kent de Hebreër nog een' ה׳ הַיְדִיעָה die eigenlijk de plaats van het Nederduitsche lidwoord *de* of *het* bekleedt. Deze bepalende הַ, wordt voor een zelfstandig naamwoord geplaatst, om dit nader te bepalen, en toe te passen op 't voorwerp waarvan men spreekt b. v. הַשֶּׁמֶשׁ *de zon*, הַיָּרֵחַ *de maan*, terwijl שֶׁמֶשׁ alléén *zon*, en יָרֵחַ alléén *maan* heet.

Hier bij zijn de volgende regels in acht te nemen.

1. Dat deze doorgaans mét eene פַּתַח gepunctueerd wordt, gevolgd van een' דָּגֵשׁ חָזָק in de eerste letter des woords, gelijk boven bij יָרֵחַ en שֶׁמֶשׁ te zien is.
2. Wanneer de eerste letter des woords, voor 't welk eene bepalende ה komt, eene keelletter is, bekomt de ה eene קָמַץ in plaats van de פַּתַח, als הָאָרֶץ *de aarde*, הָהָר *de berg*, הָעוֹף *de vogel* enz.
3. Edoch voor de keelleter ח blijft de פַּתַח gewoonlijk, zonder dat de דגש aangevuld wordt, als הַחֶרֶב *'t zwaard*, הַחוֹמָה *de muur*.
4. Indien de ה eene lange קָמַץ heeft, dan verandert de פַּתַח in eene סֶגוֹל, als הֶחָכָם *de wijze*, הֶחָלָב *de melk*. Dit geldt ook bij de ע en ה wanneer 't woord meervoudig is, als הֶעָרִים *De steden*, הֶהָרִים *De bergen*.
5. Indien nog eene der dienstbare letters ב׳ כ׳ ל׳, dewelke *aan*, *in*, *tot*, *als*, *met*, *door*, *voor* enz. beteekenen, voor 't woord komt, dan wordt zij altijd vóór de ה geplaatst.
6. Dat echter meestal de ה wegvalt, en de פַּתַח, סֶגוֹל of קָמַץ, die er onder behoorden komt onder de dienstbare letter, als בַּיּוֹם *op den dag*, כַּכֹּהֵן *als de priester*, לָאוֹר *aan 't licht*, בֶּעָבִים *in de wolken* enz.

op-

Opstellen over de vereeniging van 't שֵׁם עֶצֶם met de ה הַיְדִיעָה.

1

הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם, הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ, הַיַּמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם, הַשֶּׁמֶשׁ, הַיָּרֵחַ, הַכּוֹכָבִים, וְהַמַּזָּלוֹת, הַבְּהֵמָה, הַחַיָּה, הָעוֹף, הַדָּגִים, וְהָאָדָם הֶחָשׁוּב בְּכָל הַחַיּוֹת, יְצוּרֵי אֱלֹהִים הֵמָּה.

שָׁמַיִם	Hemelen.	יָרֵחַ	Maan.	אָדָם	Mensch.
וְכָל צְבָאָם	en al hun heer.	יַמִּים	Zeeën.	חָשׁוּב	Geachtste.
		כּוֹכָבִים	Sterren.	דָּגִים	Visschen.
אֶרֶץ	Aarde.	מַזָּלוֹת	Planeten.	בְּכָל	Onder alle.
וְכָל אֲשֶׁר	Met al wat	בְּהֵמָה	Vee.	הֵמָּה	Zijn.
בָּהּ	er op is.	חַיָּה	Gedierte.	יְצוּרֵי	Schepselen.
שֶׁמֶשׁ	Zon.	עוֹף	Gevogelte.	אֱלֹהִים	van God.

2

מִן הֶעָבִים יֵרֵד הַטַּל, וְהַמָּטָר, הַבָּרָד, וְהַכְּפוֹר. הַנָּחָשׁ וְהָרִמָּה זוֹחֲלִים עַל הַגָּחוֹן. הַכֶּלֶב, הֶחָתוּל, הַשּׁוֹר, הַסּוּס, וְהַגָּמָל, הַחֲמוֹר, וְהָאַרְיֵה, הַשֶּׁנְהַב, וְהַדֹּב, הוֹלְכִים עַל אַרְבַּע רַגְלַיִם. הַדָּגָן יִצְמַח מִן הָאֲדָמָה, הָאָרֶץ מִשְׁכַּן הַחַיִּים.

עָב	Wolk.	גָּחוֹן	Buik.	דֹּב	Beer.
יֵרֵד	Valt.	כֶּלֶב	Hond.	הוֹלְכִים	Gaan.
טַל	Dauw.	חָתוּל	Kat.	אַרְבַּע	Vier.
מָטָר	Regen.	שׁוֹר	Os.	רַגְלַיִם	Voeten.
בָּרָד	Hagel.	סוּס	Paard.	דָּגָן	Koorn.
כְּפוֹר	IJs.	גָּמָל	Kameel.	יִצְמַח	Spruit.
נָחָשׁ	Slang.	חֲמוֹר	Ezel.	מִן	Uit.
רִמָּה	Worm.	אַרְיֵה	Leeuw.	מִשְׁכַּן	Woning.
זוֹחֲלִים	Kruipen.	שֶׁנְהַב	Olifant.	חַיִּים	Levenden.

3

בַּיָּם יִמָּצְאוּ הַפְּנִינִים, בַּלַּיְלָה יָנוּחַ הָאָדָם, בַּקַּיִץ יִפְרְחוּ הָעֵצִים וּבַחֹרֶף

ובחורף ירד השלג ויקפאו הנחלים. לעוף יש שתי רגלים. כל חי בארץ ימות: כבהמה כחיה כעוף כעני כעשיר. העליון על כל החי אשר על פני האדמה. הוא האדם.

ים,	Zee.	חורף,	Winter.	ימות	Moetsterven
ימצאו,	Wordt gevonden.	שלג,	Sneeuw.	חיה,	Dier.
פנינים,	Paarlen.	ויקפאו,	Bevriezen.	עני,	Arme.
לילה,	Nacht.	נחל,	Riviër.	עשיר,	Rijke.
ינוח,	Rust.	עוף,	Vogel.	עליון,	Hoogste.
קיץ,	Zomer.	שתי,	Twee.	אשר,	Die.
יפרחו,	Bloeijen.	חי,	Levendë.	על פני,	Op de oppervlakte.

1

Het kind huilt. De meid bakt. De tuinman maait. Het gewormte kruipt. De wind waait. De vogel vliegt. De berg brandt. Het vuur verwarmt. De roos bloeit. De mensch spreekt. De boom spreekt niet. De luiaard verspilt den tijd. Het zwaard vernielt het levende.

Huilt,	בוכה.	Vliegt,	מעופף.	Boom,	עץ.
Meid,	שפחה.	Berg,	הר.	Luiaard,	עצל.
Bakt,	אופה.	Brandt,	בוער.	Tijd,	עת זמן.
Tuinman,	כורם.	Verwarmt,	מחמם.	Verspilt,	מכלה.
Maait,	קוצר.	Vloeit,	פורחת.	Roos,	שושנה.
Wind,	רוח.	Spreekt,	מדבר.	Zwaard,	חרב.
Waait,	מנשבת.	Niet,	איננו.	Vernielt,	מכלה.

2

Aan den neus, (zijn) de neusgaten; aan de ooren, de oorlappen; aan den mond, de lippen. Aan den hals, de nek; Aan 't hoofd, de schedel, 't voorhoofd, de oogen, de neus, de ooren, de mond, de hals. In 't ligchaam vindt men het hart, de lever, de darmen en de nieren.

Aan, ב. Neus, אף. Neusgaten, נחירים.

Oor,	אֹזֶן.	Hals,	צַוָּאר.	Lever,	כָּבֵד.
Oorlappen,	תְּנוּךְ.	Nek,	עֹרֶף.	Ligchaam,	גְּוִיָּה.
Mond,	פֶּה.	Hoofd,	רֹאשׁ.	Ingewanden,	מֵעַיִם.
Lip,	שָׂפָה.	Voorhoofd,	מֵצַח.	Nieren,	כְּלָיוֹת.

3.

De wijze weet het goede te kiezen, en het kwade te versmaden. De slaap verkwikt den werkman. God verleent den mensch kennis, en leert den aardbewoner verstand. † Het paard, de os, de ezel, de leeuw, de kat en de hond, hebben vier voeten.

Wijze,	חָכָם.	En te versmaden,	וְלִמְאוֹס ב.	Kennis,	דַּעַת.
Weet,	יוֹדֵעַ.	Verkwikt,	מְתוּקָה ל.	Verstand,	בִּינָה.
Te kiezen,	לִבְחוֹר ב.	Werkman,	עֹבֵד.	En leert,	וּמְלַמֵּד ל.
Goede,	טוֹב.	Verleent,	נוֹתֵן ל.	Aardbewoner,	אֱנוֹשׁ.

4.

† Al wat er leeft op de aarde moet sterven, zoo wel de rijke als de arme, zoo de olifant als de mier, zoo de hijsop aan den muur als de ceder, zoo de leeuw als de spin, zoo de grijsaard als het kind.

Mier,	נְמָלָה.	Muur,	קִיר.	Spin,	שְׂמָמִית.
Hijsop,	אֵזוֹב.	Ceder,	אֶרֶז.	Grijsaard,	שָׂב.

1.

☞ בְּפִי הָאָדָם יִמָּצֵא הַשִּׁנַּיִם׳ הַלָּשׁוֹן׳ וְהַחֵךְ. בְּתוֹךְ הַגְּוִיָּה* הַלֵּב׳ הַכָּבֵד׳ הַקֶּרֶב׳ הַמֵּעַיִם׳ הַכְּלָיוֹת׳ וְהַחֵלֶב. בָּעֵינַיִם *הַגַּבּוֹת׳ הָעַפְעַפַּיִם׳ הַבָּבוֹת׳ וְהָאִישׁוֹן. מֵעַל לַזְּרוֹעַ *הַשֶּׁכֶם וְהַכָּתֵף. בַּגְּוִיָּה יִמָּצֵא הֶחָזֶה הַגַּב׳ הַצְּדָדִים הַיָּדַיִם׳ הַבֶּטֶן וְהָרַגְלַיִם בָּרֹאשׁ *הַמּוֹחַ׳ כְּגַב *הָעֵצָה׳ בַּצַּוָּאר *הַגָּרוֹן וְהַגַּרְגֶּרֶת.

2.

אֶת הַכֹּל עָשָׂה הַיּוֹצֵר לְתוֹעֶלֶת הַיִּשּׁוּב: הַקֹּר בְּחֹרֶף הַחֹם בְּקַיִץ, הַגֶּשֶׁם

הגשם להשקות האדמה, השמש לאור היום, והירח לאור הלילה, המים לשתות, האש לחמם, השור לעבודה, הבשר לאכול, הצאן לצמר, הקפאון להמית הרמשים, הסוס לשאת המשא, הכלב לשמור הבית, החתול לתפוש העכברים.

II. *L E S.*

Over het שֵׁם עֶצֶם, en wat daarbij op te merken is.

Bij het שם עצם heeft men te letten op de volgende drie zaken, 1. מִין *het Geslacht*, dit is of לְשׁוֹן זָכָר *Mannelijk*, of לְשׁוֹן נְקֵבָה *Vrouwelijk*. 2. מִסְפָּר *het Getal*, dit is לְשׁוֹן יָחִיד *Eénvoudig*, לְשׁוֹן רַבִּים *Meervoudig*, en רַבִּים הַזּוּגִי *Tweevoudig*. 3. יַחַס *de Naamval* of de betrekking waarin een woord voorkomt. Het geslacht kent men, over het algemeen, aan den uitgang van het *enkelvoud* der zelfstandige naamwoorden. De voornaamste regelen hieromtrent zijn deze.

Van het mannelijke geslacht zijn:

1. De namen van mannen of van zulke beroepen die aan mannen passen, als: אַבְרָהָם *Abraham*, סוֹפֵר *een Schrijver*, enz.
2. De namen van volken, als: גּוֹי *Volk*, יִשְׂרָאֵל *Israël* enz.
3. De namen van zeeën en rivieren, als: פְּרָת *de Euphraat*, יַרְדֵּן *de Nijl*, enz.
4. Namen van bergen en heuvels, als: כַּרְמֶל *Karmel*, חֶרְמוֹן *Chermon*, enz.
5. De namen der metalen, als: זָהָב *Goud*, כֶּסֶף *Zilver*, enz.

Van 't vrouwelijke geslacht zijn:

1. De namen van vrouwen of van beroepen die aan vrouwen passen, als: חַוָּה *Eva*, מְיַלֶּדֶת *Vroedvrouw*.
2. De namen van landen en steden, als: מִצְרַיִם *Egypte*, חֶבְרוֹן *Hebron*, enz.
3. De namen der tweevoudige leden des menschelijken lig-

ligchaams, als: יָד *Hand*, עַיִן *Oog*, enz.

4. de namen die met ־ָה eindigen en den klemtoon op de laatste lettergreep hebben, als ook die uitgaan op ־ֶת, ־ִית en ־וּת, als: גְּבוּרָה *Dapperheid*, תַּכְלִית *Doeleinde*, עַבְדוּת *Dienstbaarheid*, תִּפְאֶרֶת *Schoonheid*, enz.

Sommige namen van dieren zijn altijd van één geslacht, als: גָּמָל *Kameel*, שָׁפָן *Konijn*, enz. deze zijn altijd mannelijk; daarentegen zijn חֲסִידָה *Ooijevaar*, בַּת יַעֲנָה *Struisvogel*, altijd vrouwelijk.

Bij eenige dieren wordt de naam van 't wijfje doorgaans door een ander woord uitgedrukt, dan die van 't mannetje, als: שׁוֹר *Stier*, פָּרָה *Koe*, חֲמוֹר *Ezel*, אָתוֹן *Ezelin*, אֲרִי *Leeuw*, לְבִיא *Leeuwin*,

III. *LES.*

Over het getal מִסְפָּר.

Het meervoudige getal onderscheidt zich van 't enkelvoudige door bijvoeging van den uitgang ־ִים of ־וֹת bij v. b. van בֶּגֶד *Kleed*, komt בְּגָדִים *Kleederen*, van מַתָּנָה *Geschenk*, מַתָּנוֹת *Geschenken*. Regelen echter op te geven van naamwoorden welke den uitgang ־וֹת of ־ִים hij zich verkrijgen, zijn geenszins voldoende. De ervarenheid in de H. Schrift is hiertoe de veiligste vraagbaak. Het tweevoud רִבּוּי הַזּוּגִי, dat namelijk de beteekenis van twee gelijksoortige dingen aanduidt, gaat uit op ־ַיִם; deze gelijkheid kan nu plaats hebben 1. als een werktuig uit twee gelijke stukken bestaat, zoo als: מֹאזְנַיִם *Weegschalen*, מֶלְקָחַיִם *eene Tang*, 2. als tweeledige ligchamelijke gesteldheid, als: עֵינַיִם *Oogen*, רַגְלַיִם *Voeten*, שְׂפָתַיִם *Lippen*, en eindelijk 3. wanneer slechts van een paar de rede is; als שְׁנָתַיִם *Twee jaren*, אַמָּתַיִם *Twee ellen*, enz.

Sommige naamwoorden, worden alleen in 't enkelvoud, ge-

gebezigd, als חוֹל *Zand*, חָלָב *Melk*, חוֹמֶץ *Azijn*, enz. Andere wederom, komen altoos in 't meervoud voor, als: פָּנִים *Aangezigt*, חַיִּים *Leven*, enz.

IV. *L E S.*

Over den naamval יחס.

Door naamval verstaat men in andere talen, doorgaans de aanduiding van al de toevallige veranderingen, waarvoor de naamwoorden, lidwoorden of voornaamwoorden, naar hunne bijzondere betrekking, vatbaar zijn. Zoodanige veranderingen echter hebben wij in 't Hebreeuwsch niet.

Al deze betrekkingen, weet de Hebreër gevoegelijk door voorzetsels aan te duiden, zonder dat het lid- of naamwoord in alle geslachten en getallen eenige verandering behoeft te ondergaan. Wil hij b. v. den zoogenoemden 3den naamval, of de manier van aan eene zaak iets toe te brengen, aanduiden, zoo bedient hij zich eenvoudig van 't voorzetsel אֶל naast den naam dezer zaak te plaatsen, b. v. אֶל הָאִישׁ *Aan den man*; dermate wordt dan ook de 4de naamval of het voorwerp 't welk bewerkt wordt, (פָּעוּל genaamd,) door 't voorzetsel אֶת aangewezen, zoo als: הָאִישׁ מַכֶּה אֶת הַכֶּלֶב *De man slaat den hond*; terwijl ook de 2de naamval of de wijze van toeeigenen soms door de dienstbare ל als voorzetsel gebezigd wordt, b. v. מִזְמוֹר לְדָוִד, *Lied van David*, תְּפִלָּה לְמשֶׁה *Gebed van Mozes*, הַמִּיתָה לַחֲסִידָיו *De dood zijner vromen*, waar bij somtijds nog de dienstbare ש gevoegd wordt, als: מִטָּה שֶׁלִּשְׁלֹמֹה *Salomo's bed.*

Voorzetsels om dezelve naar den gegeven grondslag in de volgende opstellen te bezigen.

אֶת 't teeken van den 4den naamval, of 't voorwerp 't welk

welk bewerkt wordt, wordt doorgaans niet vertaald; het heeft ook nog de beteekenis van עִם *Met*; מִן *Van, Uit*; מֵאֵת מֵעִם *Van*; עַל *Op*; מֵעַל *Van boven*; בְּעַד *Door*; תַּחַת *Onder, In plaats, Omdat*; בְּיַד, עַל פִּי, עַל יַד *Door middel*; לִפְנֵי *Voor*; עַל פְּנֵי *Op, Voor, In tegenwoordigheid*; מִפְּנֵי *Van wege*; בַּעֲבוּר *Om .... wille*; בִּגְלַל *Wegens*; מוּל *Tegenover*; אֵצֶל *Bij*; אַחֲרֵי *Na*; בְּתוֹךְ *In*; לִקְרַאת *Te gemoet*; אֶל *Tot; Aan*; בֵּין *Tusschen*; סָבִיב *Rondom*; בִּירְכָּתֵי *Bezijden*; enz.

Veeltijds worden deze woorden door de dienstbare letters ב׳ ל׳ מ׳ vervangen, die voor de naamwoorden geplaatst, denzelfden dienst als de voorzetsels doen. Zoo wil בַּבַּיִת zeggen *In 't huis*, even als בְּתוֹךְ הַבַּיִת.

Men merke hier op:

1. Dat deze letters * ב ל oorspronkelijk met een שוא gestippeld zijn, als: בְּרֵאשִׁית *In den beginne*, כְּלֶחֶם *Als brood.*
2. Dat deze שוא, wanneer de bepalende ה achter moet komen, door de פתח of de קמץ der ה afgewisseld wordt, (1. *Les*) als: לָעוֹף, בַּשָּׁמַיִם enz.
3. Wanneer op eene dezer drie letters, zijnde ב׳ ל׳ (en כ׳) eene שוא volgt, dan bekomt de dienstbare letter de korte חירק als: בִּבְגָדִים, כִּלְבוּשׁ enz. doch indien de letter die op de dienstbare volgt een י is, welke eene שוא moest hebben, dan bekomt de dienstbare eene lange חירק, en de י rust onmerkbaar, als: לִיתוֹמָה, enz. Indien op de dienstbare letter eene gemengde שוא volgt, dan bekomt dezelve den klank welke tot zamenstelling der volgende שוא dient, als: בַּעֲבוֹתוֹת, כַּהֲמוֹן enz. alleen voor de חטף קמץ bekomt zij de lange קמץ.
4. de מ heeft altijd de korte חירק, gevolgd van een דגש חזק, als: מִבָּשָׂר, ten zij wanneer eene der letters אהחער er

* Hierbij telt men nog de dienstbare כ ofschoon dezelve niet onder de voorzetsels behoort.

er op volgt, als dan wordt zij met eene צירי gestippeld als: מָעוֹף enz.

Opstellen over het gebruik der voorzetsels die uit woorden bestaan.

1.

האב אוהב את הבן. המים הולכים מן הים מתחת לארץ, ויקירו מבין הרים וצורים, והיו למעינות. החבצלת בתוך הגן. והצמחים סביב לתפוח החילו לפרוח. כשושנה בין החוחים *ילד חכם בין תמורים. האדם עובד בעבור הלחם. האכר יושב מחוץ לעיר, מול הנהר. האל אשר ברא את השמים ואת הארץ מטיב עם יצוריו.

אָב	Vader.	מַעְיָן	Wel.	מוֹרֶה	Wederspannig.
אוֹהֵב	Bemint.	חֲבַצֶּלֶת	Lelie.	עוֹבֵד	Arbeidt.
בֵּן	Zoon.	צֶמַח	Plant.	לֶחֶם	Brood.
מַיִם	Wateren.	גַּן	Tuin.	אִכָּר	Landman.
הוֹלְכִים	Gaan.	תַּפּוּחַ	Appelboom.	יוֹשֵׁב	Woont.
וַיָּקִירוּ	Kwellen.	הֵחֵלּוּ	Begonnen.	עִיר	Stad.
הַר	Berg.	לִפְרוֹחַ	Te bloeijen.	אֲשֶׁר	Die.
צוּר	Rots.	שׁוֹשַׁנָּה	Roos.	בָּרָא	Schiep.
וְהָיוּ לְ	En worden.	חוֹחַ	Doorn.	מֵטִיב	Is genadig.

2.

הילד רץ לקראת אמו. נער ישר שומע אל מוסר מורו, המורה משבח את התלמיד לפני הילדים, בתוך החדר, בעד השגחתו. ומתהלך עם התלמידים בתוך הגן, בירכתי הברכה אצל הפרחים, לשובב נפשו אחרי עבודתו, ולדבר אתם על אודות הדברים אשר למדו בתוך הספרים.

רָץ	Loopt.	יָשָׁר	Braaf.	מוֹרוֹ	Zijns meesters.
אִמּוֹ	Zijne moeder.	שׁוֹמֵעַ	Luistert.	מְשַׁבֵּחַ	Prijst.
נַעַר	Jongen.	מוּסָר	Vermaning.	חֶדֶר	School.

הַשְׁגָּחָתוֹ,	Zijne vlijt.	פֶּרַח,	Bloem.	וּלְדַבֵּר,	En tĕ spreken.
וּמִתְהַלֵּךְ,	En wandelt.	לְשׁוֹבֵב,	Te verkwikken.	אִתָּם,	Met hen.
תַּלְמִיד,	Leerling.	נַפְשׁוֹ,	Zijne ziel.	לָמְדוּ,	Zij leerden.
בְּרֵכָה,	Vijver.	עֲבוֹדָתוֹ,	Zijnen arbeid.	סֵפֶר,	Boek.

1.

De wind waait op de aarde. † Onder de zeeën vindt men paarlen. De tuinier snoeit den wijnstok. De meid *heeft* het brood *gelegd* in de mand op de tafel. Dit opstel is gegeven van den meester, aan eenen naarstigen leerling; om te vertalen met zijne makkers na den middag.

Wijnstok,	גֶּפֶן.	Opstel,	מַחְבֶּרֶת.	Tweede,	שֵׁנִי.
Heeft gelegd,	הִנִּיחָה.	Is gegeven,	נִתְּנָה.	Te vertalen.	לְהַעְתִּיק
Mand,	סַל.	Naarstigen	מַקְשִׁיב.	Zijne makkers,	חֲבֵרָיו.
Tafel,	שֻׁלְחָן.	Klasse,	סוּג.	Middag,	צָהֳרָיִם.

2.

Uit den wortel komt de stam, Uit den stam ontstaan takken, en uit de takken spruiten bladen. Wanneer de zon is boven de aarde, dan is het licht, en wanneer de zon onder de aarde is, dan is het donker. De mensch weet te onderscheiden tusschen regt en tusschen onregt. Al de rivieren loopen in de zee.

Wortel,	שֹׁרֶשׁ.	Tak,	עָנָף.	Weet,	יוֹדֵעַ.
Stam,	גֶּזַע.	Wanneer is	בִּהְיוֹת.	Te onderscheiden,	לְהַבְדִּיל.
Bladen,	עָלִים.	Regt,	צֶדֶק.	Licht,	אוֹר.
Ontstaan,	יֵצֵא.	Onregt,	עָוֶל.	Donker,	חֹשֶׁךְ.

3.

De God die geschapen heeft den hemel en de aarde, de

zon

zon, de maan, de sterren, het vee, het gedierte en den mensch, is genadig en barmhartig jegens al zijne schepselen.

† Het Kind loopt naar zijne moeder. De onderwijzer haat de trage leerlingen, en geeft lof aan den oplettenden jongen, wegens zijne naarstigheid.

Heeft geschapen,	בָּרָא.	Haat,	שׂוֹנֵא.	Lof,	תּוֹדָה.
Alle,	כָּל.	Trage,	עֲצֵלִים.	Zijne naarstigheid,	חָרִיצוּתוֹ.

4.

† De moeder bemint de dochter. In den herfst vallen de bladen van de boomen. In den zomer gaat de tuinman naar den tuin, en oogst de vruchten die *hij* in de lente *gezaaid heeft*. † De mensch werkt om de spijs en drank. Bij de rivieren buiten de stad wassen boomen.

Bemint,	אוֹהֶבֶת.	Gaat,	הוֹלֵךְ.	Spijs,	מַאֲכָל.
Dochter,	בַּת.	En oogst,	וּמְאַסֵּף.	Drank,	מַשְׁקֶה.
Herfst,	סְתָיו.	h. gezaaid h.,	זָרַע.	Stad,	עִיר.
Vallen,	נוֹפְלִים.	Lente,	אָבִיב.	Wassen,	יִגְדְּלוּ.

Opstellen over 't gebruik der dienstbare letters ב׳ כ׳ ל׳ מ׳.

1.

מענבים יעשה יין, מזיתים שמן, מהאדים יולד הגשם. לשממית שמונה רגלים, לבהמה *ארבע רגלים, ולדגים *סנפיר וקשקשת. הקמח ילוש לבצק. (*) הנותן לחם לרעבים, נותן לבהמה לחמה. האדם יגלה מחשבתו בדבור ובמכתב. הדגים יתדלו במים, והרמה בבטן הארץ.

עֲנָבִים	Druiven.	זַיִת	Olijven.	יֻלַּד	Ontstaat.
יֵעָשֶׂה	Wordt gemaakt.	שֶׁמֶן	Olie.	תְּמָרִים	Dadelen.
יַיִן	Wijn.	אֵד	Damp.	שְׂמָמִית	Spin.

(*) De onderwijzer geve hier eene verklaring van de ה׳ הרומז והמצטרף

שמונה,	Acht.	ילוש,	Kneedt men.	מחשבתו,	Zijne gedachte.
ארבע,	Vier.	בצק,	Deeg.	דבור,	Gesprek.
סנפיר,	Vinnen.	נותן,	Geeft.	מכתב,	Schrift.
קשקשת,	Schubben.	רעבים,	Hongerigen.	יגדלון,	Groeijen.
קמח,	Meel.	יגלה,	Openbaart.	בטן,	Midden.

2.

היה עז כנמר, קל כנשר, רץ כצבי, וגבור כארי, לעבודת הבורא.
הדגן יצמח בקנה, ויטחן ברחים לקמח. היצורים החיים מתנועעים
ממקום למקום ברצון. הנחשים והתנינים יגדלון במאורה בעפר.
לזבובים *שש רגלים, לאדם *שתי ידים.

היה,	Wees.	צבי,	Hert.	מתנועעים,	Bewegen zich.
עז,	Moedig.	גבור,	Sterk.	מקום,	Plaats.
נמר,	Luipaard.	עבודת,	Dienst van.	ברצון,	Willekeurlijk.
קל,	Vlug.	קנה,	Halm.	מאורה,	Gat.
נשר,	Arend.	יטחן,	Wordt gemalen.	עפר,	Aarde.
רץ,	Snel.	רחים,	Molen.	זבוב,	Vlieg.

3

Bemin uwen naasten gelijk u zelven, den burger als den vreemdeling, den rijken als den armen; want met liefde, met genade, met barmhartigheid *zijn wij* door den schepper *geschapen*, naar zijne gelijkenis en naar zijn evenbeeld. Aan zijn verstand (is) geen perk, aan zijne grootheid geen einde, hij is goed voor allen.

Bemin,	אהוב.	Rijke,	עשיר.	z. Even beeld,	צלמו.
Uw' naasten,	רעך.	Liefde,	אהבה.	z. w. Geschapen,	נבראים.
U zelven,	נפשך.	Genade,	חסד.	Zijn verstand,	תבונתו.
Burger,	תושב.	Barmhartigheid,	רחמים.	Is g. perk,	אין חקר.
Vreemdeling,	נכרי.	z. Gelijkenis,	דמותו.	z. Groot-	

2. Grootheid,	גְּדוּלָּתוֹ.	Geen einde,	אֵין קֵץ.	Hij is goed,	טוֹב.
				Allen,	כֹּל.

2.

Uit het hout maakt men balken, van de druiven rozijnen, van de melk boter, uit de olijven olie. De vliegen hebben zes voeten, De vogel heeft twee voeten. De mensch vaart in schepen in het midden der zee, om van verre te halen fijn goud, en kostbaarheden.

Hout,	עֵץ.	Boter,	חֶמְאָה.	Verre,	רָחוֹק.
Balk,	קוֹרָה.	Vaart,	עוֹבֵר.	Te halen,	לְהָבִיא.
Rozijnen,	צִמּוּקִים.	Schepen,	אֳנִיּוֹת.	Fijn goud,	כֶּתֶם פָּז.
Melk,	חָלָב.	Midden,	לֵב.	Kostbaarheden,	מַחֲמַדִּים.

I

☞ אֱהוֹב אֶת אָחִיךָ מִנַּפְשֶׁךָ, לְעֶבֶד, לְשִׁפְחָה, לְנָכְרִי לְתוֹשָׁב, לְקָצִין לְרָשׁ. הַיּוֹגֵב נוֹקֵף הַזֵּיתִים לְהָעֵץ, וְיִתְּנֵם מִמַּעְצָר לְהוֹצִיא לָהֶם שֶׁמֶן. לְדִבּוּר וּלְמִכְתָּב יְגַלֶּה אִישׁ אֶת רַעְיוֹנוֹ. בּוֹרֵא כֹּל מְנַהֵג עוֹלָמוֹ מֵחֶסֶד מֵרַחֲמִים וּמֵאַהֲבָה. הַצּוֹרֵף יַעֲשֶׂה מְלַאכְתּוֹ לְכֶסֶף וּלְזָהָב הַבְּהֵמוֹת יִגְדְּלוּן כַּיַּבָּשָׁה, וְהַדָּגִים מִמָּיִם.

Herhalings-oefening.

I.

הַסּוֹפֵר יִכְתּוֹב מַחְבֶּרֶת עִם שְׁגִיאוֹת, עַל קֶרֶשׁ שָׁחוֹר, נֶגֶד הַכּוֹתֶל, הַיְלָדִים יִכְתְּבוּהָ עַל לוּחוֹת אֲבָנִים, וִיתַקְּנוּ הַשְּׁגִיאוֹת אֲשֶׁר בָּהּ. אָז יָמִירוּ הַנְּעָרִים אֶת לוּחוֹתֵיהֶם אִשָּׁה בַּאֲחוֹתָהּ, וְכָל אֶחָד יְבַקֵּר חֶסְרוֹן רֵעֵהוּ, אַחֲרֵי כֵן יִגַּשׁ הַמּוֹרֶה אוֹ תַּלְמִיד הָגוּן אֵצֶל הַקֶּרֶשׁ לְתַקֵּן אֶת הַמְּעֻוָּת, וְנוֹתֵן טַעַם לַדָּבָר, הַתַּלְמִידִים יַכִּיטוּ זֹאת עַל הַלּוּחוֹת. וְיַסְנִיעוּ גַם אַחֲרֵי כֵן הַשְּׁגִיאוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת.

סוֹפֵר,	Schrijver.	שְׁגִיאוֹת,	Fouten.	כּוֹתֶל,	Muur.
יִכְתּוֹב,	Schrijft.	קֶרֶשׁ,	Bord.	־הָ,	Hetzelve.
מַחְבֶּרֶת,	Opstel.	שָׁחוֹר,	Zwart.	לוּחַ אֶבֶן,	Lei.

יתקנו	Verbeteren.	חסרון	De fout.	טעם	Reden.
אז	Alsdan.	רעהו	Zijns makkers.	דבר	Zaak.
ימירו	Verwisselen.	אחרי כן	Naderhand.	יבינו	Zien.
־יהם	Hunne.	יגש	Gaat.	זאת	Zulks.
אשה באחותה	Onderling.	לתקן	Te verhelpen.	ימניעו	Veranderen.
כל אחד	Een ieder.	מעות	Gebrekkige.	נשארות	Overgeblevene.
יבקר	Ziet na.	ונותן	Geeft.	גם	Nog.

2.

הילדים בתוך החדר יחלקו כפי שנותם וכפי מזגם לסוגים ולחלקים תלמיד מושיע ידבר עם הקטנים על חקי הלשון, באופן כמו שכתוב בספר; שלוש או ארבע קרשים ימצאו כפי מחלקות הילדים, אל פני הכותל, אחד לפני השלחן, לסוג הראשון, אחד מול השלחן השני, ואחד בעבור הסוג השלישי, על פני הקשרים יכתבון המחברות, והנערים יעתיקון איש איש כפי ערכו.

יחלקו	Worden verdeeld.	ת׳ מושיע	Adsistent.	יכתבון	Zullen zijn geschreven.
שנותם	Hunne jaren.	ידבר	Spreekt.		
חדר	School.	חקי	Regelen.	יעתיקון	Zullen dezelve vertalen.
מזגם	Hunnen aanleg.	לשון	Taal.	איש איש	Een ieder.
סוג	Klasse.	באופן	Zoo.	ערכו	Zijnen rang.
חלק	Afdeeling.	כמו	Als.		
		שכתוב	Beschreven staat.		

1.

Het ligchaam van den mensch is door God geschapen met wonderbare wijsheid. De planten zijn dienstig tot spijs, tot geneesmiddelen en ook tot andere zaken. Van 't vlas wordt linnen gemaakt. Uit een riet dat in verre landen groeit aan den overkant van de zee, verkrijgt men de suiker.

Ligchaam,	גוף.	Wonderbare,	נפלאה.	Zijn dienstig,	יועילו.

genees

Genees-middelen,	סמי. הרפואה.	Vlas,	פשתן.	Land,	מדינה.
Andere,	אחרים.	Linnen,	בד.	aan (lees) van Overkant,	עבר.
Zaken,	ענינים.	Riet,	קנה.	Verkrijgt men	יוציא
		Verre,	רחוקות.	Suiker,	דבש.

2.

Die den hemel met wolken bedekt, der aarde regen bereidt, regeert de wereld met goedertierenheid en erbarmen. Hij vergeldt den vromen naar zijne regtvaardigheid en den booswicht naar zijne snoodheid, ook aan Noach gedacht hij met liefde.

Bedekt,	מכסה.	Goedertierenheid,	חסד.	Zijne regtvaardigheid,	צדקתו.
Bereidt,	מכין.	Vergeldt,	ישלם.	Zijne snoodheid,	רשעתו.
Regeert,	מנהג.	Vromen,	צדיק.	Gedácht hij,	זכר.

3.

In de dagen van den zondvloed gebood God den vromen Noach te wonen in eene arke, en de arke te bestrijken van binnen en van buiten met pek, om te behoeden al het levende op de oppervlakte der aarde, en aan duizenden genade te verleenen, ter belooning dat hij vroom was onder zijn geslacht, en in de wegen van God wandelde.

Dagen van den,	ימי.	Te bestrijken,	לכפור.	Ter belooning	עקב.
Zondvfoed,	מבול.	Pek,	כופר.	Zijn geslacht,	דורותיו.
Gebood,	צוה.	O. t. behoeden,	להחיות.	Wegen van,	דרכי.
Te wonen,	לשבת.	Duizenden,	אלפים.	Wandelde,	הלך.
Arke,	תיבה.				

V. *LES.*

Over den staat van zamenvoeging סמיכות, en de bezittelijke aanhangsels, כנויי הקנין.

Behalve de gevallen, in de vorige les verklaard, heeft er echter nog eene betrekking plaats, die meestal de bezitting te kennen geeft, doch waarbij niet het naamwoord dat den bezitter uitdrukt eenige verandering ondergaat, maar dat, hetwelk de bezitting té kennen geeft, als: בֵּית אֲדֹנִי HET HUIS VAN mijnen heer, גְּלִילֵי כֶסֶף RADEREN VAN zilver, enz. Somwijlen dient het tweede woord ook tot omschrijving van het eerste, als: יָם הַמֶּלַח *De soutsee,* לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ *De gewijde taal,* enz. Deze betrekking wordt סְמִיכוּת *Staat van zamenvoeging* genaamd, De klanken en ook de letters van zulk een woord ondergaan, gelijk men ziet, eenige verandering. Deze veranderingen nu laten zich gevoegelijk in negen klassen verdeelen, waarbij echter zoo zeer niet de afleiding en 't geslacht als veel meer enkel de twee laatste klanken van 't woord, (vermits deze alleen voor verandering vatbaar zijn), in aanmerking komen.

Tot de eerste verbuiging behooren namelijk zulke naamwoorden, die, (dewijl derzelver beide laatste lettergrepen een נח נראה, of een נח נסתר na zich hebben), zoo wel in סמיכות als ook bij de aanhangsels, onveranderd blijven. b. v. b.

3.v.	3m.	2.v.	2.m.	1.m.v.	סמיכו'	נפרד *afgescheid.*	
גִּבּוֹרָהּ	גִּבּוֹרוֹ	גִּבּוֹרֵךְ	גִּבּוֹרְךָ	גִּבּוֹרִי	גִּבּוֹר	גִּבּוֹר	Enkelv.
גִּבּוֹרָן	גִּבּוֹרָם	גִּבּוֹרְכֶן	גִּבּוֹרְכֶם	גִּבּוֹרֵנוּ			
גִּבּוֹרֶיהָ	גִּבּוֹרָיו	גִּבּוֹרַיִךְ	גִּבּוֹרֶיךָ	גִּבּוֹרַי	גִּבּוֹרֵי	גִּבּוֹרִים	Meerv.
גִּבּוֹרֵיהֶן	גִּבּוֹרֵיהֶם	גִּבּוֹרֵיכֶן	גִּבּוֹרֵיכֶם	גִּבּוֹרֵינוּ			
חֲלוֹמָהּ	חֲלוֹמוֹ	חֲלוֹמֵךְ	חֲלוֹמְךָ	חֲלוֹמִי	חֲלוֹם	חֲלוֹם	Enkelv.
חֲלוֹמָן	חֲלוֹמָם	חֲלוֹמְכֶן	חֲלוֹמְכֶם	חֲלוֹמֵנוּ			
חֲלֹמֹתֶיהָ	חֲלֹמֹתָיו	־תַיִךְ	חֲלוֹמוֹתֶיךָ	חֲלוֹמוֹתַי	חֲלוֹמוֹת	חֲלוֹמוֹת	Meerv.
־הֶן	חֲלֹמֹתֵיהֶם	־כֶן	חֲלוֹמוֹתֵיכֶם	חֲלוֹמוֹתֵינוּ			

Naar חָלוֹם gaan alle eenlettergrepige woorden van de eerste

te verbuiging, als: פְּאֵר *Schoonheid*, הוֹד *Pracht*, enz. terwijl naar גִּבּוֹר, de twee en meer lettergrepige verbogen worden, als: לַפִּיד, *Vlam*, כִּשְׁרוֹן *Bekwaamheid*, enz.

Opstellen over het סמיכות en כנויי הקנין.

eerste verbuiging.

1.

יְסוֹדֵי הַדָּת *רֵאשִׁית דַּעַת. לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ *פְּאֵר הַלְּשׁוֹנוֹת. הָאֱמֶת יְסוֹד הַשָּׁלוֹם. גְּבִיר הַבַּיִת יַחְפּוֹץ כִּשְׁרוֹן בָּנָיו. כָּל יְצוּרֵי תֵּבֵל מְסַפְּרִים הוֹד יוֹצְרָם. בְּרַעְיוֹנֵי הַיּוֹם יָבוֹאוּ חֲלוֹמוֹת הַלַּיְלָה. מְתוֹק הַנִּגּוּן תַּעֲנוּג הַנֶּפֶשׁ. גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל יִשְׁלַח לְקֵץ הַיָּמִים מְשִׁיחֵנוּ.

יְסוֹד	Grond.	בָּנָיו	Zijne kinderen.	נִגּוּן	Muzijk.
דָּת	Wet,	תֵּבֵל	Wereld.	תַּעֲנוּג	Verkwikking.
רֵאשִׁית	Beginsel.	מְסַפְּרִים	Verkondigen.	גּוֹאֵל	Verlosser.
דַּעַת	Wetenschap.	רַעְיוֹן	Gedachte.	יִשְׁלַח	Zal zenden
גְּבִיר	Heer.	יָבוֹאוּ	Komen.	קֵץ	Einde.
יַחְפּוֹץ	Verlangt.	מָתוֹק	Aangename.	מָשִׁיחַ	Gezalfde.

1.

Het kleed van den jongen. De ezel van den tuinman. De stem van den meester. De schepselen van God. De grens van den berg. De gordel van den priester. De heer van den tuin. Het begin der wijsheid, De hijsop van den muur. Het koninklijke kleed.

Kleed,	לְבוּשׁ.	Grens,	גְּבוּל.	Konink.	*Lees kl. der*
Stem,	קוֹל.	Gordel,	אַבְנֵט.	Regering,	מַלְכוּת.

2.

De stemmen der zangers. De eerstgeborenen der Israëliten. De huiden der kameelen. De droomen der rijken.

De

De schepter der koningen. Een verstandige zoon (is) de vreugde des vaders, een onbesuisde (is) de droefheid zijner moeder. De schepper der wereld beschouwt de uitkomst eener zaak bij derzelver aanvang.

Zanger,	מְשׁוֹרֵר.	Verstandige zoon,	בֵּן־חָכָם.	Voorziet,	מַבִּיט.ל.
Eerstgeborenen,	בְּכוֹר.	Vreugde,	גִּיל.	Uitkomst,	סוֹף.
Huid,	עוֹר.	Onbesuisde,	בֵּן־סָכָל.	Bij,	ב.
Schepter,	שַׁרְבִיט.	Droefheid,	דַאֲבוֹן.	Aanvang,	קַדְמוּת.

3.

Bemin uwen schepper. Bemin uwen naasten. Mijne zuster! onze vriend Tobias heeft mij gezonden uwe kleederen en mijne spiets, hij heeft ook verkocht: mijne stieren, uw' ezel en zijn paard, zijne zuster en hare vrienden hebben mij verteld hunne droomen, in den tuin van onzen vader.

Zuster,	אָחוֹת.	h. m. Gezonden,	שָׁלַח לִי.	h. h. Verkocht,	מָכַר.
Vriend,	יְדִיד.	Spiets,	חֲנִית.	h. m. Verteld,	סִפְּרוּ לִי.

VI. LES.

Over 't סמיכות tweede verbuiging.

Tot de tweede verbuiging behooren zulke naamwoorden, wier laatste lettergreep, alhoewel veranderd wordende, derzelver voorlaatste echter onveranderd blijft, b. v.

3. v. 3. m. 2. v. 2. m. 1. m. v. נפרד סמיכו׳
Enklv. כּוֹכָב כּוֹכַב כּוֹכְבִי כּוֹכָבְךָ כּוֹכָבֵךְ כּוֹכָבוֹ כּוֹכָבָהּ
כּוֹכָבֵנוּ כּוֹכַבְכֶם כּוֹכַבְכֶן כּוֹכָבָם כּוֹכָבָן
Meerv. כּוֹכָבִים כּוֹכְבֵי כּוֹכָבַי כּוֹכָבֶיךָ כּוֹכָבַיִךְ כּוֹכָבָיו כּוֹכָבֶיהָ
כּוֹכָבֵינוּ כּוֹכְבֵיכֶם כּוֹכְבֵיכֶן כּוֹכְבֵיהֶם כּוֹכְבֵיהֶן

Enkelv. מִצְוָה מִצְוַת מִצְוָתִי מִצְוָתְךָ מִצְוָתֵךְ מִצְוָתוֹ מִצְוָתָהּ
מִצְוָתֵנוּ מִצְוַתְכֶם מִצְוַתְכֶן מִצְוָתָם מִצְוָתָן

Meerv. מִצְוֹת מִצְוֹת מִצְוֹתַי מִצְוֹתֶיךָ מִצְוֹתַיִךְ מִצְוֹתָיו מִצְוֹתֶיהָ
מִצְוֹתֵינוּ מִצְוֹתֵיכֶם מִצְוֹתֵיכֶן מִצְוֹתֵיהֶם ־הֶן

Naar deze gaan:

מִטָּה *Bed*, עוֹלָם *Wereld*, גּוֹרָל *Lot*, עֻגָב *Viool*; סֻלָּם *Ladder*; מַלְאָךְ *Bode*, תְּפִלָּה *Gebed*, שְׁבוּעָה *Eed*, תְּבוּאָה *Graan*, enz.

1.

De kennis der aarde en hare bewoners; de kennis van den mensch en zijne gesteldheid; de natuurkunde, de rekenkunde, de maten van den koophandel en deszelfs gewigten, verhoogen het verstand van den mensch en zullen hem bewaren voor het bedrog van zijne makkers.

Kennis,	יְדִיעָה.	Reken,	חֶשְׁבּוֹן. 6	Verhoogen,	מַגְבִּיהִים.
Bewoners,	יוֹשְׁבִים.	Maat,	מִדָּה.	Verstand,	תְּבוּנָה.
Gesteldheid,	מַצָּב.	Kunde,	חָכְמָה.	En ... bewaren,	וְיִשְׁמְרוּהוּ.
Natuur,	טֶבַע.	Gewigt,	מִשְׁקָל.	Bedrog,	מִרְמָה.

2

De mensch is het voortreffelijkste der schepselen ten opzigte van zijne ziel en hare uitwerkingen. De man des huizes verrigt zijn werk, door zijnen handel en door zijne eigendommen, en zorgt voor zijne huisgenooten om hen te geleiden op het pad der deugd, en hun te verschaffen hunne spijs en hunne kleederen.

Voortreffelijkste,	מֻבְחָר.	Handel,	מִסְחָר.	Pad,	מַעְגָּל.
Opzigt,	בְּחִינַת.	Eigendom,	רְכוּשׁ. 6	Deugd,	תּוּשִׁיָּה.
Uitwerking,	פְּעוּלָּה.	En zorgt,	וְדֹאֵג. לְ	En b. t. verschaffen,	וּלְהַטְרִיפָם.
Verrigt,	יַעֲבוֹד.	z. h. gen.,	בְּנֵי בֵיתוֹ.	Spijs,	מַאֲכָל.
Werk,	עֲבוֹדָה.	Om hen te geleiden,	לְהַדְרִיכָם.	Kleed,	מַלְבּוּשׁ. 6

3.

Waar zijn uwe violen, mijne dochters? Onze dienstmaagd *heeft dezelve* in gevolge onze bevelen, op haar bed, in een linnen laken *bewaard*. De boer heeft verkocht zijne vruchten, die op zijnen akker groeiden, aan den koopman van de stad, voor wollen kleederen en steenen borden.

Viool,	עֻגָב.	Laken,	שִׂמְלָה.	Koopman,	סוֹחֵר.
Dochters,	בָּנוֹת בַּ.	Vrucht,	תְּבוּאָה.	Wol,	צֶמֶר.
h. d. Bewaard,	שָׁמְרֵם.	Groeiden,	צָמְחוּ.	Steen,	אֶבֶן.
Linnen,	בַּד.	Zijnen akker	אַדְמָתוֹ.	Bord,	כֶּפֶל׳ סְפָלִי.

VI. *LES.*

Derde verbuiging.

De derde verbuiging, is het tegenovergestelde geval van de tweede verbuiging; vermits hier slechts de voorlaatste lettergreep verandering ondergaat, de laatste echter onveranderd blijft. b. v.

3. v.	3. m.	2. v.	2. m.	1. m. v.	סמיכו׳	נפרד	
נְגִידָהּ	נְגִידוֹ	נְגִידֵךְ	נְגִידְךָ	נְגִידִי	נְגִיד	נָגִיד	Enkelv.
נְגִידָן	נְגִידָם	נְגִידְכֶן	נְגִידְכֶם	נְגִידֵנוּ			
נְגִידֶיהָ	נְגִידָיו	נְגִידַיִךְ	נְגִידֶיךָ	נְגִידַי	נְגִידֵי	נְגִידִים	Meerv.
נְגִידֵיהֶן	נְגִידֵיהֶם	נְגִידֵיכֶן	נְגִידֵיכֶם	נְגִידֵינוּ			
מְקוֹמָהּ	מְקוֹמוֹ	מְקוֹמֵךְ	מְקוֹמְךָ	מְקוֹמִי	מְקוֹם	מָקוֹם	Enkelv.
מְקוֹמָן	מְקוֹמָם	מְקוֹמְכֶן	מְקוֹמְכֶם	מְקוֹמֵנוּ			
מְקֹמֹתֶיהָ	מְקוֹמוֹתָיו	מְקֹמֹתַיִךְ	מְקֹמֹתֶיךָ	מְקֹמֹתַי	מְקֹמוֹת	מְקֹמוֹת	Meerv.
הֶן	מְקֹמֹתֵיהֶם	מְקֹמֹתֵיכֶן	כֶם	מְקֹמֹתֵינוּ			

Even zoo gaan, יָחִיד *Eenige*, יָבֵשׁ *Verdorde*, רָצוֹן *Wil*, enz.

1.

Droefgeestigheid vernielt 's menschen ligchaam. De heer

van het huis (is) een door God gezegenden. Aan het uitspansel des hemels is de plaats der sterren. De bewoners der aarde verschillen in hunne taal en in hunne gebruiken. De koning is de bevelhebber des rijks.

Droefheid,	עצבון.	Uitspansel,	רקיע.	Gebruik,	מנהג. ׳
Geest,	נפש.	Plaats,	מקום.	Koning,	מלך.
Heer,	אדון.	Bewoner,	יושב.	Bevelhebber,	נגיד.
Gezegenden,	ברוך.	Verschillen,	נבדלים.	Rijk,	ממלכה.

2.

Het water is de woning der visschen. Van houten latten maakt men vensters. In houten kassen bewaart men kleederen. De gewijde taal is de oorsprong aller talen. Geldzuchtigen worden niet verzadigd. De vreeze Gods is het begin aller kennis. Een wederspannige knaap (is) de droefheid zijner moeder.

Woning,	מעון.	Gewijd,	קדש.	Droefheid,	יגון
Lat,	רהיט.	Zuchtige,	צמא.	Vreeze,	יראה. ׳
Venster,	חלון. ה	Taal.	לשון.	Begin,	תחלה. ׳
Kas,	ארמון. ה (*)	Oorsprong,	מקור.	w. Knaap,	בן מורה:

3.

Groot (is) onze Heer, geprezen door de tong zijner vromen, en zijner heiligen, Kinderen! *wanneer gij* zijne bevelen *in acht neemt*, met uwe lippen hem looft; en met uwe tong hem aanbidt, dan zal het u wel gaan; want hij is een barmhartig God die niet begeert de straf des zondaars.

Geprezen,	משבח.	M. v. lippen,	בשפתיכם.	Barmhartig,	רחום:
Vrome,	חסיד.				
Heilige,	קדוש.	Hem aanbidt,	תתחננוהו.	Straf,	ענש.
Kinderen,	בנים.	Hem looft,	תשבחוהו.	Die niet begeert,	אשר לא יחפוץ ב.
w. g. in acht neemt,	אם תשמרו.	d. z. 't u. welgaan,	אז טוב לכם.		

(*) Deze kleine ״ם letters toonen 't getal der verbuigingen aan.

VII. *L E S.*

Vierde verbuiging.

De vierde verbuiging bevat zulke naamwoorden wier beide laatste lettergrepen verandering ondergaan, als:

3.v.	3 m.	2.v.	2.m.	1.m.v.	סמיכו׳	נפרד	
דְּבָרָהּ	דְּבָרוֹ	דְּבָרֵךְ	דְּבָרְךָ	דְּבָרִי	דְּבַר	דָּבָר	Enkelv.
דְּבָרָן	דְּבָרָם	דְּבַרְכֶן	דְּבַרְכֶם	דְּבָרֵנוּ			
דְּבָרֶיהָ	דְּבָרָיו	דְּבָרַיִךְ	דְּבָרֶיךָ	דְּבָרַי	דִּבְרֵי	דְּבָרִים	Meerv.
דִּבְרֵיהֶן	דִּבְרֵיהֶם	דִּבְרֵיכֶן	דִּבְרֵיכֶם	דְּבָרֵינוּ			
זְקֵנָהּ	זְקֵנוֹ	זְקֵנֵךְ	זְקֵנְךָ	זְקֵנִי	זְקַן	זָקֵן	Enkelv.
זְקֵנָן	זְקֵנָם	זְקַנְכֶן	זְקַנְכֶם	זְקֵנֵנוּ			
זְקֵנֶיהָ	זְקֵנָיו	זְקֵנַיִךְ	זְקֵנֶיךָ	זְקֵנַי	זִקְנֵי	זְקֵנִים	Meerv.
זִקְנֵיהֶן	זִקְנֵיהֶם	זִקְנֵיכֶן	זִקְנֵיכֶם	זְקֵנֵינוּ			
צִדְקָתָהּ	צִדְקָתוֹ	צִדְקָתֵךְ	צִדְקָתְךָ	צִדְקָתִי	צִדְקַת	צְדָקָה	Enkelv.
צִדְקָתָן	צִדְקָתָם	צִדְקַתְכֶן	צִדְקַתְכֶם	צִדְקָתֵנוּ			
צִדְקוֹתֶיהָ	צִדְקוֹתָיו	צִדְקוֹתַיִךְ	צִדְקוֹתֶיךָ	צִדְקוֹתַי	צִדְקוֹת	צְדָקוֹת	Meerv.
צִדְקוֹתֵיהֶן	צִדְקוֹתֵיהֶם	צִדְקוֹתֵיכֶן	צִדְקוֹתֵיכֶם	צִדְקוֹתֵינוּ			
עֲצָתָהּ	עֲצָתוֹ	עֲצָתֵךְ	עֲצָתְךָ	עֲצָתִי	עֲצַת	עֵצָה	Enkelv.
עֲצָתָן	עֲצָתָם	עֲצַתְכֶן	עֲצַתְכֶם	עֲצָתֵנוּ			
עֲצוֹתֶיהָ	עֲצוֹתָיו	עֲצוֹתַיִךְ	עֲצוֹתֶיךָ	עֲצוֹתַי	עֲצוֹת	עֵצוֹת	Meerv.
עֲצוֹתֵיהֶן	עֲצוֹתֵיהֶם	עֲצוֹתֵיכֶן	עֲצוֹתֵיכֶם	עֲצוֹתֵינוּ			

Naar deze gaan: חָכָם (חֲכַם חֲכָמִים חַכְמֵי) נָהָר (נְהָרִים נַהֲרֵי נְהָרוֹת נַהֲרוֹת) קְעָרָה (קַעֲרַת קְעָרָתִי קְעָרוֹת קַעֲרוֹתַי) בְּרָכָה en עֵדָה עָנָף לֵבָב עֵנָב שֵׂעָר תּוֹעֵבָה נְבֵלָה enz. N. B. גָּמָל (שָׁפָן קָטָן) heeft גְּמַלִּי גְּמַלְּךָ גְּמַלִּים גְּמַלֵּי גְּמַלַּי.

חָרָשׁ *Smit*, en פָּרָשׁ, *Ruiter*, gaan naar de eerste verbuiging, bij צָרָה *Ellende*, מְעָרָה *Spelonk*, רָעָה, *Kwaad*, קָמָה *Staandkoren*, blijft de voorlaatste קמץ onveranderd; deze gaan dus naar de 2de verbuiging.

1.

Opstellen tot de 4de verbuiging.

De regtvaardigheid van God bestaat altijd, al zijne woorden

den (zijn) waarheid. Luistert derhalve niet naar den raad der goddeloozen, plaatst u niet bij de verzameling der onbespisden, vergezelt u niet met de gemeente der zondaars, bemint Gods woord, verkeert steeds in de gemeente der regtvaardigen, dan zal het u altijd welgaan.

Regtvaardigheid,	צְדָקָה.	Raad,	עֵצָה.	Verkeert,	הִתְחַבֵּר.
Bestaat,	עוֹמֶדֶת.	Plaatst u niet,	אַל תֵּשֵׁב.	Steeds,	תָּמִיד.
Altijd,	לָעַד.	Verzameling,	קָהָל.	Dan,	אָז
Waarheid,	אֱמֶת.	Vergezelt u niet,	אַל תִּתְרוֹעַע.	Het zal u welgaan,	טוֹב לָכֶם.
Luistert niet,	אַל תַּאֲזִין ל.	Gemeente,	עֵדָה.	Altijd,	כָּל הַיָּמִים.

2.

Beter zijn vermaningen eens wijzen dan de zegeningen der vernuftelozen. Verstandige gezegden uit het hart der regtvaardigen, gelijken aan libanon's druiven op zilveren schotels. Koemelk versterkt het vleesch van den mensch. Uit kemels-haar worden kleedingstukken gemaakt. Uit de vleugels der vogels verkrijgt men goede pennen. Afrikaansch goud is de pracht der koningen.

Beter zijn,	טוֹבִים. מ	Libanon,	לְבָנוֹן.	Kameel,	גָּמָל.
Vermaning,	גְּעָרָה.	Schotel,	קְעָרָה.	Vleugel,	כָּנָף.
Zegening,	בְּרָכָה.	Melk,	חָלָב.	Goede,	טובות:
Vernuftelooze,	בַּעַר.	Koe,	פָּרָה.	Pennen,	עטות.
Hart,	לֵבָב.	Versterkt,	מְחַזֵּיק.	Goud,	זָהָב.
Gelijken,	יִדְמוּ.	Vleesch,	בָּשָׂר.	Afrika,	אוֹפִיר.
Druif,	עֵנָב.	Haar,	שֵׂעָר.	Koning,	מֶלֶךְ.

VIII. *LES.*

Vijfde verbuiging.

De naamwoorden der 4 volgende verbuigingen zijn alle מלעיל

מלעיל, namelijk de klemtoon valt op de voorlaatste lettergreep; zij blijven derhalve in סמיכות enkelvoud onveranderlijk.

De 5de verbuiging luidt aldus:

3.v.	3.m.	2.v.	2.m.	1.m.v.	סמיכו	נפרד	
קָדְשָׁהּ	קָדְשׁוֹ	קָדְשֵׁךְ	קָדְשְׁךָ	קָדְשִׁי	קֹדֶשׁ	קֹדֶשׁ	Enkelv.
קָדְשָׁן	קָדְשָׁם	קָדְשְׁכֶן	קָדְשְׁכֶם	קָדְשֵׁנוּ			
קֳדָשֶׁיהָ	קֳדָשָׁיו	קֳדָשַׁיִךְ	קֳדָשֶׁיךָ	קֳדָשַׁי	קָדְשֵׁי	קֳדָשִׁים	Meerv.
קָדְשֵׁיהֶן	קָדְשֵׁיהֶם	קָדְשֵׁיכֶן	קָדְשֵׁיכֶם	קֳדָשֵׁינוּ			
גָּרְנָהּ	גָּרְנוֹ	גָּרְנֵךְ	גָּרְנְךָ	גָּרְנִי	גֹּרֶן	גֹּרֶן	Enkelv.
גָּרְנָן	גָּרְנָם	גָּרְנְכֶן	גָּרְנְכֶם	גָּרְנֵנוּ			
גְּרָנוֹתֶיהָ	גְּרָנוֹתָיו	גְּרָנוֹתַיִךְ	גְּרָנוֹתֶיךָ	גְּרָנוֹתַי	גָּרְנוֹת	גְּרָנוֹת	Meerv.
גָּרְנוֹתֵיהֶן	גָּרְנוֹתֵיהֶם	גָּרְנוֹתֵיכֶן	גָּרְנוֹתֵיכֶם	גְּרָנוֹתֵינוּ			

תֹּאַר *Gestalte* en אֹהֶל *Tent*, gaan ook naar de 2de verbuiging, daar het ook heeten kan: תָּאֳרוֹ, אֹהָלִים לִי.

Opstellen betreffende de 5de verbuiging.

1.

De maanden van 't jaar. De gronden des geloofs. De hoogte van den berg. Het venster der arke. De weg der regtvaardigheid. De tent van den tuinman. De glans der zon. De breedte van de school. Het oor van den hond. De schuur van den boer. Het reukwerk des altaars. De spijs van den grijsaard. Het werk van den kleeremaker. De smaad der dwazen.

Maand,	חֹדֶשׁ.	Weg,	אֹרַח.	Spijs,	אֹכֶל.
Jaar,	שָׁנָה.	Glans,	זֹהַר.	Grijsaard,	שָׂב.
Grond,	שֹׁרֶשׁ.	Breedte,	רֹחַב.	Werk,	פֹּעַל.
Geloof,	אֱמוּנָה.	Schuur,	גֹּרֶן.	Kleeremaker,	תֹּפֵר.
Hoogte,	גֹּבַהּ.	Reukwerk,	קְטֹרֶת.	Smaad,	בֹּשֶׁת.
Venster,	צֹהַר.	Altaar,	מִזְבֵּחַ.	Dwaas,	כְּסִיל.

De

2.

De breedte van zijne tent is gelijk aan de hoogte van onze schuur, en de lengte van hunne schuur is gelijk aan de breedte van hare tenten. De dagen onzer maanden zijn dertig in getal. De glans van onze gestalte verandert als gras.

Is gelijk aan,	יִדְמֶה.	Dertig,	שְׁלֹשִׁים.	Verandert,	יַחֲלוֹף.
Zijn,	הֵמָּה.	Gestalte,	תֹּאַר.	Gras,	חָצִיר.

IX. *LES.*

De ZESDE verbuiging geschiedt op de volgende wijze.

3. v.	3. m.	2. v.	2. m.	1. m. v.	סמיכות	נפרד	
בִּגְדָהּ	בִּגְדוֹ	בִּגְדֵךְ	בִּגְדְךָ	בִּגְדִי	בֶּגֶד	בֶּגֶד	Enkelv.
בִּגְדָן	בִּגְדָם	בִּגְדְכֶן	בִּגְדְכֶם	בִּגְדֵנוּ			
בְּגָדֶיהָ	בְּגָדָיו	בְּגָדַיִךְ	בְּגָדֶיךָ	בְּגָדַי	בִּגְדֵי	בְּגָדִים	Meerv.
בִּגְדֵיהֶן	בִּגְדֵיהֶם	בִּגְדֵיכֶן	בִּגְדֵיכֶם	בְּגָדֵינוּ			

Naar deze gaan ook זֵכֶר *Gedachtenis* en סֵפֶר *Boek*, enz.

Opstellen over deze verbuiging.

1.

De spruit der aarde. De regtvaardigheid van den koning. De asch der kolen. De kroon van het hoofd. De gedachtenis der weldaden. De vrouw van den koopman. De hulp van God. De deuren van het huis. De kleederen des priesters worden gewijde kleederen genoemd. Het lam verschaft ons onze kleederen van zijne wol.

Spruit,	צֶמַח.	Gedachtenis,	זֵכֶר.	Worden genoemd,	יִקָּרְאוּ.
Regtvaardigheid,	צֶדֶק.	Weldaad,	טוֹבָה.	Lam,	שֶׂה.
Asch,	דֶּשֶׁן.	Vrouw,	אֵשֶׁת.	Verschaft,	נֹתֵן.
Kolen,	גֶּחָלִים.	Hulp,	יֶשַׁע.	Ons,	לָנוּ.
Kroon,	נֵזֶר.	Deur,	פֶּתַח.	Wol,	צֶמֶר.

De

4.

De bloemen des velds geven eenen aangenamen reuk. Onze bloemen zijn verwelkt in hunnen korf. Uwe vrouw, hare vrouw, en mijne vrouw hebben verkocht hare boeken en hare kleederen aan den koopman, die aan de deuren der rijken gaat om hunne gesletene kleederen te koopen.

Geven,	נוֹתְנִים.	Zijn verwelkt,	אֻמְלָלִים.	Die gaat,	הַמְחַזֵּר.
Reuk,	6. רֵיחַ	Korf,	טֶנֶא.	Gesletene,	בְּלוּיִם.
Aangenamen	טוֹב.	h. Verkocht,	מָכְרוּ.	Om te koopen,	לִקְנוֹת.

Onder deze les kunnen nu nog gerangschikt worden de woorden die aldus verbogen worden:

3. v.	3 m.	2. v.	2. m.	1. m. v.	סמיכות	נפרד	
חֶלְקָהּ	חֶלְקוֹ	חֶלְקֵךְ	חֶלְקְךָ	חֶלְקִי	חֵלֶק	חֵלֶק	Enkelv.
חֶלְקָן	חֶלְקָם	חֶלְקְכֶן	חֶלְקְכֶם	חֶלְקֵנוּ			
חֲלָקֶיהָ	חֲלָקָיו	חֲלָקַיִךְ	חֲלָקֶיךָ	חֲלָקַי	חֶלְקֵי	חֲלָקִים	Meerv.
חֶלְקֵיהֶן	חֶלְקֵיהֶם	חֶלְקֵיכֶן	חֶלְקֵיכֶם	חֲלָקֵינוּ			

X. LES.

De zevende verbuiging luidt aldus:

3. v.	3. m.	2. v.	2. m.	1. m. v.	סמיכו׳	נפרד	
מַלְכָּהּ	מַלְכּוֹ	מַלְכֵּךְ	מַלְכְּךָ	מַלְכִּי	מֶלֶךְ	מֶלֶךְ	Enkelv.
מַלְכָּן	מַלְכָּם	מַלְכְּכֶן	מַלְכְּכֶם	מַלְכֵּנוּ			
מְלָכֶיהָ	מְלָכָיו	מְלָכַיִךְ	מְלָכֶיךָ	מְלָכַי	מַלְכֵי	מְלָכִים	Meerv.
מַלְכֵיהֶן	מַלְכֵיהֶם	מַלְכֵיכֶן	מַלְכֵיכֶם	מְלָכֵינוּ			
אַרְצָהּ	אַרְצוֹ	אַרְצֵךְ	אַרְצְךָ	אַרְצִי	אֶרֶץ	אֶרֶץ	Enkelv.
אַרְצָן	אַרְצָם	אַרְצְכֶן	אַרְצְכֶם	אַרְצֵנוּ	(הָאָרֶץ)		
אַרְצוֹתֶיהָ	אַרְצוֹתָיו	אַרְצוֹתַיִךְ	אַרְצוֹתֶיךָ	אַרְצוֹתַי	אַרְצוֹת	אֲרָצוֹת	Meerv.
אַרְצוֹתֵיהֶן	אַרְצוֹתֵיהֶם	אַרְצוֹתֵיכֶן	אַרְצוֹתֵיכֶם	אַרְצוֹתֵינוּ			

1.

De koning reed door zijn rijk, gehuld in zijnen mantel, met

met zijn zwaard in de hand. De knechten van den tuinman gaan naar hunnen wijnberg om aldaar te snoeijen de wijnstokken van hunnen meester. De moeder bemint hare kinderen, en door hare groote genegenheid gebruikt zij al haar geld, om hunne voeten voor struikel-steenen te bewaren.

Reed,	רָכַב.	Knecht,	עֶבֶד.	Gebruikt zij,	מְפַזֶּרֶת.
Rijk,	מַמְלֶכֶת.	Wijnberg,	כֶּרֶם.	Te bewaren,	לִשְׁמוֹר.
Gehuld,	הוֹלֶם.	Om te snoeijen,	לִקְצוֹר.	Geld,	כֶּסֶף.
Mantel,	אַדֶּרֶת.				
In de hand,	בְּיָדוֹ.	Wijnstok,	גֶּפֶן.	St. steen,	אֶבֶן נֶגֶף.

XI. *LES.*

De achtste verbuiging behelst deze naamwoorden die מלעיל zijn, welker voorlaatste letter ו of י is, en die ook in סמיכות enkelvoud voor verandering vatbaar zijn. b. v.

3.v.	3.m.	2.v.	2.m.	1.m.v.	סמיכות	נפרד	
אֵילָהּ	אֵילוֹ	אֵילֵךְ	אֵילְךָ	אֵילִי	אֵיל	אֵיל	Enkelv.
אֵילָן	אֵילָם	אֵילְכֶן	אֵילְכֶם	אֵילֵנוּ			
אֵילֶיהָ	אֵילָיו	אֵילַיִךְ	אֵילֶיךָ	אֵילַי	אֵילֵי	אֵילִים	Meerv.
אֵילֵיהֶן	אֵילֵיהֶם	אֵילֵיכֶן	אֵילֵיכֶם	אֵילֵינוּ			
	enz.	לֵילְךָ	לֵילִי	לֵיל	(לַיְלָה)	לֵיל	Enkelv.
enz.	לֵילוֹתַיִךְ	לֵילוֹתֶיךָ	לֵילוֹתַי	לֵילוֹת	.	לֵילוֹת	

אוֹנָהּ	אוֹנוֹ	אוֹנֵךְ	אוֹנְךָ	אוֹנִי	אוֹן	אָוֶן	Enkelv.
	enz.	אוֹנְכֶן	אוֹנְכֶם	אוֹנֵנוּ			
	enz.	אוֹנַיִךְ	אוֹנֶיךָ	אוֹנַי	אוֹנֵי	אוֹנִים	Meerv.

Opstellen.

1.

De oorlogs-troepen vreezen niet voor hunnen dood; in het midden des gevaars steunen zij op hunne magt,

in de nachten slapen zij niet in hunne huizen, en vestigen hun oog op den vijand. De wijn van mijn' vriend en de olijven van mijne zuster hebben mijn hart verheugd; mijne moei heeft verkocht hare huizen, hare rammen, en hare jonge ezels.

Troep,	חֵיל חֲיָלִי.	Magt,	אוֹן. 6	Olijf,	זַיִת.
Vreezen,	יִפְחֲדוּ.	Rusten,	יִשְׁבְּנוּ.	h. Verheugd,	שִׂמְּחוּ.
Midden,	תּוֹךְ.	Vestigen,	וְיָשִׂימוּ.	Moei,	דּוֹדָה. 5
Gevaar;	צָרָה. 5	Vijand,	שׂוֹנֵא.	Ram,	אַיִל.
Steunen,	יִשָּׁעֲנוּ.	Vriend,	דּוֹד. 6	Jonge ezel,	עַיִר עֲיָר.

XII. LES.

De negende verbuiging, eindelijk, bevat zulke naamwoorden, wier derde letter (een ה zijnde) of ontbreekt, of als נָח נִבְתָּר voorkomt.

	נפרד	סמיכות	1.m.v.	2.m.	2.v.	3.m.	3.v.
Enkelv.	קָנֶה	קְנֵה	קְנִי	קָנְךָ	קָנֵךְ	קָנֵהוּ (קָנוֹ)	קָנֶהָ
			קָנֵנוּ	קָנְכֶם	קָנְכֶן	קָנָם	קָנָן
Meerv.	קָנִים	קְנֵי	קָנַי	קָנֶיךָ	קָנַיִךְ	קָנָיו	קָנֶיהָ
			קָנֵינוּ	קְנֵיכֶם	קְנֵיכֶן	קְנֵיהֶם	קְנֵיהֶן
Enkelv.	אָב (אַב)	אֲבִי	אָבִי	אָבִיךָ	אָבִיךְ	אָבִיו	אָבִיהָ
	(אָח	אֲחִי)	אָחִינוּ	אֲחִיכֶם	אֲחִיכֶן	אֲחִיהֶם	אֲחִיהֶן
Meerv.	אָבוֹת	אֲבוֹת	אֲבוֹתַי	אֲבוֹתֶיךָ	אֲבוֹתַיִךְ	אֲבוֹתָיו	אֲבוֹתֶיהָ
			אֲבוֹתֵינוּ	אֲבוֹתֵיכֶם	אֲבוֹתֵיכֶן	אֲבוֹתֵיהֶם	אֲבוֹתֵיהֶן
	אַחִים	אֲחֵי	אַחַי	אַחֶיךָ	אַחַיִךְ	אֶחָיו	אַחֶיהָ
			אַחֵינוּ	אֲחֵיכֶם	אֲחֵיכֶן	אֲחֵיהֶם	אֲחֵיהֶן
Enkelv.	בֵּן	בֶּן (בֶּן בִּן)	בְּנִי	בִּנְךָ	בְּנֵךְ	בְּנוֹ	בְּנָהּ
	שֵׁם	שֵׁם (שֶׁם)	בְּנֵנוּ	בִּנְכֶם	בִּנְכֶן	בְּנָם	בְּנָן
Meerv.	בָּנִים	בְּנֵי	בָּנַי	בָּנֶיךָ	בָּנַיִךְ	בָּנָיו	בָּנֶיהָ
			בָּנֵינוּ	בְּנֵיכֶם	בְּנֵיכֶן	בְּנֵיהֶם	בְּנֵיהֶן
	שֵׁמוֹת	שְׁמוֹת	שְׁמוֹתַי	שְׁמוֹתֶיךָ	שְׁמוֹתַיִךְ	שְׁמוֹתָיו	שְׁמוֹתֶיהָ

שמות

שְׁמוֹתֵינוּ שְׁמוֹתֵיכֶם שְׁמוֹתֵיכֶן שְׁמוֹתֵיהֶם שְׁמוֹתֵיהֶן

Enkelv.	לֵב	לֵב (לֶב)		לִבִּי	לִבְּךָ	לִבֵּךְ	לִבּוֹ	לִבָּהּ
				לִבֵּנוּ	לִבְּכֶם	לִבְּכֶן	לִבָּם	לִבָּן
Meerv.	לִבּוֹת	לִבּוֹת		לִבּוֹתַי	enz.			
Enkelv.	חֹק	חָק (חֻק)		חֻקִּי	חֻקְּךָ (חֻקֶּךָ)	חֻקֵּךְ	חֻקּוֹ	חֻקָּהּ
Meerv.				חֻקֵּינוּ	חֻקֵּיכֶם	חֻקֵּיכֶן	חֻקֵּיהֶם	חֻקֵּיהֶן
Enkelv.	כְּלִי	כְּלִי	כְּלִי	כֶּלְיִי	כֶּלְיְךָ	כֶּלְיֵךְ	כֶּלְיוֹ	כֶּלְיָהּ enz.
Meerv.	כֵּלִים	כְּלֵי		כֵּלַי	כֵּלֶיךָ	כֵּלַיִךְ	כֵּלָיו	כֵּלֶיהָ
				כֵּלֵינוּ	כְּלֵיכֶם	כְּלֵיכֶן	כְּלֵיהֶם	כְּלֵיהֶן

Opstellen over deze les.

1.

De naam van Abrahams vrouw (was) Sara. De broeder van Jakob heette Esau. Laban had twee dochters. Luister, mijn zoon, naar de vermaning uwes vaders. De broeders van Jozef bemerkten dat hun vader hem beminde. Adam noemde den naam van zijne vrouw Eva; dewijl zij was de moeder van al de levenden. Verrigt uw werk met een tevreden hart.

Naam,	שֵׁם.	Bemerkte,	רָאוּ.	Zij,	הִיא.
Broeder,	אָח.	Hem,	אוֹתוֹ.	Was,	הָיְתָה.
Heette.	קָרָא.	Beminde,	אָהַב.	Tevreden,	שָׁלֵם.
Dochter,	בַּת בָּנוֹת.	Noemde,	קָרָא.	Verrigt,	עֲשֵׂה.
Luister,	שְׁמַע.	Dewijl,	כִּי.	Werk,	מַעֲשֶׂה.

2.

Bewaar uwen goeden naam. Verrigt al uwe bezigheden op haren tijd; ook uwe beloonïng zal komen te haren tijde. Stel vertrouwen in uwen evennaasten, wanneer zijn hart met u (is). Goede instellingen heeft God aan zijne kinderen gegeven.

Bewaar,	נְצֹר.	Verrigt,	עֲשֵׂה.	Bezigheid,	מַעֲשֶׂה.

Belooning,	ז. שָׂכָר	Wanneer,	אִם.	Instelling,	חֻקּ°חֹק.
Stal vert.,	בָּמַת.	Met,	אֵת.	h. Gegeven,	נָתַן.

3.

Brave ouders *zullen* hunnen zonen en hunner dochters eene goede opvoeding *geven*. Moeder! geef uwen gemaal uwen zonen en uwer dochters hunne spijs en hunne drank op hunnen tijd. Sluit (ook) uwe hand *niet* voor de armen uwes lands, dan *zult gij* gunst *vinden* in de oogen uwer' aanschouwers, *en gij zult* de vruchten van uwen arbeid dubbelvoud *inoogsten*.

Brave,	יְשָׁרִים.	Sluit niet,	אַל תִּקְפּוֹץ.	Aanschouwer,	רֹאֶה.
Ouders,	אָבוֹת.	Dan,	אָז.	e. g. z Inoogsten,	וְהִקְצַרְי.
Zullen geven,	יִתְּנוּ.	z. g. Vinden,	תִּמְצָא.	Vruchten,	פְּרִי.
Gemaal,	בַּעַל. ו	Gunst,	חֵן.	Dubbelvoud	כְּפָלִים.

4.

De wijsheid is het sieraad van haren bezitter. De dapperheid het sieraad der krijgslieden; hun aanzien verkondigt hunne dapperheid. De goeddoeners gelijken aan een' boom, geplant bij waterbeken, die zijne vrucht geeft op zijnen tijd en wiens blad niet verwelkt. De boosdoeners verbergen zich in de schaduw der ondeugd, in de helft van hunne dagen komen zij om.

Sieraad,	עֲדִי עֶדְי.	Dapperheid,	גְּבוּרָה. ג	Doener,	פּוֹעֵל.
Bezitter,	בַּעַל. ו	Gelijken,	יָדְמוּ.	Boos,	אָוֶן.
Dapperheid,	עֹז.	Geplant,	שָׁתוּל.	Verbergen z.	יִתְחַבְּאוּ.
Lieden,	אֲנָשִׁים. ג	Beek.	פֶּלֶג. ו	Schaduw,	צֵל.
Krijgs,	מִלְחָמָה.	Geeft,	יִתֵּן.	Ondeugd,	רֶשַׁע. ו
Aanzien,	מַרְאֶה.	Blad,	עָלֵה.	Komen zij om,	יֹאבֵדוּ.
Verkondigt,	מַגִּיד.	Verwelkt,	יִבּוֹל.	Doener,	עוֹשֶׂה.

Her-

Herhalings - oefening.

1.

יְרָא אֶת מוֹרְךָ בְּנִי, הַקְשִׁיבָה לִדְבָרָיו, שְׁמוֹר מִצְוֹתָיו וְתוֹרֹתָיו
כְּאִישׁוֹן עֵינֶךָ, כִּי הוּא הַמַּדְרִכְךָ בְּאוֹרַח חַיִּים בְּמַעְגְּלֵי צֶדֶק, וּמְלַמֵּד
אוֹתְךָ דַּרְכֵי חָכְמָה לְמַעַן תַּצְלִיחַ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, לָכֵן הַבִיאָה לְמוּסָרוֹ
לִבְּךָ וְאַל תָּקוּץ בְּתוֹכַחְתּוֹ. שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹלוֹ וְיִרְאָתוֹ תִּהְיֶה עַל
פָּנֶיךָ תָּמִיד.

יְרָא אֶת,	Eerbiedig	הַמַּדְרִכְךָ,	Geleid u.	הָבִיאָה,	Verleen.
הַקְשִׁיבָה,	Luister.	וּמְלַמֵּד,	En leert.	וְאַל תָּקוּץ,	En versmaad niet
דָּבָר,	Woord.	אוֹתְךָ,	U.	תּוֹכָחָה,	Vermaning
תּוֹרָה,	Leering.	לְמַעַן,	Opdat.	שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע	Luister
אִישׁוֹן,	Appel.	תַּצְלִיחַ,	Moge gelukkig zijn	קוֹל,	Stem.
כִּי הוּא,	Dan hij.	לָכֵן,	Derhalve.	תִּהְיֶה,	Zij.

2.

חָכָם אֶחָד צִוָּה אֶת בִּתּוֹ לִפְנֵי מוֹתוֹ לֵאמֹר: בִּתִּי! אֱהוֹב אֶת אִמֵּךְ
הַט אָזְנֵךְ לְמִצְוֹתֶיהָ וְאַל תַּמְרֶה אֶת פִּיהָ כִּי הִיא נוֹתְנָה לָךְ מַאֲכָלֵךְ
וּמִשְׁתֵּךְ וּבְגָדַיִךְ, וּבְצָרָתֵךְ לָהּ צַר, עַל כֵּן בִּתִּי גַּם אִם תִּגְדְּלִי שָׁמוֹעַ
תִּשְׁמְעִי בְּקוֹלָהּ וְיִרְאָתָהּ תִּהְיֶה עַל פָּנַיִךְ תָּמִיד, כִּי לֹא יְנַקֶּה אֱלֹהִים
אֶת אֲשֶׁר לֹא תִשְׁמַע בְּקוֹל אָבִיהָ וּבְקוֹל אִמָּהּ.

אֶחָד,	Een.	לֵאמֹר,	Als volgt.	צָרָה,	Nood.
צִוָּה,	Gebood.	כִּי הִיא,	Dan zij.	אִם תִּגְדְּלִי,	Indien gij groot zijt.
הַט,	Neig.	נוֹתְנָה,	Geeft.		
מָוֶת,	Dood.	לָךְ,	U.	לֹא יְנַקֶּה,	Laat niet ongestraft.

1.

De kleuren van den regenboog (zijn) schoon. De reuk der bloemen (is) aangenaam. De opvoeding der kinderen is het werk der ouders. De zeeën bedekken een gedeelte der aarde. † De mensch is 't volmaaktste der schepselen die God geschapen heeft, hij is de beheerscher der aarde.

Abra-

Abraham is de vader des Joodschen volks.

Schoon,	יפות.	Bedekken,	מכסים.	Beheerscher,	מושל. ה
Aangenaam,	נעים.	Gedeelte,	חלק. י	Volk,	עם. פ
Opvoeding,	חנוך. ה	Volmaaktste,	מבחר.	Joodschen,	ישראל.

2.

De herfst is de tijd der inzameling. De aardappelen zijn een geschenk Gods voor alle menschen-kinderen; in vroegere dagen waren zij alleen het voedsel der dieren. De werktuigen zijn de noodwendigheden der menschen. Door den spijker van eene tent, die de vrouw van Geber stak in den slaap van Sisera, werd het volk Israëls gered.

Herfst,	קציר. ה	Vroegere,	קדם.	Noodwendigheid,	צרך.
Inzameling,	אסף. ה	Waren zij,	היו.	Spijker,	יתד. י
Geschenk,	מתנה. ז	Alleen,	לבד.	Stak,	תקעה.
Kinderen, } Menschen,	בנים. פ אדם.	Tuig, } Werk,	כלי. פ מלאכה.	Slaap,	רקה. נ
				Werd gered,	ינצל.

3.

Eene deugdzame huisvrouw *gaf* hare twee dochters de volgende *les*: laat de eer uws naasten u *zoo* waard zijn in uwe oogen *als* de uwe, zijt uitermate demoedig, want de verwachting des stervelings zijn de wormen. *Neemt* Gods bevelen en zijne leer *in acht*, want jaren van gelukzaligheid zullen zij u vermeerderen.

Huisvrouw,	אשה אשת.	Waard,	יקר. ז	Verwachting,	תקוה. נ
Deugdzame,	חיל. ח	Zijt,	היו.	n. i. Acht,	שמרו.
Gaf les,	הוכיחה.	Uitermate,	מאד מאד.	Gelukzalig,	חיים.
De volgende	לאמר.				
Laat zijn,	יהי.	Demoedig, }	שפל רוח	z. z. U vermeerderen	יוסיפו לך.
Eer,	כבוד. נ				

Nog

4.

'Nog (was zij) gewoon te zeggen: op uwe eigendommen en op uwe schatten laat uw hart en uwe gedachten nimmer steunen. Op den God des hemels (*zij*) u vertrouwen; uwe wegen en uwe schreden zal hij regtvaardigen; door uwe regtvaardigheid, door uw verstand en door uw doorzigt moeten zich uwe denkbeelden niet verheffen tot aan uw einde.

Nog gewoon,	וַתּוֹסֶף.	Moeten nim. st.,	בַּל תִּשְׁעֲנָה.	Verstand,	מְזִמָּה. ɔ
Te zeggen,	לֵאמֹר.	Vertrouwen,	מִבְטָח. ɔ	Denkbeeld,	רַעְיוֹן. ɦ
Eigendommen,	נְכָסִים.	Schrede,	מִצְעָד. ɔ	m. z. n. verh.,	בַּל הִתְנַשֶּׂאנָה.
Schat,	אוֹצָר. ɔ	z. h. regtv.,	יְיַשֵּׁר.	Einde,	אַחֲרִית. ɦ

XIII. *L E S.*

OVER HET WERKWOORD.

Onderscheiding der werkwoorden naar de beteekenis.

Een werkwoord is een woord 't welk het doen, het lijden, of wel den toestand van eene zaak te kennen geeft, als: אָמֹר *Zeggen*, הֵאָמֵר *Gezegd worden*, הַצְלֵחַ *Gelukkig zijn*, enz.

Zij worden onderscheiden in vier soorten, als: 1. פֹּעַל יוֹצֵא *Overgaand* of *bedrijvend werkwoord*, b. v. אָכֹל *Eten*, כָּתֹב *Schrijven*, רָאֹה *Zien*, שָׁמֹר *Bewaren*, enz. 2. פֹּעַל מְקַבֵּל *Lijdend werkwoord*, als: הֵרָאוֹת *Gezien worden* הִשָּׁמֵר *Bewaard worden*, enz. 3. פֹּעַל עוֹמֵד, *Onzijdig* of *blijvend*, als: הָלֹךְ *Gaan*, יָשֹׁן *Slapen*, enz. 4. פֹּעַל חוֹזֵר *Wederkeerig werkwoord*, wanneer 't namelijk eene zaak als werkend en lijdend te gelijk voorstelt b. v. הִתְרַחֵץ *Zich wasschen*, הִתְגַּלֵּחַ *Zich scheren*, הִתְפָּאֵר *Zich beroemen*, enz.

De wijze hoe men ieder werkwoord in deszelfs tijden, personen, en getallen, enz. kan gebruiken, noemt men *Ver-*

voegen

voegen. Er zijn in 't Hebreeuwsch zeven vormen van vervoeging. בִּנְיָנִים genaamd; waarvan 3 gewoonlijk de bedrijvende, drie de lijdende en één de wederkeerige werkwoorden bevatten.

Men noemt deze vormen 1. קַל of פָּעַל, behelzende zoo wel bedrijvende als onzijdige werkwoorden. 2. נִפְעַל of בִּנְיָן שֶׁלֹּא נִזְכַּר שֵׁם פּוֹעֲלוֹ bevattende de lijdende werkwoorden die in den קַל bedrijvend zijn. 3. פִּעֵל of בִּנְיָן הַכָּבֵד, behelzende die werkwoorden, welke door middel van nog eenen bij komenden persoon de werking doen uitoefenen, of die eenige werking met buitengewonen nadruk te kennen geven, of ook bedrijvende die in den קַל onzijdig zijn, en hier bedrijvend worden, eindelijk die, welke eene tegenovergestelde werking te kennen geven aan die, welke in 't grondwoord opgesloten ligt. 4. פֻּעַל of בִּנְיָן שֶׁלֹּא נִזְכַּר שֵׁם פּוֹעֲלוֹ מֵהַכָּבֵד, Deze behelst de lijdende werkwoorden van die welke in den voorgaanden vorm bedrijvend zijn. 5. הִפְעִיל of בִּנְיָן הַכָּבֵד הַנּוֹסָף, bevattende werkwoorden, die meestal de verrigting door eenen tusschenkomenden persoon te kennen geven, of ook die de werkwoorden, welke in den קַל onzijdig zijn, bedrijvend maken. 6. הָפְעַל of בִּנְיָן שֶׁלֹּא נִזְכַּר שֵׁם פּוֹעֲלוֹ מֵהַנּוֹסָף, bevattende de lijdende werkwoorden die in den laatstgenoemden vorm bedrijvend zijn en 7. בִּנְיָן הִתְפַּעֵל den wederkeerigen vorm.

XIV. *LES.*

Vervolg.

De קַל onderscheidt zich van den נִפְעַל, dat deze laatste eene נ voorop de שרש heeft, welke door de geheele vervoeging heen, of geschreven of door een' דגש חזק in de volgende letter vervangen wordt. De vorm פִּעֵל neemt eenen דגש חזק in de tweede letter aan. De פֻּעַל heeft ook de דגש חזק tot kenteeken, en is alleen door de klanken van

van deszelfs bedrijvenden vorm onderscheiden. De הִפְעִיל neemt eene הִ voor, en eene י tusschen de 2de en derde letter aan. De הָפְעַל neemt eene ה vooraan en onderscheidt zich door deszelfs klanken van zijn' bedrijvenden vorm. De הִתְפַּעֵל neemt הת vooraan en een' דגש חזק in de 2de letter.

XV. *LES.*

Over de *Wortelwoorden*, *Wijzen*, *Tijden*, *Personen*, enz.

De Hebreër kent doorgaans aan ieder werkwoord drie wortel-letters אוֹתִיּוֹת הַשֹּׁרֶשׁ genaamd, welke altijd met het woord פָּעַל vergeleken worden; dienvolgens noemt hij de eerste wortelletter eens woords פ׳ הַפֹּעַל, de tweede ע׳ הַפֹּעַל, en de derde ל׳ הַפֹּעַל: in het woord כָּתַב bij v.b. is de כ de פ׳ הַפֹּעַל de ת de ע׳ הַפֹּעַל, en de ב de ל׳ הַפֹּעַל.

Eene werking kan in het Hebreeuwsch maar op driederlei wijzen דְּרָכִים, voorgesteld worden, als, 1. דֶּרֶךְ הַמַּגְבִּיל *Aantoonende wijs*, 2. דֶּרֶךְ הַמָּקוֹר *Onbepaalde wijs*, en 3. דֶּרֶךְ הַצִּוּוּי *Gebiedende wijs*. (*Zie Bladz.* 46 *aanm.* 1.)

Even zoo kent de Hebreër slechts 2 tijden זְמַנִּים, als: עָבָר *Verledenen*, en עָתִיד *Toekomenden tijd*, terwijl *de Tegenwoordige tijd* הוֹוֶה, door 't בֵּינוֹנִי *Deelwoord* uitgedrukt wordt.

De eerste of de sprekende persoon heet מְדַבֵּר בְּעַד, de tweede, of die tot wien men spreekt, נֹכַח, en de derde of die van wien men spreekt heet נִסְתָּר; eindelijk heeft men nog bij de werkwoorden op geslacht מִין, en getal מִסְפָּר, te letten.

XVI. *LES.*

Bij den verledenen tijd, komen de letters הוי מנת na de grondletters van het woord, om de geslachten en getallen aan te wijzen, als:

Enkelvoud.		*Meervoud.*	
3de persoon M. niets, V.	ָה	3de persoon M. en V.	ּו
2de . . . M. ָתָּ, V.	ְתְּ	2de . . . . M. תֶּם, V.	תֶּן
1ste . . . M. en V.	תִּי	1ste . . . . M. en V.	נוּ

Bij den toekomenden tijd komen de letters אֵיתָן voor, en יוּנָה achter de grondletters, als:

Meervoud.		*Meervoud.*	
3de persoon. M. יְ, V	תְ	3de persoon M. יְ–וּ, V. תְּ–נָה	
2de . . . . M. תְּ V. תְ–ִי		2de . . . M. תְ–וּ, V. תְּ–נָה	
1ste . . . M. en V.	אֶ	1ste . . . M. en V.	נְ

Bij de gebiedende wijs komen ook de letters יוּנָה achteraan in dezelfde orde als bij den toekomenden tijd.

Voor de onbepaalde wijs worden de letters בכלם geplaatst, waardoor het woord vermeerderd wordt met de beteekenis van *in*, *als*, *aan*, *met*, *door*, en *van*. Deze woorden heeten alsdan *Gerundia*.

De deelwoorden bekomen, als de naamwoorden, tot het aanwijzen van het vrouwelijk enkelvoud, de ָה of ֶת van het mannelijk meervoud de ִים, en van het vrouwelijk meervoud de וֹת achteraan.

XVII. LES.

Over de onderscheiding der Werkwoorden naar derzelver Zamenstelling.

De werkwoorden kunnen zijn: *a.* שְׁלֵמִים *volkomen*, te weten wanneer alle drie grondletters, door de geheele vervoeging heen geschreven en uitgesproken worden, als: שָׁמַר *bewaren*, לָמַד *leeren*, כָּתַב *schrijven* enz. *b.* חֲסֵרִים *gebrekkig*, wanneer eene der letters somwijlen ontbreekt, en de volgende een' דגש חזק bekomt, als in נָגַשׁ *naderen*, נָדַר *beloven*, יָצַק *gieten*, לָקַח

nemen

nemen enz. waarin bij de vervoeging, in den toekomenden tijd, gewoonlijk de פ׳ הפעל ontbreekt. *c.* נָחִים *rustend*, wanneer eene der grondletters tot de letters אהוי behoort, en dus veelal weggelaten wordt en gewoonlijk na eenen langen klank rust, als אָכַל *eten*, יָדַע *weten*, waarvan in den toekomenden tijd gezegd wordt יֹאכַל *hij zal eten*, תֵּדַע *gij zult weten*; voorts שׁוּב *wederkeeren*, רָפָא *genezen*, פָּנָה *wenden*, enz. *d.* כְּפוּלִים *dubbelaars*, wanneer de tweede en derde grondletters aan elkander gelijk zijn, als wanneer veeltijds de eerste der twee gelijken weggelaten wordt, als סָבַב *omsingelen*, מָדַד *meten* enz. Eindelijk *e.* מֻרְכָּבִים *zamengesteld*, waarin twee dier bovengemelde eigenschappen vereenigd zijn. Deze zamenstelling kan bestaan uit twee klassen, als נָטָה *spannen*, *trekken*, *opslaan*, waarvan de eerste grondletter eene נ is, en dus tot de חסרים behoort, maar waar te gelijker tijd de derde grondletter eene ה is en ook onder de נחים gebragt moet worden; van denselfden aard zijn ook de woorden נָשָׂא *dragen*, נָדַר *zweren*, אָפָה *bakken*, יָרֵא *vreezen*, בּוֹא *komen*, enz. die allen tot twee klassen behooren. De zamenstelling kan ook plaats vinden ten aanzien der vormen van vervoeging, als תְּכֻפַּר *het zal vergeven worden*; dat tot de vormen נִפְעַל en הִתְפַּעֵל kan gebragt worden, of הָתְפָּקְדוּ hetwelk ook tot twee vormen הָפְעַל en הִתְפַּעֵל behoort. Insgelijks kan de zamenstelling ten opzigte der bijzondere deelen van hetzelfde werkwoord zijn, als: יוֹלְדָה, waarin de aantoonende wijs van het werkwoord, en het bedrijvend deelwoord beide, door zamenstelling, te vinden zijn.

Hierdoor ontstaan de volgende גִּזְרוֹת *klassen*.

1. שְׁלֵמִים; gelijk boven gezegd is. 2. חַסְרֵי פ׳, waarin de eerste letter, eene נ of י zijnde, ontbreekt. 3. נָחֵי פ׳ א, welker eerste letter eene א is, en veeltijds rust. 4. נְחִים י, welker eerste letter eene י is, en meest rust. 5. נָחֵי ע׳, wier tweede eene rustende ו of י is. 6. נָחֵי ל׳ א, wier laatste eene rustende א is. 7. נָחֵי ל׳ ה, waar de laatste eene rustende ה is. 8. כְּפוּלִים, zoo als verklaard is. Eindelijk 9. de מֻרְכָּבִים of zamengestelden.

Vervoeging van een Regelmatig werkwoord שְׁלֵמִים.

V. הָפְעַל	M.	V. הִפְעִיל	M.	V. פָּעַל	M.
—	הָשְׁבַּרְתִּי	—	הִשְׁבַּרְתִּי	—	שָׁבַרְתִּי
הָשְׁבַּרְתְּ	הָשְׁבַּרְתָּ	הִשְׁבַּרְתְּ	הִשְׁבַּרְתָּ	שָׁבַרְתְּ	שָׁבַרְתָּ
הָשְׁבְּרָה	הָשְׁבַּר	הִשְׁבִּירָה	הִשְׁבִּיר	שָׁבְרָה	שָׁבַר
—	הָשְׁבַּרְנוּ	—	הִשְׁבַּרְנוּ	—	שָׁבַרְנוּ
הָשְׁבַּרְתֶּן	הָשְׁבַּרְתֶּם	הִשְׁבַּרְתֶּן	הִשְׁבַּרְתֶּם	שְׁבַרְתֶּן	שְׁבַרְתֶּם
—	הָשְׁבְּרוּ		הִשְׁבִּירוּ	—	שָׁבְרוּ
—	אָשְׁבַּר	—	אַשְׁבִּיר	—	אֶשְׁבַּר
תָּשְׁבְּרִי	תָּשְׁבַּר	תַּשְׁבִּירִי	תַּשְׁבִּיר	תִּשְׁבְּרִי	תִּשְׁבַּר
תָּשְׁבַּר	יָשְׁבַּר	תַּשְׁבִּיר	יַשְׁבִּיר	תִּשְׁבַּר	יִשְׁבַּר
—	נָשְׁבַּר	—	נַשְׁבִּיר	—	נִשְׁבַּר
תָּשְׁבַּרְנָה	תָּשְׁבְּרוּ	תַּשְׁבֵּרְנָה	תַּשְׁבִּירוּ	תִּשְׁבַּרְנָה	תִּשְׁבְּרוּ
	יָשְׁבְּרוּ	תַּשְׁבֵּרְנָה	יַשְׁבִּירוּ	תִּשְׁבַּרְנָה	יִשְׁבְּרוּ
הָשְׁבָּרָה	הָשְׁבַּר	מַשְׁבִּירָה מַשְׁבֶּרֶת	מַשְׁבִּיר	שְׁבָרָה	שָׁבַר
הָשְׁבָּרוֹת	הָשְׁבָּרִים	בִּירוֹת	מַשְׁבִּירִים	שְׁבָרוֹת	שָׁבָרִים
Ontbreekt.		מָשְׁבָּרָה מָשְׁבָּרוֹת	מָשְׁבָּר מָשְׁבָּרִים	Ontbreekt.	
Ontbreekt.		הַשְׁבִּירִי הַשְׁבֵּרְנָה	הַשְׁבֵּר הַשְׁבִּירוּ	Ontbreekt.	
הָשְׁבַּר בְּהָ כְּהָ לְהָ מֵהָשְׁבַּר		הַשְׁבִּיר הַשְׁבֵּר בְּהַ כְּהַ לְהַ מֵהַשְׁבִּיר		שְׁבֹר בִּשְׁ כִּשְׁ לִשְׁ מִשְּׁבֹר	

[*] Het *imperf.* wordt doorgaans gemaakt door 't onderwerp bij het בֵּינוֹנִי te voegen, of door de (ˆ) וַ die den עָתִיד in den עָבָר verandert, als: הוּא יֹשֵׁב *Hij was zittend*, וַתִּשְׁמֹר *Gij bewaardet*.

שָׁבֹר *Breken.*

פִּעֵל V.	פִּעֵל M.	נִפְעַל V.	נִפְעַל M.	קַל V.	קַל M.		Aant. w.
——	שִׁבַּרְתִּי	——	נִשְׁבַּרְתִּי	——	שָׁבַרְתִּי (*)	1.	Verl. t.
שִׁבַּרְתְּ	שִׁבַּרְתָּ	נִשְׁבַּרְתְּ	נִשְׁבַּרְתָּ	שָׁבַרְתְּ	שָׁבַרְתָּ	2.	Enkelv.
שִׁבְּרָה	שִׁבֵּר	נִשְׁבְּרָה	נִשְׁבַּר	שָׁבְרָה	שָׁבַר	3.	
——	שִׁבַּרְנוּ	——	נִשְׁבַּרְנוּ	——	שָׁבַרְנוּ	1.	Meerv.
שִׁבַּרְתֶּן	שִׁבַּרְתֶּם	תֶּן	נִשְׁבַּרְתֶּם	רְתֶּן	שְׁבַרְתֶּם	2.	
——	שִׁבְּרוּ	——	נִשְׁבְּרוּ	——	שָׁבְרוּ	3.	
——	אֲשַׁבֵּר	——	אֶשָּׁבֵר	——	אֶשְׁבֹּר	1.	Toek. t.
תְּשַׁבְּרִי	תְּשַׁבֵּר	תִּשָּׁבְרִי	תִּשָּׁבֵר	בְּרִי	תִּשְׁבֹּר	2.	Enkelv.
תְּשַׁבֵּר	יְשַׁבֵּר	תִּשָּׁבֵר	יִשָּׁבֵר	תִּשְׁבֹּר	יִשְׁבֹּר	3.	
——	נְשַׁבֵּר	——	נִשָּׁבֵר	——	נִשְׁבֹּר	1.	Meerv.
בֵּרְנָה	תְּשַׁבְּרוּ	בַרְנָה	תִּשָּׁבְרוּ	בֹּרְנָה	תִּשְׁבְּרוּ	2.	
תְּשַׁבֵּרְנָה	יְשַׁבְּרוּ	תִּשָּׁבַרְנָה	יִשָּׁבְרוּ	תִּשְׁבֹּרְנָה	יִשְׁבְּרוּ	3.	
מְשַׁבְּרָה מְשַׁבֶּרֶת	מְשַׁבֵּר	נִשְׁבָּרָה נִשְׁבֶּרֶת	נִשְׁבָּר	שֹׁבְרָה (*) שֹׁבֶרֶת	שֹׁבֵר		Bed. d. w. Enkelv.
בְּרוֹת	מְשַׁבְּרִים	בָּרוֹת	נִשְׁבָּרִים	שֹׁבְרוֹת	שֹׁבְרִים		Meerv.
מְשֻׁבָּרָה	מְשֻׁבָּר	Ontbreekt.		שְׁבוּרָה	שָׁבוּר		lijd. d. w. Enkelv.
בָּרוֹת	מְשֻׁבָּרִים			שְׁבוּרוֹת	שְׁבוּרִים		Meerv.
שַׁבְּרִי	שַׁבֵּר	הִשָּׁבְרִי	הִשָּׁבֵר	שִׁבְרִי	שְׁבוֹר		gebied. w. Enkelv.
שַׁבֵּרְנָה	שַׁבְּרוּ	בַרְנָה	הִשָּׁבְרוּ	שְׁבֹרְנָה	שִׁבְרוּ		Meerv.
שַׁבֵּר בְּשַׁ כְּשַׁ לְשַׁ מִשַּׁבֵּר		הִשָּׁבֵר בְּהִ כְּהִ לְהִ מֵהִשָּׁבֵר		שָׁבֹר שְׁבֹר בִּשְׁ כִּשְׁ לִשְׁ מִשְּׁבֹר			Onbep. wijs.

(*) Het deelw. wordt voor den tegen w. tijd gebezigd wanneer men de persoonlijke voornaamwoorden אָנֹכִי *ik*, אַתָּה אַתְּ *gij*, הוּא *hij*, הִיא *zij*, אֲנַחְנוּ *wij*, אַתֶּם אַתֶּן *gijl.*, הֵם הֵן *zij*, daarbij voegt.

Algemeene aanmerkingen, betreffende de בִּנְיָנִים הַשְּׁלֵמִים.

1. Voor de Bijvoegende wijs heeft men in het Hebreeuwsch geen bijzonderen vorm, en wordt somwijlen door de voegwoorden לוּ . לוּלֵי enz. vergoed. — De gebiedende wijs heeft alleen in 't *affirmative* plaats terwijl een *negatif* bevel door de עָתִיד met 't negative לֹא of אַל gemaakt wordt, zoo als: אַל תִּזְכֹּר. *Bedenk niet*, in plaats van אַל זְכוֹר, enz.

2. Behalve den vorm פָּעַל heeft de קַל in de עָבָר en בֵּינוֹנִי nog den vorm פָּעֵל en פָּעֹל, als: חָפֵץ *hij begeerde*, יָכֹל *hij kan*; welke laatste dus door vervoegd wordt, eerstgenoemde echter vindt alleen plaats bij de derde personen, als: זָקֵן (זָקְנָה, זָקְנוּ).

3. Sommige woorden en bijzonder die wier derde letter eene keelletter is, hebben in de עָתִיד en צִוּוּי de פתח in plaats van de חולם, als: לְמַד *leeren*, בְּטַח *vertrouwen*, enz.

4. Alle lijdende vormen hebben maar één deelwoord, de צווי kan alleen bij *dezen* lijdenden vorm נִפְעַל plaats hebben, eerstelijk omdat dezelve meestal de plaats van de הִתְפַּעֵל bekleedt, als: הִשָּׁמֵר *neem u in acht*, en ook omdat velen als *verba deponentia* voorkomen, namelijk: werkwoorden die den lijdenden vorm aannemen, en eigenlijk bedrijvend zijn, van dezen aard zijn הִשָּׁבַע *zweren*, הִלָּחֵם *strijden*, enz.

5. Wanneer bij den נפעל de 1ste grondletter die een דגש moest hebben eene keelletter is, wordt deze דגש in de voorletter vervangen, als: הֵחָלֵק *gedeeld worden* נֶאֱכַל *het is gegeten geworden*

6. Wanneer bij den vorm הִפְעִיל de eerste grondletter eene keelletter is, dan bekomt in den verl. t. de ה een סגול terwijl de eerste grondletter als dan de חטף סגול heeft, als: הֶאֱכִיל *hij gaf te eten*, הֶחֱרִיב *hij verwoestte* enz.

7. Wanneer bij de הפעל de 1ste eene keelletter is dan heeft de ה in de עָבָר, בינוני en מקור zoo wel als de letters אית״ן in de עתיד de lange קמץ, terwijl de keelletter een חטף קמץ heeft, als: יָחֳרַם *hij zal verbannen worden*, הָעֳמַד *hij werd gesteld*.

Het blijft den onderwijzer aanbevolen, om al 't hier aangestipte voor den leerling op te helderen en uit te breiden.

XVIII. LES.

Opstellen over den קל en נפעל van de שלמים,

1.

אבותינו שומרי צאן היו: אברהם שמר את צאנו. רחל שמרה את צאן אביה, פרעה שאל את יעקב מה מעשיכם? ויען אתו לאמר אבותינו גם אנשים גם נשים שמרו את צאנם, ומנעורי שמרתי את צאני. ואני ונשי נשמר אלה עוד. ויאמר פרעה אתם אנשים שמרתם את צאנכם, ואתן נשים שמרתן את צאנכן. לא תוכלו לשמור אותם בארץ מצרים, כי תועבת מצרים שומרי צאן. שמרו אותם בארץ גשן.

אבות Ouders.	אתו Hem.	עוד Verder.
שמר Hoeden.	לאמר Namelijk.	אתם־תן Gij.
היה Waren.	גם..גם Zoo..als.	לא תוכלו Gij kunt niet.
מה Wat is.	נעורים Jeugd.	תועבה Een gruwel.
ויען Hij antwoordde.	אלה Deze.	ארץ גשן Land gosen.

2.

בנים מקשיבים למדו לומדים וילמדו שמעו שומעים וישמעו מאד, כי בכל עת ימשלו ברוחם יגרשו את העצלות ויאהבו את העבודה. כי העבודה תשמור האדם מחטוא ותגדל כבודו: הלא מאחרי הצאן בחר אלהים את דוד למלך.

למד Leeren.	גרש Verdrijven.	הלא Immers.
שמע Hooren.	אהב Beminnen.	מאחרי Achter.
משל Overheerschen.	מחטוא Van te zondigen.	נוה Kudde.
רוח Gemoed.	גדל Verheffen.	בחר Kiezen.
		מלך Koning.

3.

היה יוסף בן שבע עשרה שנה ויאמרו לו אחיו מי אתה כי תמלך עלינו! המשול תמשול בנו? אך אחרי ימים רבים מה אמרו? — משול

משול בנו גם אשתך תמשול בנו גם בנך ימשלו עליו. ויען יוסף
אני לא אמלוך גם אשתי לא תמלוך גם בני לא ימלוכו. הלא
שמעת אסנת! את לא תמשלי באחי, גם אתם בני! אל תמשלו
באחינו ואם אוסיף נשים על אשתי גם הנה לא תמשולנה בכם
אלהים ימשול עליכם.

ויהי יוסף	Toen J. was.	אך אחרי	Doch na verl. van.	ואם	Wanneer ik mij nog meer vrouwen neem.
בן שי"ע שנה	17 Jaar oud.	ימים רבים	vele dagen.	אוסיף	
				נשים	
מלך	Regeren.	אסנת	Jos. vrouw.	על אשתי.	

1.

• Zoolang een kind klein (is), zullen deszelfs ouders voor hetzelve zorgen. Maar wanneer het groot en sterk zijn zal, zal het voor zich zelf zorgen. Alcibiades vraagde aan Sokrates: wat is de belooning der deugd? Toen antwoordde hem Sokrates: wanneer gij onderzocht, nagevorscht en wel doorgrond hebt 't wezenlijke der deugd, dan zal ook haar loon voor u niet zijn verholen.

Zoolang,	בעוד.	Sterk zijn,	גבר.	Doorgronden,	חקר.
Klein,	רך בימים.	v. z. zelf,	הוא בנפשו.	Verholen zijn,	עלם.
v. h. Zelve,	לו.	Vragen,	שאל.	Wezenlijke,	עצם.
Zorgen,	דאג.	Onderzoeken,	למד.	Van u,	ממך.
Groot zijn,	גדל.	Navorschen,	דרש.	Wel,	היטב.

2.

Onderdruk geen' vreemdeling, want die een' vreemdeling onderdrukt zal niet slagen. God bewaart de vreemdelingen. Veel goeds is verborgen voor de vromen. Het kwaad is verborgen in 't hart van den mensch; (wie) zijne ziel bewaart zal zich er van verwijderen. De regtvaardige neemt de regtvaardigheid in acht, en deze bewaart hem. De wijzen nemen de wijsheid in acht, en deze bewaart hare bezitters.

Onder

Onderdrukken.	לחץ	Slagen,	צלח.	En deze,	והיא.
Geen,	לא.	Veel goeds,	רב טוב.	En deze,	והנה.
Dan die,	כי כל.	Verbergen,	צפן.	Bezitter,	בעל.
Vreemdeling,	גר.	Verwijderen,	רחק.		

3.

De deur der wijsheid is voor een' ieder' open, ook zijn de poorten der dwaasheid niet gesloten, dwazen gaan er door en worden gestraft. Laat uw huis open zijn voor de nedergeslagene en onderdrukte armen, laat uwe armen uitgespreid zijn om hen met liefde te ontvangen, uwe hand zij open om hun te geven hunne genoegzame behoeften, wees indachtig dat gij uwe hand niet sluit, maar laat dezelve aanhoudend open, dan zal God met u zijn.

Voor een' ieder',	לכל איש.	Nederslaan,	מרד.	Sluiten,	קפץ.
Openen,	פתח.	Onderdrukken.	מצק	Laat aanhoudend open,	פתח תפתח.
Poort.	שער.	Uitspreiden,	פרש.		
Sluiten,	סגר.	Ontvangen,	קבל.	Dan zal zijn,	ויהי.
Doorgaan,	עבר.	h. g. beh.,	די מחסורם.	God,	אלהים.
Straffen,	ענש.	Wees indachtig,	השמר פן.	Met u,	עמך.

4.

De dieren staan op vier voeten, zij groeijen, werken, worden zeer oud, sommige worden begraven, andere worden verscheurd, en de meeste worden geslagt, gesneden in stukken verdeeld en verkocht om den honger van de menschen te stillen, landen worden door hen bebouwd, huizen worden omvergerukt; de mensch gaat opgerigt, beheerscht, heeft beheerscht, en zal hen beheerschen.

Staan,	עמד.	Oud zijn,	זקן.	En de meeste,	ורבים מהם.
Groeijen,	גדל.	Begraven,	קבר.		
Werken,	עבד.	Andere,	ויש אשר.	Slagten,	שחט.

Snijden,	חָתַךְ.	Stuk,	כֶּתֶר.	Omverrukken,	הָרַס.
Verdeelen,	חָלַק.	Stillen,	שָׁבַר.	Oprigten,	זָקַף.
Verkoopen,	מָכַר.	Bouwen,	עָבַד.	Hen,	בָּם.

5

Er zijn dieren die niet vergeten het goede dat men hen toebrengt, en het zal niet uitgewischt worden uit hun geheugen, zij zullen niet trouweloos zijn aan hunnen meester; wanneer roovers en moordenaars hem nazetten, kan hij rekenen op hunne hulp, zij zullen hem niet verlaten tot zij hem hebben geholpen uit zijne ellende; laat ons daaruit leeren dat ook wij menschen onze evenmenschen helpen moeten.

Vergeten,	שָׁכַח.	Rooven,	חָמַס.	Nazetten,	רָדַף.
Toebrengen,	גָּמַל.	Roover,	(בינוני).	Rekenen,	בָּטַח.
Trouweloosz.,	בָּגַד.	Moorden,	רָצַח.	Verlaten,	זָנַח.
Meester,	אָדוֹן.	Moordenaar.	(בינוני)	Helpen,	עָזַר.

6.

Mijn zoon! wanneer gij de deugd bewaart zult gij ook voor veel kwaads bewaard worden, doch hij die onbesproken wandelt zal voor alle ellende bewaard worden. Wanneer wij Gods woord in acht nemen, zullen wij ook door hem bewaard worden, want hij sprak: wanneer mijne woorden zullen in acht genomen en mijne bevelen door u gehouden worden, zal ik ook u bewaren en uwe zonden zullen noch gedacht noch bedacht worden. Ik zal derhalve ook steeds de wegen van God in acht nemen, dan zal ik altijd van den goeden God bewaard worden.

Die wandelt,	הוֹלֵךְ.	Noch..noch	לֹא..וְלֹא.	Altijd,	תָּמִיד.
Onbesproken	תָּמִים.	Gedenken,	זָכַר.	Dan,	וְאָז.
Van hem,	מֵאִתּוֹ.	Bedenken,	פָּקַד.	Altijd,	בְּכָל עֵת.
Sprak,	אָמַר.	Derhalve,	לָכֵן.	Van den	מֵהָאֵל.
Woord,	דָּבָר.	Weg,	דֶּרֶךְ.	goeden God,	הַטּוֹב.

Een

7.

Een pot werd (eens) door eenen armen jongen gebroken die met zijne kameraden speelde; de jonge schreide met een onderdrukt gemoed, en zijn gebrokene pot in de hand. De stem werd gehoord door een' heer, die zeide: waarom schreit gij? De jonge vertelde met een verbroken hart het gebeurde. De heer gaf hem zilveren stukken. De jonge werd verheugd en ging naar huis.

Pot,	כְּלִי.	Die zeide,	וַתֹּאמֶר.	(*hij*) Gaf hem,	וַיִּתֵּן לוֹ.
Kameraad,	רֵעַ.	Waarom,	מַה.	Zilver stuk,	בֶּקַע כֶּסֶף.
Spelen,	צָחֹק.	Schreit gij,	(עתיד).		
Schreijen,	צָעֹק.	De jonge vertelde,	וַיְסַפֵּר הַנַּעַר.	En ging,	וַיֵּלֶךְ.
Gemoed,	רוּחַ.			Naar huis,	לְבֵיתוֹ.
Onderdrukken.	שָׁבֹר	Het gebeurde,	אֶת הַמַּעֲשֶׂה.	Verheugen,	שָׂמֹחַ.
Stem,	קוֹל.				

8.

Een vader beval voor zijnen dood aan zijne vrienden het volgende: Gij, mijn zoon! neem u in acht voor alle onregt, gedenk uwen schepper in uwe jeugdige dagen, dan zult gij in de vreeze Gods groot worden. Gij, mijne vrouw! gedenk uwen man, neem u in acht om mijne kinderen geen kwaad te doen. Gij, mijne broeders! gedenkt de wet van Mozes, helpt mijne kinderen, neemt u in acht dat gijl. niet nalaat om hen tot eene ondersteuning te zijn. Gij, mijne dochters! denkt aan 't geen ik u; l. heb onderwezen alle morgen, neemt u in acht van niet steeds op straat te loopen, zweert mij of gij dit alles zult doen. Zij zwoeren, hij gaf den geest en stierf.

Vriend,	קָרוֹב.	Wet,	תּוֹרָה.	Straat,	חוּצוֹת.
Jeugd,	בַּחֲרוּת.	Helpen,	עֲזֹר.	Zweert,	שָׁבַע (נפעל)
Groot. w.,	גָּדַל (קל).	Alle morgen.	לַבְּקָרִים.	Of gij d. z,	אִם תַּעֲשׂוּ.
van kwaad te doen,	מֵעֲשׂוֹת רָע.	Steeds,	תָּמִיד.	Den geest g.	גָּוַע.
		Te loopen,	מִלֶּכֶת.	En stierf,	וַיָּמָת.

9.

De poort is open en werd niet gesloten, nu wordt zij gesloten, en zal niet geopend worden. De deur is gesloten en werd niet geopend, thans wordt zij geopend, en zal niet meer gesloten worden. Nu worden de scholen in alle landen geopend, hare deuren zijn voor een' ieder geopend, ga en leer in dezelve.

Sluiten, סגר.	Thans, nu, עתה.	Een' ieder, כל איש.
School, בית הספר.	Ga, לך.	In dezelve, בהן.

XIX. LES.

Opstellen over de פעל en פעל.

1.

שלשה נערים הלכו בדרך לאכל מאכלם, ויפגעו באיש אשר מפלח
ומבקע ארץ, וידברו איש אל רעהו: הבה! נהתל באיש האדמה
הזה, ויענו כלם נצחק! נצחק! ויען אחד ויאמר: יברך אותך אלהי
אבי אברהם. השני אמר תבורך מאנשי בריתך אבי יצחק, ויען
גם השלישי ויאמר: יהי שמך מבורך אבי יעקב, ויען האכר אותם:
לא אברהם, לא יצחק, גם לא יעקב אכנה, כי אם שאול שמי אשר
החמורים בקש, וראו את אשר בקשתי מצאתי והנם לפני.

הלך Gaan.	דבר Zeggen.	ברית Verbond.
אכל Verteren.	הבה Welaan.	כנה Noemen.
פגע Ontmoeten	התל Spotten,	בקש Zoeken,
פלח Graven.	צחק Schertsen.	ראו Ziet,
בקע Splitten.	ברך Zegenen.	מצא Vinden,

2.

קוף אחד ראה כי גלחו שער זקן אדוניו מאיש המגלח, לב הותל
חשקו, ויאמר: לו גלחתי גם אני וכתמי פני יכפרו ויטהרו, כי
גדלו

גָּדְלוּ שְׂעָרוֹת פָּנַי וְלֹא יָדְעוּ מֵעֵת הֱיוֹתִי, וַיְמַהֵר וַיִּקַּח שַׂכִּין וַיִּגְדַּע
גַּם שְׂעָרוֹתָיו גַּם עוֹר פָּנָיו וַיְבַקֵּשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא הַקּוֹף יְדַלֵּג וַיְזַנֵּק
מִכְּאֵבֵי הַשְּׂרָטִים וַיִּצְחֲקוּ עַל הַמַּרְאָה.

קוֹף	Aap.	כַּפֵּר	Afwasschen.	בַּקֵּשׁ	Nazoeken.
רָאָה	Zag.	טַהֵר	Reinigen.	וַיִּמָּצֵא	Werd gevonden.
גַּלֵּחַ	Scheren.	גַּדֵּל	Groeijen.	דַּלֵּג	Springen.
זָקָן	Baard.	גַּדַּע	Afsnijden.	זַנֵּק	Huppelen.
לֵב	Hart.	מֵעֵת הֱיוֹתִי	Van den tijd mijns bestaans.	כְּאֵב	Smart.
הוּתַל	Bedrogen.	מַהֵר	Spoeden.	שְׂרֵט	Krab.
הִטְעוּ	Misl. hem.	שַׂכִּין	Mes.	צָחֹק	Lagchen.
כֶּתֶם	Vlak.				

1.

De wijn verheugt het hart van den mensch. Het spel rukt los de banden der deugd en verplettert den vrede. De vromen hopen op God, en hij maakt hunne wegen regt. De moeder tuchtigt hare kinderen. De rijken verspreiden en deelen uit geld aan de armen. De beweging des ligchaams verteert de spijs en reinigt het bloed. God zegent zijn volk met vrede.

Verheugen,	שַׂמֵּחַ.	Hopen,	יַחֵל.	Uitdeelen,	חַלֵּק.
Spel,	שְׂחוֹק.	Regt maken	יַשֵּׁר.	Beweging,	תְּנוּעָה.
Losrukken,	נַתֵּק.	Tuchtigen,	יַסֵּר.	Reinigen,	טַהֵר.
Verpletteren,	נַפֵּץ.	Verspreiden,	פַּזֵּר.	Bloed,	דָּם.

2.

Mijn zoon! wanneer gij zult zeggen: ik wil leeren en ik wil mijnen naasten niet onderwijzen, zoo hebt gij niet wel gesproken, want als gij veel geleerd hebt moet gij ook uwen naasten onderwijzen, want te leeren en te onderwijzen heeft God ons bevolen.

Gij z. zeggen,	תֹּאמַר.	Onderwijzen,	לַמֵּד.	Veel,	הַרְבֵּה.
Leeren,	לָמֹד.	Niet wel,	לֹא טוֹב.	Ons,	אֹתָנוּ.

3.

Mozes onderwees aan Israël de wet, en ook aan Josua, en hij heeft dezelve den rigteren onderwezen, de rigteren onderwezen haar den profeten, en de profeten onderwezen den mannen der groote vergadering. Salomo overwoog onderzocht en vervaardigde vele spreuken, en onderwees dezelve aan zijn volk. Voor deze onderwezen de onderwijzers mondeling, thans onderwijzen zij meer in hunne boeken dan bij monde.

Aan Israël,	אֶת יִשְׂרָאֵל.	Profeet,	נָבִיא.	Vervaardigen,	הִקֵּן.
Wet,	תּוֹרָה.	Groote Ver-	כְּנֶסֶת	Spreuk,	מָשָׁל.
Josua,	יְהוֹשֻׁעַ.	gadering,	הַגְּדוֹלָה.	Voor deze,	לְפָנִים.
Dezelve,	אוֹתָהּ.	Overwegen,	אִזֵּן.	Mondeling,	פֶּה לְפֶה
Rigter,	שׁוֹפֵט.	Onderzoeken	חִקֵּר.	Dan b. m.,	מִבְּפִיהֶם.

4.

De kinderen verbreken en verpletteren wat door hen gevonden wordt. De goddeloozen vergelden kwaad voor goed, de gramschap verbreekt den geest, rukt los de banden der zamenleving, en bederft de schoonheid des aangezigts, zij overijlt onze dagen, ontwortelt ware denkbeelden, en de ziel wordt er door ontedeld, zend derhalve de gramschap weg, ontknoop hare banden, maak hare strikken los wanneer gij uw ziel niet wilt verderven.

Verbreken,	שָׁבַר.	Losrukken,	נִתֵּק.	Wegzenden,	שִׁלַּח.
Verpletteren,	נִפֵּץ.	Bederven,	שִׁחֵת.	Ontknoopen	פִּתַּח.
Door hen,	בְּיָדָם.	Schoonheid	הוֹד.	Band,	חַרְצֹב.
Vinden,	מָצָא.	Overijlen,	בִּהֵל.	Losmaken,	הִתִּיר.
Vergelden,	שִׁלֵּם.	Ontwortelen,	שֵׁרֵשׁ.	Strikken,	מֵיתָרִים.
Gramschap,	אַף חֵמָה.	Ontedelen,	תִּעֵב.	Wilt (*lees*) Zult.	

5.

Eene teedere moeder sprak dus hare dochter aan op haren

trouw

trouwdag: mijne dochter! verblijd u altijd met uw lot, ontvang met liefde de moeijelijkheden des levens, hoop op God en reinig uw hart, om hem steeds te eerbiedigen, dan zal hij u zegenen; wanneer hij u begunstigt met kinderen, tuchtig hen met liefde en maak hunne wegen regt, verklaar hen Gods woord alle morgen, dan zult gij ook gezegend worden.

Teeder,	עדינה.	Moeijelijkheid,	תלאה.	Begunstigen,	זבד.
Dus,	כה.	Hopen,	יחל.	Tuchtigen,	יסר.
Trouwdag,	יום אפריון.	Reinigen,	טהר.	Regt maken,	ישר.
Lot,	חלק.	Eerbiedigen,	כבד.	Verklaren,	באר.
Ontvangen,	קבל.	Zegenen,	ברך.	Alle morgen,	לבקרים.

XX. *LES.*

Over de הפעל en הפעיל.

1.

ילד חכם אמר לאביו הנה אוכל לבנות כל השרשים מגזרות שלמים · ויען האב · אנסה נא אותך בבנין הפעל: הגד נא לי מדבר בעדו בעבר משרש זכר — הזכרתי. המדברת בעדה? הילד (בשחוק) שותה למדבר בעדו. — בני! הגד נא לי הבינוני, הילד הזכר, הזכרה, הזכרים, הזכרות, בעבר העין הפעל בפתח ובבינוני בקמץ. הבינוני פעול? — זה איננו, אחרי שכל הבנין הוא פעול.

לבנות,	Vervoegen.	אנסה,	Ik wil beproeven.	שחק,	Lagchen.
שרשים,	Wortelwoorden.	הגד לי,	Zeg mij.	זה איננו,	Dit bestaat niet.

2.

האב אבל הצווי? — גם זה חסר, כי לא נוכל לצוות את הנפעל.
האב חפצתי לדעת הנוכח משרש פקד — תפקד. — הנסתרת?
הילד, שותה לנוכח זכר בכל בנינים בעתיד — תגלה נא הנסתרות
בעתיד

בעתיד משרש גבר — תגברנה. האב, הנוכחות ? — הנוכחות והנסתרות שוות בעתיד בכל הבנינים. האב ארצה לדעת הנסתרים בעבר משרש שבר — השברת. הנסתרות ? — שוה לנסתרים בעבר. ויאמר האב שמחתני בני ידעתי כי בימים מעטים למדת כל אלה.

Sterk zijn. גבר ,	Te weten. לדעת ,	Maar. אבל ,
Zijn gelijk. { שוות , שוה ,	Is gelijk. שוה ,	Ontbreekt. חסר ,
	Verklaar. תגלה נא ,	Begeeren. חפץ ,

1.

De eerste profeten hebben zeer gewerkt op het hart hunner toehoorders; in hunne verbeelding deden zij den hemel stormen, de aarde beven, zon en maan verwden zij zwart, en verduisterden den glans der sterren in hare loopbaan, zij deden de stem van God in kracht hooren voor een vreesselijk heer, om den geest te verschrikken; zij kleedden hunne woorden in eenen dichterlijken vorm, en bezielden afgetrokkene voorwerpen.

Eerste,	ראשונים.	Verduisteren,	החשיך.	Verschrikken,	החריד.
Werken,	הפעיל.	Glans,	זהר.	d. Kleeden,	הלביש.
Verbeelding,	דמיון.	Loopbaan,	מסלה.	Vorm,	משבצות.
Doen stormen,	הרעש.	d. Hooren,	השמיע.	Dichterlijken,	מליצות.
Doen beven	הרגיז.	Kracht,	כח.	Bezielen,	הנשם.
z. Verwen,	הקדיר.	Vreesselijk,	נורא.	Afgetrokken,	נפרד.

2.

Mijn zoon! wanneer iemand bij u heeft te bewaren gegeven, of ter leen gegeven eene zaak, zoo moet gij in acht nemen het aanvertrouwde dat u ter bewaring of ter leen gegeven is geworden, gelijk het uwe; wanneer 't een kleed is zoo moet gij uw ligchaam daarmede niet kleeden; wanneer 't geld is moet gij daar niets van verminderen, gij moet het aan den eigenaar teruggeven zoo als het geweest is, dan

zult

zult gij gelukken en slagen in uwe wegen.

Te bew. g.,	הפקד.	Moet gij 't i. a. nemen,	תשמרהו.	g. m. h. ter. g.,	השב תשיבנו.
Te leen g.,	השאל.	w. h. .. is,	אם־הוא.	Zoo als enz.	כאשר היה.
Bij u,	אתך.	Kleeden,	הלבש.	Gelukken,	השכל.
Aanvertrouwde,	פקדון.	Verminderen,	הרע.	Slagen,	הצלח.

3.

De meid heeft hare jufvrouw aangekleed, heeft den kandelaar op de tafel gezet, en heeft de kinderen gegeven te eten. De deugd geleidt den mensch tot het toppunt des geluks. De zorg kwelt 's menschen hart. God ziet van de hoogte, geeft de wormen te eten, en verzadigt al 't levende; Hij laat gras groeijen om 't gedierte des velds te spijzigen.

Jufvrouw,	גברת.	Toppunt,	במותי.	Verzadigen,	השביע.
Zetten,	העמד.	Kwellen,	הכאב.	l. Groeijen,	הצמח.
Kandelaar,	מנורה.	Zien,	השקף.	Gras,	חציר.
Geleiden,	הדרך.	Hoogte,	מרום.	Spijzigen,	הטרף.

4.

Beschaam uwen naasten niet in het openbaar. Scherts en ligtvaardigheid gewennen den mensch aan zonde. Gehoorzamen is beter dan offer brengen. Die naar zijne ouders luistert, zal rijk zijn; de zegen van God zal hem rijk maken. Die de eer zijner ouders verheft, zal ook verheven worden. Verberg uwe oogen niet voor uw' broeder den nooddruftigen, want die zijne oogen verbergt voor de armen, zal niet gelukkig zijn.

Beschamen,	הלבן.	Zonde,	עברה.	Luisteren,	השמע.
In h. openb.	ברבים.	Gehoorzam.	הקשב.	Rijk zijn, m.	העשר.
Scherts,	שחוק.	Is beter dan,	טוב . מ	Verheffen,	הגבה.
Ligtvaardigheid,	קלות ראש.	Brengen,	הקרב.	Ook,	גם הוא.
Gewennen,	הרגל.	Offer,	קרבן.	Verbergen,	העלם.

ver-

Vervoeging van een w. w. (אָכַל *Eten*) waar de פ een א is.

קַל Toek. tijd.

אֹמַר אֶאֱסוֹף
תֹּאמַר תֹּאמְרִי
יֹאמַר תֹּאמַר
נֹאמַר enz.

Gebiedende wijs

אֱמוֹר אִמְרִי

Onbepaalde wijs

אָמוֹר בֶּאֱמוֹר
בַּאֲמוֹר לֵאמֹר
מֵאֱמוֹר

נִפְעַל Verl. tijd

נֶאֱמַרְתִּי ———
נֶאֱמַרְתָּ נֶאֱמַרְתְּ
נֶאֱמַר נֶאֶמְרָה
נֶאֱמַרְנוּ enz.

Toek. tijd

אֵאָמֵר ———
תֵּאָמֵר תֵּאָמְרִי
יֵאָמֵר תֵּאָמֵר
נֵאָמֵר enz.

Deelwood.

נֶאֱמָר נֶאֱמָרָה enz.

Gebiedende wijs

הֵאָמֵר הֵאָמְרִי enz.

Onbepaalde wijs.

הֵאָמֵר

הִפְעִיל Verl. tijd.

הֶאֱכַלְתִּי enz.
הֶאֱכַלְנוּ
הֶאֱכַלְתֶּם הֶאֱכַלְתֶּן
הֶאֱכִילוּ

Toek. tijd.

אַאֲכִיל enz.

Meervoud. נַאֲכִיל
תַּאֲכִילוּ enz.

Bedrijv. d. w.

מַאֲכִיל מַאֲכִילָה, enz.

Lijdend d. w.

מַאֲכָל מַאֲכָלָה, enz.

Gebiedende wijs.

הַאֲכֵל הַאֲכִילִי

Onbepaalde wijs.

הַאֲכֵל enz.

הָפְעַל Verl. tijd.

הָאֳכַלְתִּי ———
הָאֳכַלְתָּ הָאֳכַלְתְּ
הָאֳכַל הָאָכְלָה enz.

Toek. tijd.

אָאֳכַל enz.

Deelwoord.

הָאֳכָל הָאֳכָלָה enz.

Onbep. wijs.

הָאֳכַל

Vervoeging van een onregelma-

הָפְעַל Verl. tijd.

הֻגַּשְׁתִּי ———
הֻגַּשְׁתָּ הֻגַּשְׁתְּ
הֻגַּשׁ הֻגְּשָׁה
הֻגַּשְׁנוּ enz.

Toek. tijd.

אֻגַּשׁ ———
תֻּגַּשׁ תֻּגְּשִׁי enz.

Deelwoord.

הֻגָּשׁ הֻגָּשָׁה enz.

De woorden יָצַר *vormen*, יָצַק *gieten*, יָצַת *aansteken*, enz. worden op dezelfde wijs als de חסרים פ״נ vervoegd. Ook vindt men a שרשים wier פ eene ל is, en naar deze גִּזְרָה gaan, namelijk: לָקַח *nemen*, en לָתַע *kiesentrekken*, Toek. tijd נִתַּע יִקַּח תִּקַּח. Het w. w. נָתַן verliest ook zijne laatste נ zoodra eene letter er op volgt, en wordt dus door een דגש vervangen, als: נָתַתָּ in plaats van נָתַנְתָּ, en daarom חֲסַר הַקְּצָוֹות gebrekkig aan de uiteinde genaamd.

נָגַשׁ *Naderen*

tig w. w. waarbij de נ' פ' הפעל ontbreekt.

הפעיל Verl. tijd.		קל Toek. tijd.	
—	הגשתי	—	אגש
הגשת	הגשת	תגשי	תגש
הגישה	הגיש	תגש	יגש
—	הגשנו	—	נגש
הגשתן	הגשתם	תגשנה	תגשו
—	הגישו		יגשו

Toek. tijd.

—	אגיש
תגישי	תגיש
תגיש	יגיש
	נגיש
תגשנה	תגישו
	יגישו

Bedrijv. d. w.

מגישה	מגיש
מגישות	מגישים

Lijdend d. w.

מגש enz.

Gebiedende wijs.

הגישי	הגש
הגשנה	הגישו

Onbepaalde wijs.

הגש בהגיש enz.

Gebiedende wijs.

גשי	גש
גשנה	גשו

Onbepaalde wijs.

נגש גשת

נפעל Verl. tijd.

—	נגשתי
נגשת	נגשת
נגשה	נגש
—	נגשנו
נגשתן	נגשתם
—	נגשו

Deelwoord.

נגשה	נגש
נגשות	נגשים

Gebiedende wijs.

הנגשי	הנגש
הנגשנה	הנגשו

Onbepaalde wijs.

הנגש בה' לה' מה'

גָּבַר *Sterk zijn.*

V. התפעל M.

Verl. t. Enkelv.

1.	התגברתי	—
2.	התגברת	ברת
3.	התגבר	ברה

Meervoudig.

1.	התגברנו	—
2.	התגברתם	תן
3.	התגברו	—

Toek. tijd.

אתגבר enz.

Wanneer de eerste grondletter eene der letters זסשץ is, dan komt de kenmerkende ת na de eerste grondletter, b. v. b. הסתולל *zich verheffen*, השתמר *zich in stand houden*, enz. Na de צ verandert zij in een ט, als: הצטדק *zich regtvaardigen*, enz.

Bedrijv. d. w.

מתגבר ברה E.

מתגברים רות M.

Lijdend d. w.

Ontbreekt.

Gebiedende wijs.

התגבר התגברי

Onbepaalde wijs.

התגבר enz.

Aanmerkingen over de בִּנְיָנִים חֲסֵרִי פ' נ'.

1. Wanneer de derde grondletter eene keelletter is, dan krijgt de עתיד en צִוּוּי in den בנין הקל eene פתח in plaats van eene חולם, en in de onbepaalde wijs komt de פתח גנובה, als: לִנְבֹּחַ *om te blaffen*, יִסַּע *hij zal vertrekken*. Somtijds ontbreekt ook de eerste grondletter in de gebiedende en onbepaalde wijzen, als dan heeft de onbepaalde wijs eene ת achter aan, als van נָגַשׁ *naderen*, in de gebiedende wijs גַּשׁ גְּשִׁי גְּשׁוּ גֵּשְׁנָה en de onbepaalde wijs גֶּשֶׁת בְּגֶשֶׁת לָגֶשֶׁת. Bij נָגַע *aanroeren*, en לָקַח *nemen*, enz. heeft de onbep. w. de dubbelde פתח, als קַחַת גַּעַת. Is de 2de letter eene keelletter dan gaan zij gelijk שלמים, als: נָאַר *verlaten*, enz. Waarbij nog soms de דגש der ע' הפעל, door eene lange klank bij de פ' הפעל, vervangen wordt; zoo komt: נֵאַרְתָּ voor נִאַרְתָּ מֹרַק v. מֵרַק, enz.

2. Bij het w. w. נָתַן ontbreekt in de onbepaalde wijs de eerste en laatste נ, als: תֵּת, בְּתֵת, hetzelfde heeft soms bij de verl. tijd plaats, als: תַּתָּה (Sam. 2. Kap. 22. v. 41.)

3. In de חֲסֵרִי פ' נ' volgt de בִּנְיַן פִּעֵל, פֻּעַל, הִתְפַּעֵל de gang der שְׁלֵמִים, om dat in deze בִּנְיָנִים de ע reeds eene kenmerkende דגש moet hebben, zoo kan gevolgelijk de נ' פ' הפעל niet vervangen worden.

4. Is de ל' הפעל eene ת, zoo ontbreekt deze wanneer het aanhangsel ת daar op volgt, als in: כָּרַת *snijden*, komt כָּרַתָּ in plaats van כָּרַתְתָּ. In de verl. tijd van פִּעֵל, כֵּרַת כֵּרְתָה, Toek. tijd אֲכָרֵת, hedr. deelwoord מְכָרֵת, lijd. deel woord מְכֹרָת, פֻּעַל verl. tijd כֹּרַתִּי, Toek. tijd אֲכֹרַת, Deel woord כֹּרָת, התפעל Verledene tijd הִתְכָּרֵת. Sommige schrijvers noemen deze חסרי ל' ת'.

5. Uit dezelfde grond ontbreekt in eenige tijden de נ השרש wanneer de ל' הפעל een נ is, b. v. b. in שָׁכַן heeft de 1ste persoon meerv. van den verl. tijd שָׁכַנּוּ, 3de en 2de persoon vrouwelijk meerv. תִּשְׁכֹּנָּה, waarmede het vrouwelijk meervoud van de gebiedende wijs overeenkomt. Gelijk ook alle בנינים van dien aard שרשים hier toepasselijk zijn. Zij hehooren derhalve onder eene afzonderlijke klasse חסרי ל' נ' geheeten.

XXI. *L E S.*

Opstellen over den הִתְפַּעֵל.

1.

Adonia de zoon van David verzette zich tegen zijn' broeder Salomo, dan hij hield zich voor gezegend met te zeggen: mij past de regering, derhalve wil ik over mijne vijanden zegepralen; (ja) wanneer ook bergen zich splijten en heuvels zich verdeelen, zal het verbond des rijks door mij niet vernietigd worden.

z. Verzetten,	הִתְקַשֵּׁר עַל.	Zegepralen	הִתְגַּבֵּר.	z. verdeelen	הִתְחַלֵּק.
z. v. gez. houden,	הִתְבָּרֵךְ.	Vijand,	אֹיֵב.	Verbond,	בְּרִית.
Mij past,	לִי תֵאוֹת.	Zich splijten,	הִתְבַּקֵּעַ.	Vernietigen,	כָּרֹת.
Regering,	מְלוּכָה.	Heuvel,	גִּבְעָה.	Door mij,	מִמֶּנִּי.

2.

Een koning zijnde, kan ik mij vermaken met de verzadiging van mijn ligchaam, en overvloed van vreugde zullen zich van mijne ziel niet onthouden. Hij raadpleegde (alzoo) Jakob den zoon van Taeruja; met een wolven hart verkleedde hij zich in lamskleederen, maakte zich heilig voor de oogen van de voornamen des rijks, en sprak tegen hen met zijne bedriegelijke tong.

Een koning zijnde,	אִם מֶלֶךְ אֶהְיֶה.	Ligchaam,	בָּשָׂר.	Wolf,	זְאֵב.
Vermaken,	הִתְעַנֵּג.	z. Onthouden,	הִתְאַפֵּק.	Heilig mak.	הִתְקַדֵּשׁ.
Verzadiging,	דֶּשֶׁן.	Raadplegen,	הִתְיַעֵץ.	Voornamen,	שָׂרִים.
Overvloed,	שֹׂבַע.	Verkleeden,	הִתְחַפֵּשׂ.	Met zijne bedriegelijke tong.	בַּחֲלַקְלַקּוֹת לְשׁוֹנוֹ.
Vreugde,	שְׂמָחוֹת.				

3.

Tot hoe lang wilt gij u nog verbergen voor mijnen broeder Salomo

Salomo, *mogt ik* koning *zijn* zoo zoudet gij u onder de veld oversten van Israël kunnen tellen. Daarna gaf hij eenen maaltijd aan alle zijne bedienden, zij vermaakten zich en werden dronken; naderhand scheidden zij zich van elkander, en Salomo regeerde over Israël.

Tot h. lang,	עַד מָתַי.	oversten,	צְבָאוֹת.	z. Vermaken.	הִתְעַנֵּג.
wilt (*lees*) zult.		z. Tellen,	הִתְפַּקֵּד.	Dr. worden.	הִשְׁתַּכֵּר.
z. Verbergen,	הִתְחַמֵּק.	Daarna,	אַחֲרֵי כֵן.	Scheiden,	הִפָּרֵד.
m. ik zijn,	לוּ אֶהְיֶה.	Gaf hij,	עָשָׂה.	Van elkander,	אִישׁ מֵעַל אָחִיו.
Veld-	רָאשֵׁי.	Maaltijd,	מִשְׁתֶּה.		

4.

Een zeker gierigaard, die zich vroom hield, zich heiligde, zich reinigde, en een Jood wilde schijnen * voor de oogen van het volk, wanneer hij bad, spreidde hij zijne handen in de hoogte, en zijne oogen verdraaiden zich, doch hij smeekte gelijk een stomme die geen' mond opent.

Gierigaard,	כִּילַי.	Een J. sch.,	הִתְיַהֵד.	Verdraaijen.	הִתְהַפֵּךְ.
Zeker,	אֶחָד.	Bidden,	הִתְפַּלֵּל.	Smeeken,	הִתְחַנֵּן.
Vroom h.	הִתְחַסֵּד.	Wanneer,	כַּאֲשֶׁר.	Stomme,	אִלֵּם.
z. Heiligen,	הִתְקַדֵּשׁ.	Spreiden,	הִתְפָּרֵשׂ.	Die geen,	(לֹא עָתִיד)
z. Reinigen,	הִתְטַהֵר.	In de hoogte,	לְמַעְלָה.	Openen,	פָּתֹחַ.

5.

Wanneer armen voor zijn huis zich vergaderden en verzamelden, en hem smeekten om zijn medelijden op te wekken, gaf hij niets, ook onttrok hij zich van zijne bloedverwanten. Hierop zeide een geleerde: waarom wilt gij met uw' mond geven, en met uwe handen bidden? geef met de handen en bid met de lippen.

Verga-

* Gemelde vier gezegden worden ieder door de בינוני gemaakt met herhaling van de ה הַמְצֻמֶּרֶת, (*Betrekkelijk voornaamwoord.*)

Vergaderen	הִתְחַבֵּר.	Niets,	לֹא מְאוּמָה.	Waarom,	מַדּוּעַ.
z. Verzamelen,	הִתְאַסֵּף.	z. Onttrekken,	הִתְעַלֵּם.	wilt (*lees*) zult.	
Hem,	לוֹ.	Bloedverwant	שְׁאֵר.	Geef,	תְּנָה ב.
Opwekken,	הִכְמֵר.	Hierop,	עַל זֶה.	Handen,	כַּפַּיִם.
Zijn medel.,	רַחֲמָיו.	Geleerde,	חָכָם.	Lippen,	שְׂפָתַיִם.

XXII. *L E S.*

Over de נִפְעַל חַסְרֵי פ׳ נ׳ en קַל.

1.

In den herfst verwelken de bladen, zij vallen van den boom, de winter komt aan, en de mensch bewaart zijn ligchaam voor de koude. De onderwijzer plant, heeft geplant, en zal planten de kern van waarheid in het hart des leerlings. Mijn zoon! neem geene wraak en voed geenen haat voor uwen naasten, dan wanneer God uwe zonden zoude bewaren, zoo zoudet gij gewroken worden, gij zoudet vervallen als een verwelkt blad. Wanneer gij eene gelofte doet moet gij nakomen wat gij beloofd hebt, want gij werd door uwe tong verstrikt.

Vewelken,	נָבֹל.	Kern,	זֶרַע.	Gelofte,	נֶדֶר.
Vallen,	נָפֹל.	w. Nemen,	נָקֹם.	Nakomen,	שַׁלֵּם.
Aankomen,	נָגֹשׁ.	Haat voeden,	נָטֹר.	Wat,	אֵת אֲשֶׁר.
Bewaren,	נָצֹר.	zoude (*lees*) zal		Verstrikken,	נָקֹשׁ.
Planten,	נָטֹעַ.	Gelofte doen,	נָדֹר.	Tong,.	לָשׁוֹן.

2.

Er zijn menschen met een boosaardig voorkomen, wier lippen honig druppen, en wier woorden als de dauw vloeijen, nader tot deze menschen, dan zal u geen kwaad be-

bejegenen, want God verlaat geen' edel mensch; edoch er zijn met een goed voorkomen, met hunn' mond zullen zij hunn' naasten kussen, en met hunne ziel zullen zij hem vermoorden. Dezen, zult gij niet naderen, *opdat* gij *niet* verstrikt wordet en niet verworpen zijt van de aarde, *opdat* uw' voet *niet* aanstoote aan eenen steen.

Er zijn menschen,	יֵשׁ אָדָם.	Vloeijen,	נָזַל.	Met een goed v. k.	טוֹב רֹאִי.
Boosaardig voorkomen,	רַע הַמַּרְאֶה.	Naderen,	נָגַשׁ.	Kussen,	נָשַׁק.
Lippen,	שְׂפָתַיִם.	Bejegenen,	נָגַע.	Vermoorden,	נָכָה.
Honig,	נֹפֶת.	Verlaten,	נָטַשׁ.	Dezen,	אֵלָיו.
Druppen,	נָטַף.	Edel mensch,	אִישׁ הַנָּדִיב.	Opdat niet,	פֶּן.
Dauw,	טַל.	Edoch,	אָכֵן.	Verworp. z.	נָשַׁל.
		Er zijn,	יֵשׁ.	Aanstooten,	נָגַף.

הָפְעַל en הִפְעִיל.

1.

Ontbind de strikken der onderdrukking. Doe wat gij gezegd of uit uw' mond hebt doen vloeijen. Laat van al uwe woorden niets ter aarde vallen. Zie niet op 't aanzien van een' mensch, maar wel op zijne daden. Overschrijd niet de grenzen van uwen broeder, en verstoot hem niet van zijne eigendommen. Erken de waarheid.

Ontbinden,	הַתֵּר.	d Vloeijen,	הַבִּיעַ.	Overschrijden	הַסֵּג.
Strik,	אֲגֻדָּה.	Deen vallen,	הַפִּיל.	Verstooten,	תַּדִּיחַ:
Onderdrukking,	מוֹטָה.	Ter aarde,	אַרְצָה.	Hem (*aanh.*)	־ֶנּוּ.
Doe,	עֲשֵׂה.	Zien,	הַבֵּט ° הַבִּיט.	Eigendom,	נַחֲלָה.
Zeggen,	הַגֵּד.	Maar wel,	כִּי אִם.	Erkennen,	הַכֵּר.

2.

Door zedelijke voorbeelden werden ontbonden, worden ont-

ontbonden, en zullen ontbonden worden, de banden der ondeugd. Door de natuurkunde werd erkend, wordt erkend, en zal erkend worden de oorzaak van vele dingen; in al uwe daden moeten de grenzen uwes broeders door u niet overschreden, en hij van zijne eigendommen niet verstooten worden.

Zedelijke voorbeelden,	מִשְׁלֵי מוּסָר.	Ondeugd,	רֶשַׁע.	Natuurkunde,	חָכְמַת הַטֶּבַע.
		Oorzaak,	סִבָּה.		

3.

Zullen de aangekondigde regels goed onderscheiden worden, men neme telkens de tafels van vervoeging, om dezelve bij herhaling te raadpelgen; men ontbinde door middel van deze kleine voorstellen; weldra zal alle zwarigheid verbannen, en de weg der naarstigheid tevens daardoor benaderd worden; zonder dit zal men met alle poging niet gered worden.

Regels,	כְּלָלִים.	Tafel van vervoeging,	לוּחַ הַבִּנְיָן.	Weldra,	מַהֵר.
Aankondigen,	הַגִּיד.	Bij herhaling,	הָחֵל וְכַלֵּה.	Zwarigheid,	כֹּבֶד.
Onderscheiden,	הַכֵּר.	Voorstel,	מִשְׁפָּט.	Daardoor,	בַּעֲדָם.
Telkens	כְּפַעַם בְּפַעַם.			Zonder dit,	בִּלְעֲדֵי זֹאת.
				Poging;	פְּעֻלָּה.

XXIII. *L E S.*

Opstellen over de פ׳ א׳ נָחֵי.

1.

Eet niet te veel, en bemin den slaap niet. Diegene welke in den zomer zijn brood zal inzamelen, zal in den winter eten en zich verzadigen. De wijzen hebben verzameld, en zullen verzamelen wijsheid en kennis. De gulzigaards hebben bemind, beminnen, en zullen beminnen veel te eten. De

De mieren zamelen in, hebben ingezameld en zullen inzamelen in den zomer hun voedsel. Hierop zeide Salomo: die in den zomer inzamelt is een verstandig mensch.

Eten,	אָכַל.	Slaap,	שֵׁנָה.	Inzamelen,	אָגַר . ב
Veel,	הַרְבֵּה.	z. Verzadigen	שָׂבַע.	Voedsel,	לֶחֶם.
Beminnen,	אָהַב.	Verzamelen,	אָסַף.	Zeggen,	אָמַר.
Die gene,	אִישׁ.	Gulzigaard,	זוֹלֵל.	Een v. m.	בֵּן מַשְׂכִּיל.

2.

De luiaards zullen dagelijks zeggen: er is nog tijd om wijsheid te verzamelen; leer niet van hen, gij mogt uwe ziel bedroeven en u schuldig maken. Stop uw oor niet om te hooren naar de woorden der wijzen; want zoo gij naar hunne woorden luistert, dan zullen ook uwe woorden bekrachtigd worden. Verspil uwen tijd niet met vergeefsche en ijdele beuzelingen, zoo zult gij bemind worden.

Dagelijks,	יוֹם יוֹם.	Gij mogt,	פֶּן.	Verspillen,	הַאֲבֵד.
Er is,	יֵשׁ.	z.sch. maken	הֶאְשֵׁם.	Vergeefs, En ijdele beuzeling	הַבְלֵי שָׁוְא וּמַדּוּחִים.
Nog,	עוֹד.	Stoppen,	הַאְטֵם.		
Bedroeven,	הַאֲדִיב.	Luisteren,	הַאֲזֵן.		

3.

Beter (is het) zich te vereenigen met arme landlieden wier behoefte hen dwingt de halmen te binden, *dan* met menschen te verkeeren, die zich met hoogmoed omkleeden, op hunnen rijkdom trots zijn, en daardoor de waarde hunner evenmenschs onderdrukken.

Beter dan,	טוֹב מ.	Binden,	אַלֵּם.	Omkleeden	הִתְאַזֵּר.
Landlieden,	עוֹבְדֵי אֲדָמָה.	Halm,	אֲלֻמָּה.	Trots zijn,	הִתְאַמֵּר.
Behoefte,	פִּי.	z. Vereenigen,	הִתְאַחֵד.	Onderdrukken,	אַלֵּץ.
Dwingen,	אָכַף עָלָיו.	Hoogmoed,	גַּאֲוָה.	En daardoor	וּבְזֹאת

Ver-

Vervoeging van een werkwoord, waar de פ׳ הפעל eene י׳ is (ילד *Baren*).

Aanmerkingen.

1) Bij eenige שרשים dezer נדרה nemen de letters איתן eene חירק aan, als: אִיבַשׁ, אִינַק, en als dan komen bij den verl. tijd en het verleden deelwoord van den הפעל, de letters איתן met eene צירי, als: אֵינִיק, מֵינִיק, הֵינִיק enz. Weinige werkwoorden worden dus naar ילד vervoegd.

2) Het w.w. יכל *kunnen*, neemt in den verl. tijd den vorm פֻּעַל aan; de עתיד gaat als dan: אוּכַל, תּוּכַל enz. De ontbrokene vormen gaan volkomen naar de שלמים. Edoch hebbe men bij den הפעל op te merken dat bij sommige woorden de י blijft, bij andere wederom dezelve in een ו verandert. Van de eerste soort zijn הִתְיַבֵּשׁ ,הִתְיַלֵּד, van laatst genoemde הִתְוַדַּע ,הִתְוַכַּח.

3) woorden wier פ׳ הפעל eene י en wier ע eene צ is, gaan naar נגש: van יצג *stellen*, יצל *beschermen*, אַצִּיגָה, הַצִּיל, enz. (*blas.* 58. *noot*) Het w. w. יצא maakt eene uitzondering, en behoort onder de מרֻכָּבִים.

V. הִפְעִיל M.	V. קַל M.
Verl. tijd.	Toek. tijd.
הוֹלַדְתִּי ——	אֵלֵד אֵדַע
הוֹלַדְתָּ דְתְּ enz	תֵּלֵד לְדִי enz.
Toek. tijd.	Gebied. wijs.
אוֹלִיד ——	לֵד לְדִי
תּוֹלִיד לִידִי enz.	לְדוּ לֵדְנָה
Bedr. d. w.	Onbep. wijs.
מוֹלִיד מוֹלִידָה	יְלֹד of לֶדֶת
Lijd. d. w.	נפעל Verl. tijd.
מוֹלָד enz.	נוֹלַדְתִּי ——
Gebied. wijs.	נוֹלַדְתָּ נוֹלַדְתְּ
הוֹלִיד הוֹלִידִי	נוֹלַד נוֹלְדָה enz
Onbep. wijs.	Toek. tijd.
הוֹלִיד of הוֹלֵד	אִוָּלֵד ——
הָפְעַל Verl. tijd	תִּוָּלֵד לְדִי enz.
הוּלַדְתִּי ——	verl. d. w.
הוּלַדְתָּ דְתְּ enz.	נוֹלָד לָדָה enz.
Toek. tijd.	Gebied. wijs.
אוּלַד enz.	הִוָּלֵד לְדִי enz.
Deelwoord.	Onbep. wijs.
הוּלָד	הִוָּלֵד
Onbep. w.	
הוּלַד	

XXIV. LES.

Opstellen over de נַחַ פ׳ ר׳.

1.

Zoo gij een' spotter vermaant zoo zal uw smaad bekend worden, gij zult zijne gebreken bekend maken, en hij zal uwe gebreken bekend maken. Laat derhalve zijne ziel niet waardig zijn in uwe oogen, vermijd hem te vermanen, uwe aangename woorden zullen niet baten en uw licht zal hem niet verlichten; edoch vermaan den wijzen, hij zal vele zegeningen op uw hoofd vermeerderen, hetgeen voor zijne ziel beter zal zijn dan al het geschenk dat gij hem zult toebrengen.

Vermanen,	הוֹכַח.	Waardig zijn,	יָקַר.	Vermeerderen,	הוֹסִף.
Spotter,	לֵץ.	Vermijden,	חָדַל.	't g. voor beter z.,	{ וְחוֹשֵׁב לְנַפְשׁוֹ.
Bekend w.,	הוּדַע.	Aangename	נְעִימוֹת.		
Smaad,	קָלוֹן.	Baten,	הוֹעִיל.	Toebrengen,	הוֹבִיל.
Gebrek,	מוּם.	Verlichten,	הוֹפִיעַ (עַל)	Geschenk,	שַׁי.

2.

Hij weet dat ook God vermaant dien Hij lief heeft, en gelijk een vader zijn' zoon kastijden zal, zoo zal God den mensch tot stof brengen, opdat hem zijne kwade wegen beleedigen, hij van der dwaasheid slaap ontwake, en zijne daden verbetere, alsdan zal Hij hem helpen en God zal hem ten goede overlaten; want God doet nederdalen om te verheffen, maakt arm om te verrijken.

Weten,	יָדַע.	Beleedigen,	הֵצַר.	Overlaten,	הוֹתִיר.
Kastijden,	יִסֵּר.	Ontwaken,	יָקַץ.	d. Nederd.,	הוֹרִיד.
Lief heeft,	יֶאֱהַב.	Verbeteren	הֵיטִיב.	Verheffen,	הֶעֱל.
Brengen,	הוֹרִיד.	Daden,	מַעֲלָלִים.	Arm maken	הוֹרִישׁ.
Tot stof,	עֲדֵי עָפָר.	Helpen,	הוֹשִׁיעַ ל.	Verrijken,	הֶעֱשִׁר.

3.

Wat zult gij na uwen dood overlaten? of wat zal u achter

ter na gaan (*) wanneer gij mogt sterven.? mogelijk de eigendommen die u uwe ouders hebben nagelaten ? neen, wanneer gij gedurende uwen leeftijd den regten weg betreden zult, wanneer gij deugd en regtvaardigheid kent en gij de menschen daarmedé bekend maakt; alsdan zal regtvaardigheid voor u gaan, en uwe belooning achter na.

Gaan of betreden,	יָלַךְ.	Eigendom,	קִנְיָן.	uw Leeftijd	בַּחַיִּים.
Wanner gij {	אִם	Neen,	לֹא.	En uwe belooning	וּמַשְׂכֻּרְתְּךָ
mogt sterven }	תָּמוּת.	Nalaten,	הוֹרִישׁ ל.	achterna,	אַחֲרֶיךָ.
Mogelijk,	הַאִם.	Gedurende,	בְּעוֹדְךָ.	Voor u,	לְפָנֶיךָ.

4.

Een dwaas zeide: wie voert mij naar een land waar niemand sterft? want ik vrees voor den dood, wanneer ik zoo een land wist ik zoude er naar toe gaan, wanneer het ook in dalen lage, ik zal niet moede worden, niet rusten, niet slapen tot dat ik er haar toe ga, want al de rijkdommen zullen mij noch baten, noch helpen, wanneer ik denk: morgen ben ik dood, en dat voor mij niets overblijve, edoch wanneer een rijk der eeuwig levenden mij bekend wierd aldaar zoude ik wonen tot het einde mijns levens.

Voeren,	הוֹבִיל.	Leggen,	הָיָה.	Morgen,	מָחָר.
Mij (aanhangs.)	(ֵ-נִי)	Moede {	of יָגֵעַ	Ben ik,	אֲנִי.
In een land,	אֶרֶץ.	worden, }	יָעֵף.	Dood,	מֵת.
Waar nie- {	לֹא יָמוּת	Rusten,	נוּחַ.	Overblijven	הוֹתֵר.
mand sterft }	בָּהּ אִישׁ.	Slapen,	יָשֵׁן.	Niet,	לֹא.. מְאוּמָה.
Vreezen,	יָגֹר.	Baten,	הוֹעִיל.	Rijk,	אֲדָמָה.
Aldaar,	שָׁמָּה.	Helpen,	הוֹשִׁיעַ.	Eeuwig lev.	חַיִּים.
Dal,	עֵמֶק.	W. ik denk,	(מְקוֹר)	Wonen,	יָשַׁב.

(*) Het werkwoord הָלַךְ gaat in den Verl. tijd en in 't Deelwoord van den קַל en נִפְעַל, en ook door den geheelen הִתְפַּעֵל en פִּעֵל, פֻּעַל naar de שְׁלֵמִים; edoch in den Toekomenden tijd en Geb. w. van den קַל en נִפְעַל, gelijk ook de הִפְעִיל en הָפְעַל, naar יָלַךְ.

Ver-

Vervoeging van een werkwoord alwaar de ע׳ een ו׳ is.

(סוּר *Afwijken*).

V.	פֹּעֵל M.	V.	נִפְעַל M.	V.	קַל M.
					Verleden tijd.
—	סוֹרַרְתִּי	—	נְסוּרוֹתִי	—	סַרְתִּי
סוֹרַרְתְּ	סוֹרַרְתָּ	נְסוּרוֹת	נְסוּרוֹתָ	סַרְתְּ	סַרְתָּ
סוֹרְרָה	סוֹרֵר	נָסוֹרָה	נָסוֹר	סָרָה	סָר
—	סוֹרַרְנוּ	—	נְסוּרוֹנוּ		סַרְנוּ
סוֹרַרְתֶּן	סוֹרַרְתֶּם	נְסוּרוֹתֶן	נְסוּרוֹתֶם	סַרְתֶּן	סַרְתֶּם
—	סוֹרְרוּ	—	נָסוֹרוּ	—	סָרוּ
					Toekomende tijd.
—	אֲסוֹרֵר	—	אֶסּוֹר	אָשׁוּב	אָסוּר
תְּסוֹרְרִי	תְּסוֹרֵר	תִּסּוֹרִי	תִּסּוֹר	תָּסוּרִי	תָּסוּר
תְּסוֹרֵר	יְסוֹרֵר	תִּסּוֹר	יִסּוֹר	תָּסוּר	יָסוּר
—	נְסוֹרֵר	—	נִסּוֹר	נָקוּם	נָסוּר
תְּסוֹרַרְנָה	תְּסוֹרְרוּ יְסוֹרְרוּ	תִּסּוֹרְנָה	תִּסּוֹרוּ יִסּוֹרוּ	תָּסוּרְנָה	תָּסוּרוּ יָסוּרוּ
					Bedrijv. d. w.
מְסוֹרְרָה	מְסוֹרֵר	נְסוֹרָה	נָסוֹר	סָרָה	סָר
מְסוֹרְרוֹת	מְסוֹרְרִים	נְסוֹרוֹת	נְסוֹרִים	סָרוֹת	סָרִים
					Lijdend d. w.
מְסוֹרָרָה	מְסוֹרָר	**Ontbreekt.**		סוּרָה	סוּר
מְסוֹרָרוֹת	מְסוֹרָרִים			סוּרוֹת	סוּרִים
					Gebiedende wijs.
סוֹרְרִי	סוֹרֵר	הִסּוֹרִי	הִסּוֹר	סוּרִי	סוּר
סוֹרֵרְנָה	סוֹרְרוּ	הִסּוֹרְנָה	הִסּוֹרוּ	סוּרְנָה	סוּרוּ
					Onbepaalde wijs.
	סוֹרֵר		הִסּוֹר		סוּר בְּסוּר כְּסוּר לָסוּר מִסּוּר

פֹּעַל

Verleden tijd.

סוֹרַרְתִּי

enz. סוֹרַרְתָּ סוֹרַרְתְּ

Toek. tijd

enz. אֲסוֹרֵר

Deelwoord.

enz. סוֹרֵר סוֹרָרָה

Onbepaalde wijs

enz. סוֹרֵר

הִפְעִיל Verl. tijd.

הֲסִרֹתִי of הֲסִירוֹתִי

(הֲסִרֹתָ (הֲסִרֹתְ

(הֲסִירוֹתִי) הֲסִירוֹת)

הֵסִיר הֵסִירָה

הֲסִרֹנוּ of הֲסִירוֹנָה

(הֲסִרֹתֶם) הֲסִרֹתֶן

(הֲסִירוֹתֶם) רוֹתֶן)

הֵסִירוּ

Toek. tijd.

אָסִיר of אָסֵר

enz. תָּסִיר תָּסִירִי

Bedrijv. d. w.

enz. מֵסִיר מְסִירָה

Lijdend d. w.

enz. מוּסָר מוּסָרָה

Gebiedende wijs.

enz. הָסֵר הָסִירִי

Onbepaalde wijs.

enz. הָסֵר

הָפְעַל

Verleden tijd.

הוּסַרְתִּי

enz. הוּסַרְתָּ הוּסַרְתְּ

Toek. tijd.

אוּסַר

enz. תּוּסַר תּוּסְרִי

Deelwoord.

enz. הוּסָר הוּסָרָה

Onbepaalde wijs.

enz. הוּסַר

הִתְפַּעֵל Verl. tijd.

enz. הִסְתּוֹרַרְתִּי

Toek. tijd.

enz. אֶסְתּוֹרֵר

Deelwoord.

enz. מִסְתּוֹרֵר

Gebiedende wijs.

הִסְתּוֹרֵר

Aanmerkingen.

1) In deze גִּזְרָה is bij den פֹּעַל׳ פֻּעַל en הִתְפַּעֵל de ל׳ dubbeld, om de kenmerkende דגש חזק te vervangen, dewijl dezelve in de rustende ו niet kan komen. (*)

2) Alhoewel men de שרש מות gevoegelijk onder deze גזרה rangschikt, zoo wordt zij echter op eene afzonderlijke wijze vervoegd; 't heet alzoo in den verleden tijd van den קַל מֵת׳ מֵתָה׳ מַתָּ׳ מַתְּ׳ מַתִּי׳ מֵתוּ׳ מַתֶּם׳ מַתֶּן׳ מַתְנוּ׳ en in de בינוני מֵת׳ מֵתָה׳ מֵתִים׳ מֵתוֹת.

3) Sommige verkwoorden nemen bij de בינוני en עבר van den קל, de חולם aan, als: van בּוֹשׁ *Beschaamd zijn*: בּוֹשׁ, בּוֹשָׁה׳ בּוֹשְׁתְּ׳ בּוֹשְׁתָּ׳ בּוֹשְׁתִּי, בּוֹשׁוּ, בֹּשְׁתֶּם׳ בָּשְׁתֶּן׳ בֹּשְׁנוּ enz. D.w. בּוֹשׁ enz.

(*) Deze drie בנינים worden dienvolgens nog van sommige schrijvers בִּנְיָן מְרֻבָּע *Vierledige vorm* genaamd; omdat zij uit vier letters zamengesteld zijn.

XXV. *L E S.*

Opstellen over de נָחֵי ע׳ו.

1.

Mijn zoon! als de morgen aanbreekt, zoo moet gij u spoeden en opstaan uit uw bed, gij moet niet dralen en wachten tot uwe ouders u twee maal hebben opgewekt. Luiaards zullen niet voort uit hun bed rijzen, maar zij zullen ademhalen, op hunne andere zijde zich keeren, en den naarstigen jongeling versmaden, die *spoedig* in zijn werk *zal zijn*; doch deze zullen (wederom) versmaad worden van verstandige knapen, die weten dat onze dagen snel verloopen en als eene schaduw vervliegen.

Als de morgen,	הַבֹּקֶר.	Opwekken,	הֵעִיר.	Zijde,	צַד.
Aanbreken,	אוֹר.	Twee maal,	פַּעֲמַיִם.	Versmaden,	בּוּז.
Spoeden,	הָחִישׁ.	Voort, snel,	מַהֵר.	Naarsti. j.,	בֵּן חָרוּץ.
Opstaan,	קוּם.	Ademhalen,	נוּחַ.	Versmaad w.	הוּבַז.
Dralen,	בּוֹשֵׁשׁ.	Keeren,	שׁוּב.	Verloopen,	רוּץ.
Wachten,	הוֹחִיל.	Andere,	שֵׁנִית.	Vervliegen,	עוּף.

2.

Wanneer gij uit uwen slaap opgerezen zijt zoo moet gij uw aangezigt afwasschen, als mede uwe handen die vuil zijn van het zweet uws ligchaams; naderhand verhef uwe stem tot God die de slapenden doet ontwaken, en de sluimerenden opwekt. Bereid u om te bidden voor uwen God.

Afwasschen,	הָדִיחַ.	Zweet,	זֵעָה.	Opwekken,	הָקִיץ,
Als mede,	גַּם.	Verheffen,	הָרֵם.	z. Bereiden,	הִכּוֹן.
Vuil zijn,	מְטֻנָּפִים.	d. Ontwaken,	עוּר.	Bidden,	שׁוּחַ.

3.

Vergezel u niet met wederspannigen en met spotters;

woon

woon noch verblijf met hen, maak veel minder een verbond met hen; want indien gij een verbond hebt gemaakt met zulke menschen die van hunne wegen afwijken, hoe zult gij ook bespot worden, even als zij. Reeds lang zeide de wijze, behoort hij onder de spotters, hij zal anderen doen spotten.

Vergezellen,	רוע.	Veel minder	אף כי.	Bespot worden,	התלוצץ.
Wederspannig zijn,	שובב.	Verbond maken,	קום ברית.	Gelijk zijn,	כמוהם.
Spotten,	ליץ.			Behoort	אם ללצים
Verblijven,	לון.	Afwijken,	לוז.	hij, enz.	הוא.

4.

Woon derhalve niet in hunne woning, vlied hen zoo als men vliedt voor de woede eener giftige slang; want deze zondaars hebben het geheele verbond des vredes verstoord. Als een van hen iemand opwekte, hem zeggende: uwe vrouw is gestorven, keerde hij zich om, legde zich op zijne linker zijde, en zeide: Ach! hoe droevig zal ik morgen wezen.

Wonen,	גור.	Zondaars,	חטאים.	Omkeeren,	שוב.
Woning,	מגורה.	Verstoren, (*)	הפר.	z. Leggen,	שכב.
Vlieden,	רוץ.	(*עבר en מקור)		Zijde,	צד.
Men,	איש.	Als een,	כאשר איש.	Linker,	שמאלית.
Woede eener giftige slang,	חמת פתן נחש.	Van hen,	מאלה.	Hoe zal ik zijn,	איך אהיה.
		Opwekken,	העד.	Droevig,	אבל.
		Sterven,	מות.	Morgen,	ליום מחר.

(*) Wanneer men eene daad, die met nadruk geschiedt, wil uitdrukken, dan gaat veeltijds de Verledene of Toekomende tijd, met den מקור gepaard, bij v. b. אָמֹר יֹאמַר *hij zal beweren*, הַעֲנֵק תַּעֲנִיק *gij zult opladen*, enz. טָרֹף טֹרַף *hij werd verscheurd* enz.

Vervoeging van een w. w. alwaar de ל׳ הפעל rust.

קַל Toek. tijd.

מָצָאתִי ——
מָצָאתָ מָצָאת
מָצָא מָצְאָה enz.

Toek. tijd.

אֶמְצָא enz.

Bedrijv. d. w.

מוֹצֵא מוֹצְאָה enz.

Lijdend d. w.

מָצוּא מְצוּאָה

Gebiedende wijs.

מְצָא מִצְאִי
מִצְאוּ מְצֶאנָה

Onbepaalde wijs.

מְצוֹא vinden מְצוֹא

נִפְעַל Verl. tijd.

נִמְצֵאתִי ——
נִמְצֵאתָ נִמְצֵאת
נִמְצָא נִמְצְאָה
נִמְצֵאנוּ

Toek. tijd.

אֶמָּצֵא enz.

Deelwoord.

נִמְצָא נִמְצָאָה enz.

Gebiedende wijs.

הִמָּצֵא הִמָּצְאִי
הִמָּצְאוּ הִמָּצֶאנָה

פִּעֵל

מִלֵּאתִי —— enz.

Zoo komt dan door het geheele בנין gedurig een צרי onder de ע׳ הפעל en de א rust, uitgezonderd het Lijd. deelwoord 't welk gelijk שלמים eene קמץ onder de ע׳ הפעל heeft.

פֻּעַל Verl. tijd.

רֻפֵּאתִי enz.

Toek. tijd.

אֲרֻפָּא enz.

הִפְעִיל Verl. tijd.

הִמְצֵאתִי הִמְצֵאתָ
הִמְצִיא הִמְצִיאָה
הִמְצֵאנוּ enz.

Toek. tijd.

אַמְצִיא en zoo door gelijk שלמים, behalve dat de א rust.

הָפְעַל Verl. tijd.

הָמְצֵאתִי ——
הָמְצָא הָמְצְאָה

Toek. tijd.

אֻמְצָא enz. al het overige.

הִתְפַּעֵל

הִתְחַבֵּא הִתְחַבְּאָה enz.

In den שרש חָטָא bekomt bij den Verl. tijd van den הִפְעִיל de kenmerkende ה eene סגול, terwijl de ח de חטף סגול krijgt, als: הֶחֱטִיא *hij heeft doen zondigen*, enz. (*zie blads.* 46. *aanm.* 6.).

In den שרש בָּרָא *scheppen voortbrengen* komt bij de פ׳ הפעל van den פֻּעַל eene קמץ in plaats van eene פתח ter aanvulling van den דגש, als: בֹּרָא *nedervellen*; even zoo als bij de שלמים wanneer de ע׳ הפעל eene der letters אחהע is. (*zie blads.* 60. *aanmerking* 1.).

Het w. w. מָלֵא *volzijn* in קל heeft ten opzigte van de ע׳ הפעל in den verleden tijd, de gedaante van den פִּעֵל, als: מָלֵא, מָלְאָה.

Het w. w. קִנֵּא door ב of ל gevolgd beteekent *benijden*, doch door אֶת geregeerd, *Ijverzuchtig zijn*.

XXVI. LES.

Opstellen over de נָחֵי ל״א:

1.

Al hetgeen in den hemel en op de aarde gevonden wordt heeft God geschapen, want zoo heet het in de Heilige schrift: om mijne eer wille heb ik dezelve geschapen, gevormd en ook bereid. Zondig derhalve niet met uw' mond en uw hart, want indien gij u ook mogt verbergen in schuilplaatsen, en tegen God gezondigd hebben, zoo zal de Eeuwige het (nogtans) zien.

Vinden,	מָצָא.	En ook bereid,	אַף עֲשִׂיתִיו.	Schuilplaats,	מִסְתָּרִים.
Scheppen,	בָּרָא.				
Dezelve,	־תִיו.	Zondigen,	חָטָא.	Zal het zien,	יִרְאֶנּוּ.
Heeten,	אָמַר (נפעל)	z. Verbergen	הִתְחַבֵּא	En tegen ...	(וְ)(עֲבֹר)

2.

Wanneer iemand met zijne lippen zal spreken ten goede of ten kwade, of hij zal bedenken onregte dingen, Hij die de geheele aarde vervult zal hem vinden. Indien gij in nood zijt en u kwade omstandigheden treffen, roep tot God met geheel uw hart, want hij sprak: ik word gevonden door degenen die mij zoeken. De Eeuwige is nabij allen die Hem aanroepen, allen die hem met opregtheid zullen aanroepen.

Spreken,	בַּטֵּא.	Vervullen,	מָלֵא.	Degenen,	לַאֲשֶׁר.
Ten kwade,	לְהָרַע.	Vinden,	מָצָא.	Mij zoeken,	שְׁאֵלוּנִי.
Ten goede,	לְהֵיטִיב.	Indien gij in nood zijt,	בַּצַּר לְךָ.	Die hem aanroepen,	*lees* zullen aanroepen,
Bedenken,	בָּרָא (מִלֵּב)	Omstandigheid,	דָּבָר.	Opregtheid,	אֱמֶת.
Onregte,	לֹא כֵן.				
Hij,	כְּבוֹדוֹ.	Roepen,	קָרָא אֶל.	Hem (aanh.)	־הוּ,

3.

Benijd niemand, want wanneer gij benijd hebt, (*) zal daar-

mede door u iets verworven worden? immers door deze kwade daad zult gij uw ligchaam en uwe ziel bezondigen en uwen broeder innerlijk haten; want nijd baart haat; zoo lang Rachel kinderloos was benijdde zij hare zuster, en haatte haar. De profeet Mozes riep zijn' bedienden, zeggende: benijdt gij mij?

Benijden,	קִנֵּא בְּ' לְ'.	Daardoor,	בָּזֶה.	Nijd,	קִנְאָה.
Niemand	צ' כָּל אִישׁ.	Immers	הֲלֹא	Baart,	מֵבִיא לִידֵי.
(*) (zie de noot op bladzijde. 73.)		door deze	בְּמִדָּה	Haat,	שִׂנְאָה.
		kwade	הָרָעָה	Kinderloos,	עֲקָרָה.
Zal dan,	הַאִם...	daad,	הַזֹּאת	Bediende,	מְשָׁרֵת.
Door u,	בְּךָ.	Bezondigen,	הֶחֱטִיא	Benijden,	ה.. אֶתְהֶ.
Verworven,	מָצָא.	Haten,	שָׂנֵא.	Mij,	לִי.

4.

Gelijk de geneesheer het verontreinigde ligchaam geneest en hetzelve reinigt van alle onzuiverheid, even zoo zal de zedemeester de verontreinigde ziel genezen, en dezelve van alle kwade zeden reinigen, beiden zullen (de) beste middelen kiezen, om de genezing van den zieke te bevorderen. Die zijnen evennaasten benijdt, zondigt en doet zondigen; hij zal voor zijne ziel geene rust vinden, en zijne begeerten zullen niet vervuld worden.

Gelijk,	כַּאֲשֶׁר.	Even zoo,	כְּמוֹ כֵן.	Genezing,	רְפוּאוֹת.
Genezen,	רִפֵּא.	Zedemeester	מוֹרֶה תוֹכַחַת	Bevorderen	הִמְצִיא.
Reinigen,	חִטֵּא.	Kiezen,	בָּרָא.	Doen zondigen,	הֶחֱטִיא.
Verontreinigen,	הִטַּמֵּא (*)	Middelen,	רְפָאוֹת.	Begeerten,	תַּאֲוָה.
Onzuiverheid,	טֻמְאָה.	Beste,	יְקָרוֹת.	Vervuld worden,	הִמָּלֵא.

(*) Gaarne zagen wij dit werkwoord in den vorm נִפְעַל overgezet, alhoewel hetzelve insgelijks tot den הִתְפַּעֵל behoort; men kan dus algemeen vaststellen, dat overal alwaar bij den הִתְפַּעֵל de eerste grond-letter, eene der tongletters ד' ט' ת' is, bij de vervoeging de kenmerkende ת weg valt, als: הִטַּהֵר *zich reinigen*, הִתַּעוֹת *zich verwarren*, enz. Soms geschiedt dit ook voor de נ en ב, als: הִתְכּוֹנֵן *vestigen*, הִנַּבֵּא *profeteren* enz.

Vervoeging van een w. w. (גָּלָה *Openbaren*) alwaar de ל eene rustende ה is.

נִפְעַל		קַל	
—	נִגְלֵיתִי	—	גָּלִיתִי
נִגְלֵית	נִגְלֵיתָ	גָּלִית	גָּלִיתָ
נִגְלְתָה	נִגְלָה	גָּלְתָה	גָּלָה
—	נִגְלֵינוּ	—	גָּלִינוּ
נִגְלֵיתֶן	נִגְלֵיתֶם	גְּלִיתֶן	גְּלִיתֶם
—	נִגְלוּ		גָּלוּ
—	אֶגָּלֶה	אֶפְנֶה	אֶגְלֶה
תִּגָּלִי	תִּגָּלֶה	תִּגְלִי	תִּגְלֶה
תִּגָּלֶה	יִגָּלֶה	תִּגְלֶה	יִגְלֶה
—	נִגָּלֶה		נִגְלֶה
תִּגָּלֶינָה }	תִּגָּלוּ יִגָּלוּ	תִּגְלֶינָה }	תִּגְלוּ יִגְלוּ
נִגְלָה	נִגְלֶה	enz. גּוֹלָה	גּוֹלֶה
נִגְלוֹת	נִגְלִים	enz. גְּלוּיָה	גָּלוּי
הִגָּלִי	הִגָּלֵה	גְּלִי	גְּלֵה
הִגָּלֶינָה	הִגָּלוּ	גְּלֶינָה	גְּלוּ
נִגְלֹה	הִגָּלֵה		
בְּהִגָּלוֹת	הִגָּלוֹת	גְּלוֹת בִּגְלוֹת	גָּלֹה

Naar deze analogie regelen zich de פֻּעַל, פִּעֵל, en overige בנינים; namelijk: de eerste lettergreep gelijk שלמים en de laatste gelijk deze קל en נִפְעַל; in den פִּעֵל alzoo: גִּלִּיתִי גִּלִּיתָה, enz. מְגַלֶּה, מְגֻלֶּה enz. הפעיל אֲגַלֶּה, תְּגַלִּי enz. הִגְלָה, הִגְלוּ, הִגְלֵיתִי, מַגְלֶה, הִגְלְתָה, enz. אַגְלֶה enz. In den Verl. tijd bekomt de ה ook somwijlen de סגול, als: הִגְלֶה, enz. הָגְלָה, הָגְלְתָה הפעל enz. אָגְלֶה, תָּגְלֶה, enz. de התפעל gaat הִתְגַּלָּה, אֶתְגַּלֶּה, enz.

Hier dient nu nog opgemerkt te worden, dat in deze גזרה bij den verl. tijd, die uit een' toek. tijd, door de ו' ההפוך, gevormd is, (*zie blads. 44. noot*) de ה' ל' הַפֹּעַל wegvalt, als: וַיִּבֶן *hij bouwde*, וַתְּחִי *zij leefde*, enz. van אֶרְאֶה, תִּחְיֶה, יִבְנֶה, נִפְנֶה enz. Van יִרְאֶה komt וַיַּרְא *hij zag*; van יַכֶּה zegt men, וַיַּךְ *hij sloeg*, enz. van הִגְלָה, וַיֶּגֶל *hij openbaarde*. Men vindt ook eenige נחי ל' ה', zonder ו' ההפוך naar dien aard gevormd, b. v. אַל יִחַד אַל תֵּפֶן, enz.

XXVII. LES.

Opstellen over de נָחֵי ל' ה':

1.

De grijsaards vertellen wat zij gedaan hebben, de kinderen vertellen, wat zij doen, en de dwazen wat zij zullen doen. De wijze beproeft alles eer hij doet, en de dwaas zal alles doen, eer hij zal onderzoeken of het goed of kwaad is. Doet (dus) niets, alvorens gij nagedacht, en onderzocht hebt, of het regt is of niet, alsdan zult gij slagen waarheen gij u zult keeren. Handel wel met alle menschen; edoch openbaar geene geheimenis zelfs aan uwen vriend.

Grijsaard,	זָקֵן.	(*) *Dit bijwoord is doorgaans door den* עָתִיד *gevolgd.*		Keeren,	פָּנָה.
Vertellen,	סַפֵּר.			Wel, goed,	טוֹב.
Doen of handelen,	עָשׂוֹה.	Niets,	אַל־דָּבָר.	Doch,	אַךְ.
Beproeven / Onderzoeken	בָּחֹן.	Nadenken,	הָגוֹה.	Geheimenis,	סוֹד.
Eer, alvorens,*	טֶרֶם.	Waarheen,	בְּכָל־אֲשֶׁר.	Openbaren,	גַּלֵּה.
				Zelfs,	גַּם.

2.

Die de geheimenis zijns naasten openbaart is een booswicht en een dwaas. De weg van het hart tot de tong is eng; het leven zoo wel als de dood (zijn) op dezen weg; zie daarom wel, en denk zeer daarover na, opdat gij niet moogt brengen eene onregte zaak van de eene zijde tot de andere. Verbeuzel uw' tijd niet met ijdelheden, want een oogenblik dien gij nutteloos volbragt hebt, is verloren; onze dagen vervliegen als rook.

Eng,	קְצָרָה.	Opdat niet,	לְבִלְתִּי.	Verbeuzelen,	בַּלּוֹת.
Zien,	רָאֹה.	Brengen,	הַפְנוֹת.	ijdelheden	רִיק וָהֶבֶל.
Wel,	הֵיטֵב.	Onregte,	אֵינֶנּוּ נָכוֹן.	Volbrengen, / Vervliegen,	כָּלוֹ.
Nadenken,	וְ(עָתִיד).	Van den eene z. tot de andere,	מִקָּצָה לְקָצָה.	Rook,	עָשָׁן.
Daarover,	בָּהּ.				

3.

De dochters van Jetro schepten (*) water om de kudden van haren vader te drenken, andere herders die zulks zagen wilden haar verstooten; toen Mozes dit merkte wendde hij zich naar de bronnen; hij zeide: waarom drenkt gij uwe schapen niet? drinkt en geeft ook de schaapjes te drinken, ik zal immer uw bijstand zijn; hij schepte en drenkte hare kudde. Toen zij met drinken gedaan hadden, openbaarden zij zulks aan haren vader: Een Egijptisch man heeft voor ons geschept en heeft ook het kleine vee te drinken gegeven. Jetro gaf hierop zijne dochter Sipora aan Mozes tot eene vrouw.

Scheppen, דָּלָה.	Wenden, פָּנָה(ו המהפך)	Bijstand zijn, הִצִּיל.
Drenken, הַשְׁקוֹת.	Immer, (door de עתיד vóór den מקור te plaatsen).	Gedaan hebben, כִּלָּה.
Merk. רָאָה(ו המהפך)		Openbaren, גִּלָּה.
willen רָצָה(ו המהפך)		Een egijp. man, אִישׁ מִצְרִי.
Verstooten, דָּחָה.	Drinken, שָׁתָה.	Voor ons, לָנוּ.

4.

Toen Jakob ten oosten ging zag hij drie schaapherders hun klein vee drenken uit eene bron waaruit al de herders *drenkten*; hij zeide tegen hen: het is nog tijd de kudden bijeen te zamelen, drenkt (eerst) en weidt dan. Al sprekende kwam Rachel met het kleine vee van haar' vader aan, want zij was eene herderin; zoo dra Jakob Rachel zag rolde hij den steen van de bron, drenkte de schapen van Laban en weende. Na verloop van eenigen tijd gaf Laban aan Jakob zijne dochter tot eene vrouw.

(*Voor't o.s.* ג) אַרְצָה	*Drenken* הַשְׁקֵה עתיד	Zoo voort, וַיְהִי כַּאֲשֶׁר.
Ten oosten, בְּנֵי קֶדֶם.	Al sprekende, עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר.	Rolde hij, וַיָּגֶל.
Drenken, בֵּינוֹנִי פּוֹעֵל.	kw. rachel, וְרָחֵל בָּאָה.	Weenen, בָּכָה.

(*) Het imperf. wordt hier door den בינוני gevormd, voorafgegaan door het werk. w. הָיָה, eigenaardig deszelfs oorspronkelijke beteekenis *waren scheppend*, ... הָיוּ. Niet zelden wordt het פֹּעַל הָיָה ook verzwegen en er onder begrepen, als: וְהוּא רֹעֶה *hij was weidend of hij weidde*, (noot bladz. 4[illegible]

Vervoeging van een werkwoord. כפולים (סבב *Omringen*).

הפעל		הפעיל		נפעל		קל	
	הוּסַבֹּתִי		הֲסִבּוֹתִי		נְסַבֹּתִי		סַבֹּתִי
סַבֹּת	הוּסַבֹּתָ	הֲסִבֹּת	הֲסִבּוֹתָ	נְסַבֹּת	נְסַבֹּתָ	סַבֹּת	סַבֹּתָ
הוּסַבָּה	הוּסַב	הֵסֵבָּה	הֵסֵב	נָסַבָּה	נָסַב	סַבָּה	סַב
	הוּסַבֹּנוּ		הֲסִבֹּנוּ		נְסַבֹּנוּ		סַבֹּנוּ
תֶן	הוּסַבֹּתֶם	בֹּתֶן	הֲסִבֹּתֶם	בֹּתֶן	נְסַבֹּתֶם	סַבֹּתֶן	סַבֹּתֶם
	הוּסַבּוּ		הֵסֵבּוּ		נָסַבּוּ		סַבּוּ
	אוּסַב	אָהֵל	אָסֵב		אֶסֹּב		אָסוֹב
תּוּסַבִּי	תּוּסַב	תָּסֵבִּי	תָּסֵב	תִּסֹּבִּי	תִּסּוֹב	תָּסֹבִּי	תָּסוֹב
תּוּסַב	יוּסַב	תָּסֵב	יָסֵב	נִסּוֹב	יִסּוֹב	תָּסוֹב	יָסוֹב
	נוּסַב		נָסֵב		נִסּוֹב		נָסוֹב
תּוּסַבֶּנָה	תּוּסַבּוּ יוּסַבּוּ	תְּסִבֶּינָה	תָּסֵבּוּ יָסֵבּוּ	תִּסַּבֶּנָה	תִּסֹּבּוּ יִסּוֹבּוּ	תְּסֻבֶּנָה	תָּסֹבּוּ יָסֹבּוּ
הוּסַבָּה	הוּסַב	מְסִבָּה	מֵסֵב	נְסַבָּה	נָסַב	סַבָּה	סַב
בּוֹת	הוּסַבִּים	בּוֹת	מְסִבִּים	נְסַבּוֹה	נְסַבִּים	סַבּוֹה	סַבִּים
Ontbreekt.		מוּסַבָּה	מוּסַב	Ontbreekt.		סְבוּבָה	סָבוּב
		בּוֹת	מוּסַבִּים			בּוֹת	סְבוּבִים
	הוּסַב	הָסֵבִּי	הָסֵב	הִסַּבִּי	הִסַּב	סֹבִּי	סֹב
		הֲסִבֶּנָה	הָסֵבּוּ	הִסַּבֶּנָה	הִסַּבּוּ	סֻבֶּנָה	סֹבּוּ
			הָסֵב		הִסּוֹב	סָבֹב	סוֹב

פֹּעֵל en פֻּעַל gelijk als הִתְפַּעֵל, gaan naar den בִּנְיָן מְרֻבָּע gelijk de נחי ע״ו: alzoo, סוֹבֵב סוֹבְבָה, מְסוֹבֵב, אֲסוֹבֵב · פֹּעֵל enz. פֻּעַל סוֹבַב enz. הִסְתּוֹבֵב, van גָּלַל *rollen*, הִתְגּוֹלֵל *wentelen* enz.

Men vindt ook w. w. van deze klasse die naar שלמים gaan; als: גָּזַז *scheren*, בָּלַל *verwarren*, צָרַר *binden*, enz.

XXVIII. LES.

Opstellen over de פְּעָלִים.

1.

Indien vele moeijelijkheden u mogen omringen; wanneer vele en aanhoudende ziekten u mogen vermageren; wanneer afwisselende lotgevallen, en het rad der fortuin, hetwelk op de wereld ronddraait, ook u omringen en uw vermogen berooven; wanneer zij u verbitteren en over u toenemen uwe vijanden; vrees niet, vervloek ook uwe dagen niet, noch laat uw hart terugkeeren van uwen God, alleen verhef uwe oogen hemelwaarts, en hoop op God, (*)want door uwe vele zonden is u dit alles tot uw welzijn overkomen. David zong: wanneer zij mij ook omringden als bijen, ik was vermagerd, zoo hielp hij mij toch.

Indien, wanneer	אִם.	Rad,	אוֹפָן.	Vervloeken,	אָרַר.
Omringen,	סָבַב.	Fortuin,	מִקְרֶה.	Terugwenden,	הֵסֵב.
v. en aanh.	רַבִּים וְנֶאֱמָנִים.	Ronddraaijen,	סוֹבֵב.	Hopen,	דָּמַם.
Vermageren	דָּלַל.	Berooven,	כָּחַד.	Overkomen,	הֵסֵב.
Heffen,		Verbitteren,	מָרַר.	Zingen,	שׁוֹרֵר.
Lotgevallen.	מְסִבּוֹת.	Over u, Toenemen	רָבַב עָלֶיךָ	Zoo enz.	וְלִי יְהוֹשִׁיעַ.
Afwisselende,	מִתְהַפְּכוֹת.	Vreezen,	הָתַת	(*)De herhaling van het n. w. is noodig.	

2.

Een gulzigaard, die huis aan huis rondging, bij de menschen om te eten en te drinken, hoorde dat een rijk koopman een grooten maaltijd gaf, dewijl hij het huwelijks-feest van zijne dochter vierde. Toen de genoodigden zich om de tafel schaarden en de Heer zijne armen uitstrekte, om aan een ieder zijn deel te geven, ziet! zoo klopte deze man aan de deur, zeggende: dat hij de heer van 't huis over eenigen handel verlangde te spreken.

Rond gaan, סֹבֵב (בינוני) met הֹלֵךְ (בינוני)	Vieren, חָגֹג.	Een ieder, לְאִישׁ וָאִישׁ
Huis aan huis, מִבַּיִת לְבַיִת.	Huw. feest, חַג חֲתֻנָּה.	Ziet, וְהִנֵּה (בינוני)
Geven, עָשָׂה (עתיד)	Toen, וַיְהִי כִּי.	Kloppen, הִתְדַּפֵּק עַל.
Groote maaltijd, מִשְׁתֶּה גָדוֹל.	z. Scharen, הָסֵב.	Heer, בַּעַל הַבַּיִת.
Dewijl, עַל אֲשֶׁר.	Genoodigden, קְרוּאִם.	Verlangen, בַּקֵּשׁ.
	Uit- strekken פָּשַׁט (והתפך)	Spreken, דַּבֵּר עִם.
	Te geven, לָתֵת.	Over eenigen handel, עַל עִנְיַן קִנְיָן וּמִמְכָּר.

3.

De Heer begaf zich (voort) van de tafel, ging naar den [illegible]; deze vatte de rede op: ik weet een handel; daaraan kunt gij verdienen vijf duizend G. P. De Heer hernam: wend u eerst naar de tafel; eet en drink; dat het u welga. Hij deed zulks. Eindelijk zeide de gulzigaard: ik heb gehoord dat gij uwen schoonzoon tien duizend G. P. geeft, en dat gij ook nog dochters hebt, geef mij eene met vijf duizend G. P. zoo kunt gij nog vijfduizend verdienen.

Zich begeven, הֵסֵב.	Tien duizend, עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים.	Eindelijk, אַחֲרֵי כֵן.
Gaan, יֵלֵךְ (אָצַל).	G. P. בֶּקַע זָהָב.	Geven, נָתַן (עתיד).
De rede opvatten, עָנָה.	Dat 't u welga, וְיִיטַב לְבָבְךָ.	En dat gij nog hebt, וְכִי יֵשׁ לְךָ עוֹד.
Ook ant- woorden, (והתפך)	Zulks doen, עָשָׂה כֵן וּכְדַבֵּר לו.	Vijf- duizend חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים.
Handel, דְּבַר מִמְכָּר.		

XXIX. *L E S.*

Over de מֻרְכָּבִים.

Deze werkwoorden zijn te onderscheiden in hunne soort om dezelve onaangeroerd te laten, dan daar ons bestek niet toelaat om in alle bijzonderheden uit te weiden, zoo zullen wij hier, op de vaardigheid van den leerling vertrouwende,

slechts

slechts de afwijking van de behandelde werkwoorden opteekenen; benevens eenige toelichting, de zamengestelde w. w. uit onderscheidene klassen betreffende, laten volgen.

1. Het werkwoord נָתַן *geven*, deszelfs vervoeging gaat naar de חֲסֵרֵי פ׳ en חֲסֵרֵי ל׳ נ׳. (*Zie bladz.* 58. *noot*, *bladz.* 60. *aanm.* 3. *en* 5.) In de *H. S.* wordt alleen de נִפְעַל קַל en הָפְעַל, gevonden.

2. Uit חֲסֵרֵי פ en נָחֵי ל׳ א — נָשָׂא *dragen*, gaat in den קַל, נָשָׂאתָ נָשָׂאָה נָשָׂא enz. tot in den toek. t. gelijk נָחֵי ל׳ א׳. עתיד אֶשָּׂא יִשָּׂא תִשָּׂא תִּשְׂאִי נִשָּׂא תִּשְׂאוּ תִּשֶּׂאנָה. מקור נְשֹׂא שְׂאֵת. צווי שָׂא שְׂאִי שְׂאוּ שֶׂאנָה. נפעל נִשָּׂא נִשָּׂאָה נִשֵּׂאתָ. Voorts het werkwoord נָשָׁא *Verleiden*, hetwelk alleen in נפעל, en הפעל gevonden wordt. Even zoo vervoegt men נָבָא *profeteren*, alleen in de נִפְעַל, פִּעֵל, פֻּעַל en הִתְפַּעֵל gevonden. De drie laatstgenoemden gaan ten opzigte van de הפעל פ׳ naar שלמים.

3. חֲסֵרֵי פ׳ met נָחֵי ל׳ ה׳ — gelijk נָכָה *slaan*. הפעיל Verl. tijd. הִכָּה, הִכְּתָה, הִכִּיתָ, הִכִּית, הִכֵּיתִי, Bedr. d. w. מַכֶּה, מַכָּה, מַכֶּה, מַכִּים, מַכּוֹת, L. d. w. מֻכֶּה, מֻכִּים, מֻכּוֹת, Toek. t. אַכֶּה of אַךְ enz. תַּכֶּה of תַּךְ, תַּכִּי, יַכֶּה, יַךְ, נַכֶּה, נַךְ, תַּכּוּ enz. הָפְעַל Verl. t. הֻכָּה, הֻכְּתָה, הֻכֵּית, Deel w. הֻכָּה, הֻכֶּה enz. Toek. t. תֻּכֶּינָה, תֻּכִּי, תֻּכֶּה, יֻכֶּה, אֻכֶּה enz. Voorts נָדָה *Verbannen*, *Verstooten*, alleen in den פִּעֵל; נָהָה *Jammeren*, in den קַל en נפעל; נָוָה in den קַל, *iets sierlijks hebben*; en in den הִפְעִיל, *roemen*; נָזָה *spotten*, *besprengen*, in den קַל en הִפְעִיל; נָחָה *voeren*, *geleiden*, in dezelfde vormen; נָטָה *opslaan* enz., in den קַל, נפעל en הפעיל; הִגְלָה *voltooijen*, in den הִפְעִיל; נָסָה *beproeven* enz. in den פִּעֵל; נָצָה in קַל *vliegen*, in נִפְעַל (*Deponentia*) *twisten*, in הפעיל *doen twisten of twist veroorzaken*; נָקָה *onschuldig zijn*, in קַל en נפעל, in פִּעֵל *vrijlaten*.

4. פ״ע נָעֵי met נָחֵי ל׳ א׳. Het w. w. יָצָא *uitgaan*, hetwelk alleen in קַל, הפעיל en הפעל gevonden wordt,

 wordt

wordt aldus vervoegd: Verl. t. יָצָא ׳ יָצְאָה ׳ יָצָאתָ, Toek. t. תֵּצֵא אֵצֵא, Onbep. wijs יָצֹא of צֵאת ׳ לָצֵאת כְּצֵאת Geb. wijs, צְאֶנָה of צֵא צְאִי צְאוּ צֶאנָה B. d. w. יֹצֵא ׳ יֹצְאָה. Bij dit woord hebben twee onregelmatigheden plaats, eerstelijk wijkt het af van deszelfs verwanten, wier פ eene י en wier ע׳ הפעל eene צ is; (*Zie bladz.* 67. *aanm.*) ten 2de maakt het eene uitzondering op de נָחֵי ל׳ א׳, dewijl bij deze in den עתיד van den קל, de ע׳ הפעל immer eene קמץ bekomt, en hier met eene צֵירֵי gestippeld is, als: יֵצֵא ׳ תֵּצֵא enz. Voorts יָרֵא *vreezen*, in den קל ׳ נפעל ׳ en פִּעֵל. Verl. t. in קל ׳ יָרֵא יָרְאָה יָרֵאתָ enz. Toek. tijd יִירָא אִירָא תִּירָא תִּירְאִי enz. Onbep. w. יָרֹא, Geb. w. יְרָא יִרְאוּ, נוֹרָא נוֹרָאָה enz. Deelw. נוֹרָא נוֹרְאָה נוֹרֵאתָ ׳ עבר ׳ נפעל in enz. Toek. tijd תִּוָּרֵא אִוָּרֵא enz.

5. נָחֵי פ׳ י׳ en נָחֵי ל׳ ה׳, Hier hebben wij vooreerst het w. w. יָרֹה, in den קל en נפעל *werpen*, in den הפעיל *schieten*, *beoochtigen*, *onderwijzen*, קל Verl. tijd יָרָה ׳ יָרְתָה יָרוּ ׳ יָרִיתָ, enz. Deelw. יוֹרֶה ׳ יוֹרָה, enz. Lijd. d. w. יָרוּי ׳ יְרוּיָה, Toek. t. אִירֶה ׳ תִּירֶה ׳ יִירֶה ׳ יִרְדָה ׳ תִּירוּ ׳ יִירוּ ׳ תִּירֶנָה ׳ נִירֶה, Onbep. wijs יָרֹה of יְרוֹת ׳ מִירוֹת ׳ בִּירוֹת enz. Geb. wijs יְרֵה ׳ יְרִי ׳ יְרוּ ׳ יְרֶינָה, נפעל ׳ נוֹרָה ׳ נוֹרְתָה נוֹרֵתִי, Toek. tijd יִוָּרֶה ׳ תִּוָּרֶה of אִוָּרֶה ׳ הפעיל ׳ הוֹרָה ׳ הוֹרְתָה ׳ הוֹרֵתָ, enz. Deelw. מוֹרֶה ׳ הוֹרָה enz. Toek. t. אוֹרֶה ׳ תּוֹרֶה ׳ הוֹרֵה. Voorts יָדָה in קל en פִּעֵל *werpen*, in הפעיל *looven*, *danken*, en in התפעל הִתְוַדּוֹת *belijden*; יָנָה in קל en הפעיל *bedriegen*; יָעָה *oegen*, alleen in den קל, en eindelijk יָפָה *schoonzijn*, slechts in den קל ׳ פִּעֵל ׳ פֻּעַל en הִתְפַּעֵל te vinden.

נָחֵי ע׳ en נָחֵי ל׳ א׳ ׳ בּוֹא *komen*, in קל Verl. tijd בָּא בָּאָה בָּאתָ בָּאת בָּאתִי, Deelw. בָּא בָּאָה בָּאִים בָּאוֹת, Toek. t. אָבוֹא תָּבוֹא תָּבוֹאִי, Onbep. w. בּוֹא, Geb. w. בֹּא בֹּאִי בֹּאוּ בֹּאנָה ׳ הפעיל: הֵבִיא הֵבִיאָה הֵבֵאתָ, Deelw. מֵבִיא, Toek. t. אָבִיא תָּבִיא enz. הֻפְעַל ׳ הוּבָא הוּבְאָה הוּבָאת enz. אוּבָא תּוּבָא

Voorts

Voorts קוֹא *spuwen*, of *braken*, alleen in den קַל en הִפְעִיל; נוֹא alleen in הִפְעִיל, *verbieden*, *afwenden*. enz. Meerdere ontwikkeling achten wij hier als overbodig, terwijl de lezing in de *H. S.* en het raadplegen van goede woordenboeken het behandelde in het helderste licht zal stellen. Thans beproeve de leerling zijne krachten in het vertalen der toepasselijke opstellen.

XXX. *LES.*

Opstellen over de מֻרְכָּבִים.

1.

Indien wij door de tong van de menschen geslagen worden, dan hebben wij meer te vreezen dan of men ons met een' stok geslagen had. Eene bedriegelijke tong evenaart eenen scherpen pijl. De lasteraar heeft geschoten, schiet en zal er mede schieten, werpt, heeft geworpen, en zal er mede werpen, spuwt, heeft gespuwd en zal er mede spuwen veel onheil in onze woningen, hij zal aldaar alle eendragt verbannen en twist verwekken. Er zijn echter menschen genoeg die begeeren liever door eene kwade tong dan met eenig ander werktuig geslagen te worden; zij vreezen niet voor hare woede alhoewel men hen bedriegt.

Hebben te vreezen, (מקור קל)	Ermede (*herhalen*), כֹּה.	Twist, מְרִיבָה.
Meer dan, יוֹתֵר.	Schieten, werp. יָרֹה.	Verwekken, הָצִית.
Dan of, מֵאֲשֶׁר (הַם).	Spuwen, הָקִיא.	Echter, וְאַף גַּם זֹאת.
Stok, מַקֵּל, שֵׁבֶט.	Veel, רַבּוֹת.	Genoeg, רַבִּים.
Bedriegelijke רְמִיָּה.	Onheil, צָרוֹת.	Begeeren, הִתְאַוָּה.
Evenaren, שָׁוֹה (עתיד).	Woningen, אַרְמְנוֹת.	Ander werktuig, כְּלִי אַחֵר.
Scherpen p. חֵץ שָׁנוּן	Verbannen, נַדֵּה.	Woede חֵמָה.
Lasteraar, מַלְשִׁין.	Eendragt, שַׁלְוָה.	Bedriegen, הוֹנוֹת.

God

2.

God laat niet ongestraft dien zijne ouders niet vreest; vrees dan God, dan zult gij ook uwe ouders vreezen. Gelijk een instrument zijne stem zal doen hooren, zoo zal de wijsheid op de straten hare stem geven; uit hare bron ontspringt kennis. Door veel raadplegen zal hulp komen. Die jammert over zijne zonden en dezelve belijdt, zal verzoend worden. (Die) leent en te leen geeft zal in zorg zijne dagen verspillen. Geef aan de armen, maar zeg niet: morgen wil ik geven. Reinig uw hart van alle schandelijke neigingen.

Ongestraft laten,	נַקֵּה.	Hulp komen,	בּוֹא (תְּשׁוּעָה)	Te leen geven,	הַלְוֵה.
Vreezen,	יָרֹא אֶת.	Jammeren,	נָהֹה.	Verspillen,	כַּלּוֹת.
Instrument,	כְּלִי זֶמֶר.	Zonden,	עֲוֹנוֹת.	Zorg,	דְּאָגָה.
d. Hooren geven,	תֵּן.	Belijden,	הוֹדָה.	Reinigen,	נַקֵּה.
Ontspringen,	בּוֹא, יָצֹא	Verzoenen,	כַּפֵּר.	Schandelijke,	מְגֻנּוֹת.
d. v. r. pl.	בְּרוֹב יוֹעֵץ.	Leenen,	נָשֹׁה.	Neigingen,	מִדּוֹת.

3.

Iemand vraagde aan Sokrates: vreest gij niet voor Malitus? dewijl hij achter uw' rug kwaad van u spreekt; Sokrates antwoordde: wat deert u, voor wien zal ik vreezen? ik wil hem noch verbieden, noch treurig daarover zijn, (Ja) *al wil* hij mij *ook* slaan, vermits ik er maar niet bij ben. Plato wilde eens zijn' knecht slaan, hij zeide tegen zijn' kameraad die bij hem stond: wees zoo goed en sla hem, want ik ben toornig.

Iemand,	אִישׁ אֶחָד.	*Al wil ook,*	הֵן (עתיד)	wees zoo g.	רְצֵה (נָא)
Voor,	מֵאִישׁ.	Slaan,	הַכֵּה (נִי)	Slaan,	(ו) הַכּוֹת.
Achter u,	מֵאַחֲרֶיךָ.	Vermits ik er maar niet bij ben,	אִם אֵינֶנִּי מִפְקָד.		(עתיד בְּחֶסְרוֹן ל׳ הַפֹּעַל)
Wat deert u,	מַה לִּי וּלְךָ.			want ik ben toornig,	כִּי חֵמָה לִי.
Voor wien,	מִמִּי.	Willen,	אָבֹה (עבר)		

De

4.

De vogels laten tusschen het loof gezang hooren. De wijsheid laat hare stem hooren in opene plaatsen. Bij het opgaan der zon gaat de mensch uit naar zijn werk, met den ondergang der zon komt hij t' huis. De regen besproeit, heeft besproeid en zal besproeijen de dorre aarde om koorn uit het aardrijk te doen komen. De landman draagt, heeft gedragen en zal dragen zijne garven naar de schuur, hij veegt, heeft geveegd en zal vegen het koorn uit de schuur. De bakkers hebben gebakken en zullen bakken uit het koorn het brood.

Hooren laten,	נָתַן.	Opgaan,	צֵאת.	Garven,	אֲלֻמָּה (־וֹת)
Tusschen het loof,	מִבֵּין עֳפָאִים.	Ondergaan,	בּוֹא.	Schuur,	גֹּרֶן.
Gezang,	קוֹל רִנָּה.	Te huis,	הַבַּיְתָה.	Vegen,	יָעָה.
Openbare plaatsen,	גַּפֵּי מְרוֹמֵי קָרֶת.	Besproeijen,	הִזָּה.	Bakken,	אָפָה.
		Dorre,	צְחִיחָה.	Aardrijk,	אֶרֶץ.

5.

De Almogende heeft alle voorwerpen met wijsheid voortgebragt. Als een bruidegom die uit zijn vertrek komt, komt de zon uit de grenzen des hemels en schiet hare stralen op de aarde. *Hoe* schoon en hoe sierlijk is het *niet* te zien de zon uit hare *kimmen* rijzen! Laat ons God loven die zulks met wonderbare wijsheid voortgebragt heeft, en hem vreezen. Jongelingen looft den naam des Eeuwigen en vreest hem, aarde-zoon loof dien grooten schepper en vrees hem! Maagden looft den naam des Eeuwigen en vreest Hem, want Hem alleen past alle lof.

Almogende	כֹּל יָכֹל.	Bruidegom,	חָתָן.	Straal,	נִצּוֹץ, קַו.
Voortbrengen,	הוֹצִיא.	Uitkomen,	יָצָא.	Schoon zijn,	יָפָה.
Alle voorwerpen,	כָּל יְצוּרִים.	Vertrek,	חֻפָּה.	Is sierlijk, past	נָאוָה.
		Grenzen,	קָצָה (קְצוֹת)	Hoe .. niet,	מַה.

Te zien,	לַחֲזוֹת.	Loven,	הוֹדוֹת.	Aarde-zoon	בֶּן אָדָם.
Rijzen *der zon*	צֵאת.	Jongeling;	בָּחוּר.	Hem alleen	לוֹ לְבַדּוֹ.
Kimme tent,	אֹהֶל.	Maagd,	בְּתוּלָה.	Alle lof;	כָּל תְּהִלָּה.

6.

Waarom mijne dochters? zult gijl. den goeden Schepper niet loven, waarom zult gij hem niet vreezen? heft uwe oogen op en ziet de schoone natuur, hoe alles tot ul. welzijn geschapen is: van het kleinste wormpje zult gijl. de kostbaarste zijde verkrijgen, de zeeën zullen u uwe paarlen verschaffen, de aarde zal u hare vrucht voortbrengen, van den boom die druiven draagt komt de verkwikkende wijn. Het paard en de kameel dragen uwe lasten, waarom zult gijl. dan, die den stempel der Godheid op uw aangezigt draagt, als wederspannig beschouwd worden. Mijne leerlingen hebt gij bij deze opstellen uwe krachten beproefd, zoo gaan wij over, ul. regels te geven over de lijdende voornaamwoorden.

Waarom,	מַדּוּעַ.	Kleinste,	קְטַנָּה.	Verkwikken,	שִׂמַּח.
Opheffen { dragen,	נָשָׂא.	Kostbaarste,	יָקָר.	Last,	מַשָּׂא.
Schoone,	בְּנוֹעַם.	Zijde,	מֶשִׁי.	Stempel,	צֶלֶם.
Natuur,	תּוֹלָדָה, טֶבַע	Verkrijgen,	הוֹצִיא.	Wederspannig zijn,	הוֹרָה.
Hoe alles,	אֵיךְ כֹּל.	verschaffen { Voortbrengen,	הֵבִיא.	Beschouwen,	חָשַׁב.
Welzijn,	טוּב, טוֹבָה			beproeven,	נִסָּה.
Wormpje,	תּוֹלַעַת.	Vrucht,	יְבוּל.	Overgaan,	יָצָא.

XXXI. *LES.*

Over de כִּנּוּיֵי הַפָּעוּל Lijdende (of liever beheerschte) Voornaamwoorden.

Even als de aanhangsels הכנוי"ם bij de naamwoorden de bezittelijke voornaamwoorden, *mijn*, *uw*, *zijn*, enz. aan

aanduiden; (*Les* V — XII) even zoo komen dezelve bij de werkwoorden, om het voorwerp van de rede *mij*, *u*, *hem*, *ons*, enz. te beschrijven; namelijk, in plaats van שְׁמֹר אֹתוֹ, שְׁמֹר אוֹתְךָ, שְׁמֹר אֹתִי, zegt men ook — en wel het meest — שְׁמָרֵנִי, שְׁמָרְךָ, שְׁמָרְהוּ, שְׁמָרוֹ of שְׁמָרוֹ enz. Daarbij spreekt het van zelf: 1) dat deze aanhangsels alleen aan bedrijvende werkwoorden aangebragt worden, 2) dat een w. w. van den 2den persoon, niet tevens een aanhangsel van den 2den persoon (ךָ of כֶם) even zoo min als een w. w. van den eersten persoon geen aanhangsel van den eersten persoon (נִי —, נוּ —, ־י) aannemen kan; van daar dat de derde persoon van een w. w. 10 aanhangsels, de 2de 6 en de eerste 8 heeft, omdat aldaar waar onderwerp en voorwerp een en dezelfde persoon is de wederkeerige vorm הִתְפַּעֵל of נִפְעַל gebezigd wordt. *Gij hebt u prijs gegeven* b. v. b. heet niet מְכַרְתְּךָ maar wel הִתְמַכַּרְתָּ. *Ik heb mij in acht genomen*, niet שְׁמַרְתִּינִי, maar הִשְׁתַּמַּרְתִּי of נִשְׁמַרְתִּי.

Voor zoo verre de deelwoorden als bijv. n. w. betracht worden, en bijzonderlijk de lijdende deelwoorden, hebben derzelver aanhangsels ook de beteekenis der bezittelijke voornaamwoorden. Zoo kan מְלַמְּדִי even zoo goed beteekenen, *mijn onderwijzer* als *hij onderwijst mij*; ervarenheid kan hier in het beste onderscheiden, bij v. b. הַמַּאֲכִלְךָ מָן בַּמִּדְבָּר (*Deut*: 8. 15.) *Die u met manna in de woestijne spijsde*; doch מַדְרִיכְךָ בְּדֶרֶךְ תֵּלֵךְ, (*Jes*: 48. 17.) *uw' geleide op den weg dien gij gaat.* In eenige gevallen echter doet zich het deelwoord door de aanhangsels הוּ — of נִי — onderkennen. Zoo beteekent bij v. b. שׁוֹמְרוֹ *zijn behoeder*, en שׁוֹמְרֵהוּ *hij behoedt hem*, שׁוֹמְרִי *mijn behoeder*, שׁוֹמְרֵנִי *hij behoedt mij*, enz.

De Verwisseling van klanken, die door derzelver vermeerdering natuurlijk moeten geboren worden, laten zich beter door voorbeelden afleiden, dan dezelve door regels voor te stellen zijn; doch niettegenstaande wij hier de hulp van den

 onder-

onderwijzer alleszins noodig hebben, zullen wij echter in het vervolg al de Hebreeuwsche woorden die met כנויי הפעול verbonden zijn, ongepunctueerd laten, ten einde dezelve door den leerling te doen onderstippen.

De manier van aanhangen der letters הכנוים geschiedt in dezer voege: Enkelvoudig: 3de pers. M. ו— of הו— V., ה— of ה—; 2de pers. M. ך—, V. ך—, 1ste pers. ני—. Meerv. 3de pers. M. ם—, V. ן—, 2de p. M. כם, V. כן, 1ste p. M. en V. נו—.

שמר, שמרני שמרך שמרך שמרהו (שמרו) שמרה
שמרנו שמרכם שמרכן שמרם שמרן

שמרת, שמרתני שמרתך ־רתך שמרתו שמרתה
שמרתנו שמרתכם ־תכן שמרתם שמרתן

שמרו, שמרוני שמרוך ־רוך שמרוהו שמרוה
שמרונו שמרוכם ־רוכן שמרום שמרון

שמרת, שמרתני שמרתו ־רתה ־תנו שמרתם ־תן

שמרת, שמרתיני ־תיהו (תיו) ־תיה ־תינו שמרתים ־תין

תשמרנה { שמרתן, שמרתוני ־תוהו ־תוה ־תונו ־רתום ־תון

שמרתי, שמרתיך ־תיך ־תיו ־תיה ־תיכם ־תיכן ־תים ־תין

שמרנו, שמרנוך ־נוך ־נוהו ־נוה ־נוכם ־כן ־נום ־נון

אשמר, אשמרך אשמרך אשמרהו (אשמרו אשמרנו)
אשמרה (מרנה) אשמרכם ־כן אשמרם ־רן

נשמר, נשמרך נשמרך נשמרהו

תשמר, תשמרך תשמרהו

תשמרי, תשמריני תשמריהו (תשמריו) תשמריה

תשמרו { תשמרנה, תשמרוני תשמרוהו ־מרוה ־מרונו ־מרום ־רון

ישמר, ישמרני ישמרך ישמרך ישמרהו (־מרו ־רנו)
ישמרה ישמרנו ישמרכם ישמרכן ישמרם ־רן

ישמרו

ישמרו, יִשְׁמְרוּנִי ־רוּךָ ־רוּךְ ־רוּהוּ ־רוּהָ
תשמרנה, תִּשְׁמְרוּנִי תִּשְׁמְרוּךָ
שמר, שָׁמְרֵנִי שָׁמְרֵהוּ שָׁמְרֶהָ שָׁמְרֵנוּ שָׁמְרֵם שָׁמְרֵן
שמרי, שִׁמְרִינִי שִׁמְרִיהוּ
שמרו } שִׁמְרוּנִי שִׁמְרוּהוּ שִׁמְרוּהָ
שמרנה,
שמר, **Naar de 3de verbuiging (VI. Les)** שָׁמְרִי
שמר, שׁוֹמְרִי שֹׁמְרֶךָ שׁוֹמְרֵךְ שֹׁמְרוֹ שֹׁמְרָהּ
שֹׁמְרֵנוּ שֹׁמֶרְכֶם שֹׁמֶרְכֶן שֹׁמְרָם שֹׁמְרָן
שמרת, **Naar de zevende verbuiging (X. Les)** שֹׁמַרְתִּי
שמרים, **Naar de 1ste verbuiging (V. Les)** שׁוֹמְרוֹת

De klankverandering is bij de שרשים van de נחי ע׳ ו en נחי ל׳ ה minder noodzakelijk; want bij deze blijft de punctie der פ׳ הפעל doorgaans onveranderd, bij v. b.

שָׂם. שָׂמֵנִי שָׂמְךָ שָׂמוֹ (שָׂמָהוּ) שָׂמָנוּ שָׂמְכֶם שָׂמָם
קָנָה. קָנָנִי קָנְךָ — —
שָׂמָה. שָׂמַתְנִי שָׂמַתְךָ שָׂמָתוּ שָׂמָתַת
קָנְתָה. קָנַתְנִי קָנַתְךָ — —
יָשִׂים. יְשִׂימֵנִי יְשִׂימְךָ יְשִׂימֵךְ יְשִׂימֵהוּ יְשִׂימָהּ
יִקְנֶה. יִקְנֵנִי יִקְנְךָ יִקְנֵךְ יִקְנֵהוּ יִקְנֶהָ •

Dit is ook het geval bij de כפולים: met die uitzondering dat bij deze in den עתיד, de punctie van de פ׳ הפעל eenige verandering gedoogt, als:

יָסֹב. יְסֻבֵּנִי יְסֻבְּךָ יְסֻבֵּךְ יְסֻבֵּהוּ יְסֻבֶּהָ יְסֻבֵּנוּ•
יָחֹן. יְחֻנֵּנִי יְחֻנְּךָ (יְחֻנֶּךָּ, יָחְנְךָ) יְחָנֵּנוּ יְחָנְנָה
אלהים יְחָנֵּנוּ ויברכנו יאר פניו אתנו סלה׃

M 1 Ope-

XXXII. L. E S.

Opstellen over de בִּנְיַן הִפְעִיל.

1.

God heeft de aarde geschapen, hij heeft haar gevestigd, hij heeft haar niet woest geschapen; maar om te bewonen heeft hij haar gevormd. De vreeze Gods zal ons geleiden op het pad der deugd, ons doen streven naar hooge wetenschappen en dezelve te beminnen. De moeder zal het kind verzadigen met de melk van hare borst, zij zal het te eten en te drinken geven; doch de vader zal hetzelve tot deugd opleiden, en het in de vreeze Gods doen toenemen.

Vestigen, (*)	כּוֹנֵן.	Wetenschappen,	חָכְמוֹת.	Verzadigen,	רִוָּה.
Woest,	תֹּהוּ.	Hooge,	רָמוֹת.	Borst,	דַּדִּים.
Geleiden,	נָהַל. בְּ	d. streven	הִדְרִיךְ לִרְדֹּף.	Doen toenemen,	הֶחֱזִיק.

2.

Ieder mensch heeft zijne zorg; toorn en verdriet plaagt hem des daags, en *wanneer hij* te rust *ligt* zullen schrikkelijke denkbeelden hem beangstigen. *Indien* de mensch (ook) *een weinig sluimert*, verschrikken hem valsche droomverschijnselen, doch handelt hij naar vaste grondregelen zoo zal geen angst hem verschrikken, heeft (bij voorbeeld) uw evennaasten u eene geheimenis ontdekt, zoo moet gij dezelve niet openbaren, opdat men u niet overal versmade, terwijl ook daardoor u de angst des doods treffen kan.

Hebben	נָשָׂא (בִּלְבָבוֹ)	Plagen,	הִכְרִיעַ.	Te rust,	עַל מִשְׁכָּב.
Toorn en verdriet,	כַּעַס וְעֶצֶב.	*Wanneer hij ligt*,	עוֹן (מקוד)	Schrikkelijke,	בַּלָּהוֹת.

Denk-

(*) Het zij hier aangemerkt, dat voorts de niet opgeteekende w. w., als bekend beschouwd, in den קַל als Bedrijv., in נִפְעַל als Lijdend, in הִפְעִיל als tusschenkomend bedrijv. en in הִתְפַּעֵל als wederkeerig gebezigd moeten worden.

Denkbeelden,	עֶשְׁתֹּנוֹת.	Valsche droomverschijnselen	מְעִפִּים וְחֶזְיוֹנוֹת.	Versmaden,	בּוּזוֹת.
Beangstigen,	בָּהֵל.			Overal,	בְּכָל מָקוֹם.
Indien een....	הִנְפֵּשׁ (עתיד)	Naar vaste grondregelen h.	כַּלְכֵּל מַעֲשָׂיו בְּלֵב נָכוֹן.	Treffen,	מָצָא.
Weinig sluimert	מְעַט כִּשְׁנָתוֹ.			Doodsangst,	אֵימַת מָוֶת.

3.

Een brave vader beval zijne dochters: Neemt het bevel van God in acht! verwerpt niet de leering uwer onderwijzers, bindt dezelve gedurig op uwe borst, versiert uwen hals daarmede, immers in uwe wandeling geleidt zij ul. in uw nederliggen bewaakt zij u, om ul. te behoeden voor de bedriegelijke tong der verleiders, opdat zij ul. niet innemen door verleidende woorden en u overhalen. Eene bedriegelijke tong verleidt den onschuldigen, door veel kunst beweegt zij hem, zij vervoert hem door zoetvloeijende woorden.

Braaf,	נֶאֱמָן.	Geleiden,	הַנְחוֹת.	Overhalen,	הַטּוֹת.
Verwerpen,	נָטֹשׁ.	Bedr. t.,	חֶלְקַת לָשׁוֹן.	Onschuldige	בַּר לֵבָב
Hart,	לֵב.	Verleiden,	(הַ) הָפִית.	Bewegen,	הַטּוֹת.
Versieren,	עָנֹד (עַל)	Zoetvl. woorden,	חֶלְקַת אֲמָרִים.	Veel kunst,	רֹב לֶקַח.
Wandelen,	הִתְהַלֵּךְ.			Vervoeren,	הַדִּיחַ.

4.

Edelmoedigheid en trouw moeten ul. niet verlaten, bindt dezelve om uwen hals, schrijft dezelve op uw borst-schild; verwerft wijsheid, verlaat haar niet, zij behoedt u, bemint haar, zij bewaart u, achat haar hoog, zij zal ul. verheffen, omhelst haar, zij zal u eerbiedigen. Hiermede (zeide Salomo) heb ik u den weg der wijsheid aangewezen, ik heb u geleid op het pad der regtvaardigheid; want wanneer gij haar gelijk zilver opzoekt, gelijk kostbaarheden (naar) haar graaft dan zult gij de kennis van God vinden.

Ed.

Ed. en tr.	חֶסֶד וֶאֱמֶת.	Behoeden,	(וְ) שָׁמוֹר (עָת.)	Omhelzen	(כִּי) חָבֵק (עָת׳)
Binden,	קָשׁוֹר.	Hoogschatten	סַלְסֵל.	Hiermede,	בְּזֹאת, בְּאֵלֶּה.
Hals,	גַּרְגְּרוֹת.	שרשים van 4 letters w. מרובעים geheeten		Aanwijzen	הוֹרוֹת (ב)
Borst-schild	לוּחַ לֵב.			Graven,	חַפֵּשׂ.
verwerven,	קְנֵה.	Verheffen,	(וּ) רוּם (עָת.)	Opzoeken,	בַּקֵּשׁ.

5.

Looft God in Zijn heiligdom! Looft Hem in het uitspansel Zijner almagt! Looft Hem naar zijne verhevene Grootheid. Allerhoogste God, Eigenaar van hemel en aarde! tot nu toe stond Uwe barmhartigheid ons bij, nog hebben ons Uwe gunsten niet verlaten en gij Eeuwige, onze God! zult ons nimmer begeven, want zoo spraakt gij, O Eeuwige: „ om- „ dat hij in mij behagen schept, red ik hem, Ik verhef „ hem dewijl hij Mijnen naam erkent, Hij roept Mij aan, „ Ik verhoor hem, ontruk hem aan het gevaar, en *Verleen* „ *hem eer*, Ik verzadig hem met lengte van dagen." Wij zullen u loven, prijzen en roemen.

Loven,	הַלֵּל.	Bijstaan,	עֲזוֹר.	Aanroepen,	קָרָא (עָתִיד)
Uitspansel,	רְקִיעַ.	Verlaten, Begeven,	עָזוֹב.	Verhooren	עָנָה (עָת׳)
Almagt,	עֹז.	Gunsten,	חֲסָדִים.	Ontrukken	חַלֵּץ (עָת)
Verh. Gr.,	רוֹב גָּדְלוֹ.	In mij behagen schep.,	כִּי חָשַׁק.	Vereeren,	(וַ) כַּבֵּד (עָתִיד)
Allerhoogste God,	אֵל עֶלְיוֹן.	Redden	(וַ) פַּלֵּט (עָת)	Verzadigen,	הַשְׂבִּיעַ (עָת׳)
Eigenaar,	קוֹנֵה.	Verheffen,	שַׂגֵּב (עָתִיד)	Prijzen, Roemen	שַׁבֵּחַ, פָּאֵר.
Tot nog toe	עַד הֵנָּה.				

XXXIII. *L E S.*

Herhalings oefening over alle soorten van vervoegingen.

1.

יַעֲקֹב אָהַב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו וַיַּעַשׂ לוֹ כְּתֹנֶת פַּסִּים. וַיִּרְאוּ אֶחָיו אוֹתוֹ

אותו וישנאיהו. ויהי היום ויאמר יעקב ליוסף: מדוע בששו אחיך
היום לשוב כתמול שלשום? לך־נא ראה שלומם והשבני דבר, ויעש
יוסף כאשר צוהו אביו. ויהי כאשר הקריב אליהם ויאמרו עתה
נהרגהו ונשליכהו באחד הבורות, ויאמר ראובן השליכוהו בבור הזה ויד אל
תשלחו בו להצילהו מידם ויפשיטו את יוסף את כתנתו וישליכהו הבורה, וילך
ראובן מאתם ויראו ארחת סוחרים עוברים ללכת מצרימה, וימשכוהו
מן הבור וימכרוהו לסוחרים בעשרים כסף, ויטבלו את כתנת הפסים
בדם שעיר עזים וישלחוה אל אביהם ויאמרו זאת מצאנו הכירה נא ויכר
יעקב את כתנת בנו ויאמר חיה רעה אכלתהו ויתאבל עליו ימים רבים.

כתנת פסים	Bonte rok.	שלום	Welvaart.	שעיר עזים	Géiten bok.
בושש	Dralen.	ארחה	Reisgezelschap.	אכל	Verslinden.
כתמול שלשום	Als voorheen.	טבל	Indoopen.	התאבל (על)	Treuren.
		דם	Bloed.		

2.

ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר מיד הישמעאלים אשר הורידוהו שמה
ויאהבהו אדניו ויפקידהו על ביתו, ויהי היום ותסיתהו אשת אדניו לעשות
רשע נגד אדניו, ותלשן אותו אל אדניו לאמר: הבאת לנו עברי
לצחק בנו ויסיתני לעשות רעה נגדך ויאמן פוטיפר לדברי אשתו
ויתנהו בבית הסהר. אחר הדברים האלה חטאו משקה פרעה והאפה
לאדניהם ויתנום בבית הסהר. ויחלום המשקה חלום ויספר אותו
ליוסף ויאמר יוסף זה פתרונו: בעוד שלשת ימים ישא פרעה ראשך
והשיבך על כנך, כי אם זכרתני אתך כאשר ייטב לך והזכרתני אל פרעה
והוצאתני מן הבית הזה, כי גנב גנבתי מארץ העברים וגם פה לא
עשיתי מאומה כי שמו בבור. ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו.

הוריד	Brengen, Voeren.	הלשן	Aanklagen	כן	Voet, ambt
מצרימ(ה)	Naar Egypte.	ויהי היום	Op een' dag.	כי אם..	Wanneer. nu maar.
ישמעאלי	Ismaëlit.	משקה	Wijnschenker.	אתך	Bij u.
הפקיד	Doen bevelen.	פתרון	Toepassing	לא.. מאומה	Niets.
הסית	Verleiden.	נשא את ראש	Verheffen	בור	Kuil.

3.

ויהי (*) מקץ שנתים ימים ופרעה חולם חלום ויקרא פרעה את כל
חכמי מצרים לפתור חלומו ולא יכלו ויאמר המשקה אל המלך הנה
כאשר הייתי אני והאפה בבית הסהר היה אתנו נער עברי ונחלמה
חלומות, וכאשר פתר כן היה, ויקרא את יוסף ויריצהו מן הבור ויפתר
יוסף את חלומו, ויסר המלך טבעתו ויתנהו על יד יוסף וירכבהו
במרכבת המשנה ויהי רעב בכל הארצות ובארץ מצרים היה לחם
כי יוסף צבר בר רב כחני השבע ויבאו גם אחי יוסף מצרימה לשבר
אכל ויהי (*) כי באו ויכירם יוסף והם לא הכירוהו וידבר אתם קשות
לאמר: מרגלים אתם ויאמרו אליו לא אדני כנים אנחנו לשבר בר
באנו, ולא שמעם יוסף ויראו האנשים מאד ויתנחמו על הרעה אשר
גמלוהו, וירא יוסף כי נכנעו ויאמר הנחמו אחי כי למחיה שלחני
אלהים לפניכם וישימני לאב לפרעה גשו נא אלי ויגשו וינשקם ויחבקם
ויבך ואחרי כן דברו אחיו אתו.

שנתים	Twee jaren,	סור	Afdoen,	צבר בר	Koorn vergaderen,
פתר	Verklaren,	טבעת	Vingerring,	מרגלים	Spionnen,
היה	Zijn (naar גלה),	מרכבת המשנה	Staatswagen,	הנחם	Berouw h. z. Troosten,
בית הסהר	Gevangenis,	שבר	Koopen,	הכנע	Zich onderwerpen,
אתנו	Bij ons,			מחיה	Behoud,

1.

Jozef zeide toen tegen zijne broeders, spoedt u, gaat naar mijn vader, en verkondigt (**) hem al mijne eer in Egypte, haast

(*) וַיְהִי *Het was, het gebeurde* (van הָיָה oorspronkelijk *zijn* beteekenende,) wordt niet zelden in verhalen aan het hoofd van eenen volzin gebezigd; Het is alsdan gevolgd door een naamwoord van tijd, door een ander w. w. in den Verl. tijd voorafgegaan door כַּאֲשֶׁר of כִּי *toen*, of door het *Gerundium*; in de beteekenis van *hebben* of *worden* echter, wordt het door de dienstbare ל beheerscht, als: וַיְהִי לִי *ik heb*, וַיְהִי לְאִישׁ *hij werd een man*.

(**) Behalve de ו המהפך עתיד לעבר is er nog eene andere ו המהפך. ו, die den Verl. tijd voorgezet wordt, om daaruit een Toekomende tijd

haast u en brengt mijn' vader met al wat hem behoort (alhier), ik zal u spijzen en al wat u toebehoort; geniet het beste van het land. Hij gaf hun wagens om zijn' vader met deszelfs huisgenooten en goederen te halen; zij ijlden en gingen naar hunn' vader, verkondigden hem dat Jozef nog leefde, en dat hij regeerde over geheel Egypte, edoch hij was ontsteld, dewijl hij hen niet geloofde.

Jos. zeide: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף
Wanneer een w. w. met een ו הַמְּהַפֵּךְ bij een onderwerp gevoegd is zoo is dit w. w. immer door het onderwerp gevolgd.
Gaan (*naar een land*) { עָלָה* of יָרַד.

* Dewijl de keuze van de ligging der plaats afhangt, zoo heeft het eerste alhier de voorkeur.
Spoeden, Haasten, מַהֵר.
Spijzen (*w.* חרוכ:יס *gen.*) כִּלְכֵּל.
Ulieden, אֶתְכֶם van. אוֹת.

Genieten, (אֵת) אָכַל
Het beste, חֵלֶב.
Wagen, עֲגָלָה.
Goederen (רְכוּשׁ(יָחִיד
Halen, (אֵת) הֵבִיא
Dat... { לֵאמֹר עוֹד יוֹסֵף.
Leven, חַיָּה.
Ontsteld zijn. { פּוּג לֵב (הַמְּהַפֵּךְ

2.

Toen (*) *hij* (eindelijk) de wagens *zag* die Jozef zond om hem

---

Gebiedende wijs, en eindelijk de Tegenw. tijd van de Aanv. wijs te vormen, als: וְהִגַּדְתֶּם *gij zult aankondigen* of *kondigt aan*, וְהֵשִׁיבְךָ, תְּשִׁיבְךָ *hij mogt u brengen*, וּקְרָאתֶם *gij zult roepen* of *roept*, וּבֵרַכְתָּ *gij zult loven*, וּמָצָאתִי *ik zal vinden*, וּפָנוּ *zij zullen zich wenden*, וְיָדַעְתִּי *ik zal kennen*, וִישַׁבְתֶּם *gij zult wonen*, וַהֲקִימוֹתִי *en ik zal oprigten*, enz.

Men merke bij deze voorbeelden op. 1) dat indien de ו van eene שׁוא of van eene der letters בּמף gevolgd is, hare oorspronkelijke שׁוא in eene שׁוּרק afwisselt. 2) dat zij voor eene keelletter die eene gemengde שׁוא heeft, denzelfden aanverwanten klank van de keelletters verkrijgt, en eindelijk. 3) wanneer zij voor eene י komt, zij dan immer eene lange חִירק bekomt.

Men onderscheidt dezelve van de ו הַקֶּשֶׁר die den עָתִיד voorgezet, doorgaans de beteekenis van *en* heeft, zonder eenige verwisseling van tijd aan te duiden; doordien een ander w. w. in de Geb. wijs of Toekom: tijd voorafgaat, als: נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע *wij zullen doen en wij zullen volgen*, דַּבֵּר וְאָמַרְתָּ *spreek en gij zult zeggen* (*en zeg*), enz.

hem te brengen schepte hij moed', hij zeide: genoeg dat mijn zoon Jozef nog leeft; ik wil hem gaan zien eer ik sterf, Jakob zijne zonen en zijne dochters vertrokken dus (*) naar Egypten. Als (*) Jozef dit ontwaarde spande hij zijnen wagen in en ging zijn' vader te gemoet naar het land Gozen, Jozef liet ook (*) zijn' vader en zijne broeders in het land Ramses wonen, zij behielden hetzelve; zij werden aldaar zeer vruchtbaar en vermenigvuldigden zeer.

Brengen,	נָשָׂא.	Wanneer het w. w.	Enkelv: Mannelijk
Moed scheppen,	חָיָה רוּחַ.	door 't onderwerp	Ontwaren, שָׁמַע.
Genoeg dat mijn zoon Jozef	רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנִי	gevolgd is zoo word	Inspannen (אֵת) אָסַר
Gaan zien	הָלַךְ וְרָאָה	geen acht geslagen	Behouden, (בְּ) הֶאֱחַז
Vertrekken,	נָסַע.	op geslacht en getal, derhalve komt	Vruchtbaar worden, פָּרָה.
		hier het w. w. in 't	Vermenigvuldigen, רָבָה.

3.

Jakob leefde in Egypte-land 17 jaar. Toen zijn' tijd naderde om te sterven, vergaderden zich bij hem al zijne kinderen. Toen zij Jakob naderden beval hij hen, hem na

zijn'

(*) Toen, als, dus, ook. De vertaling der voegwoorden in historiëlen stijl, geschiedt doorgaans door de dienstbare ו het Werkwoord voor te zetten; die deswegens ondanks hare verwisselende beteekenis onzes erachtens den naam van ו' הַמְבָאֵר overwaardig is; daar zij niet alleen de plaats van *alle* voegwoorden bekleedt, maar daarenboven zelfs eene niet verbindende of liever omschrijvende kracht heeft, hetwelk bij den beginne van verhalen zeer ligt te merken valt. (Zie bladz. 96 noot.) Het verraadt dierhalve eene geringe kennis *van* en onttrekt den gloed *aan* de Hebreeuwsche uitdrukking, indien men deze veelbeteekenende ו *overal* de beteekenis van *en* toekennen wil. (Zie de Vertaling van den beroemden Mendelssohn Genes. VI. 11. 12. De allervolledigste Spraakkunst תלמוד לשון עברי § 358. De Nederd. vertal. Genes. XXXII-XXXIII in de Gebeden der Isr: door M. Lemans). Men vertale dus alhier: *toen hij eindelijk zag* וַיַּרְא, *jozef liet ook wonen* וַיּוֹשֶׁב יוֹסֵף, *jakob vertrok dus* וַיִּסַּע יַעֲקֹב. enz.

zijn' dood over te voeren naar het land Kanaän en hem te begraven in het graf zijner ouders; hierop voerde hem Josef en zijne broeders naar het land Kanaän, zij begroeven hem op de begraafplaats zijner ouders, in de kuil Machpela.

Tijd,	יָמִים.	Z. vergaderen,	הִתְקַבֵּץ	Begraafplaats,	[illegible]

4.

Toen de broeders van Jozef zagen dat hun vader gestorven was, waren zij zeer bevreesd, dewijl zij dachten, indien hij nu maar niet over ons het kwade terugbrengt hetwelk wij hem toegebragt hebben; zij smeekten dus Jozef, zeggende: Verdraag toch de zonden der knechten van den God uwes vaders, want zij hebben u kwaad behandeld. Jozef weende toen zij met hem spraken. Jozef hernam: wees niet bevreesd, ik zal u spijzen, ook al uwe kleine kinderen, hij troostte hen en sprak hen moed in. Jozef stierf honderd en tien jaren oud.

Dewijl zij dachten,	כִּי אָמְרוּ.	Toen zij...	(כ) מקור בכנוי.
Indien hij nu maar niet,	פֶּן.	Hernemen,	עָנָה. את
Terugbrengen,	מקור en עתיד.	Kleine kinderen,	טַף (כנוי).
Toebrengen,	גָּמַל.	Troosten,	נִחַם (יאות)
Smeeken,	הִתְחַנֵּן אֵלָיו.	Moed inspreken,	דִּבֵּר עַל לִבָּם.
Zonden verdragen,	נָשָׂא פֶּשַׁע.	110 Jaar,	מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים.

5.

Hoort wel en bemerkt (*) gij, die elkander broederlijk toegedaan moest zijn. Wee dengenen die (andere) menschen haat of hen kwaad doet; immers hij beleedigt en haat zijnen lijfelijken broeder. Wee hem die tegen andere menschen on-

(*) In eenen smeekenden of wenschenden zin wordt de [illegible] het woordje נָא of door eene optative ה gevolgd, als: זְכָר נָא of [illegible] bedenk toch, אֵלְכָה נָא ik wenschte te gaan, הַאֲזִינוּ נָא luistert toch.

'ongunstig en benijdend is. Doet goed aan ieder mensch, deelt den hongeringen brood mede, neemt gasten in uw huis op. Brengt van niemand kwade narigten aan; deze kwade daad veroorzaakte, dat de broeders van Jozef hem hateden, en hem tot slaaf verkochten. In tijd van nood geeft geene hoop op; zat Joz. in diepe gevangenis opgesloten, hij raakte evenwel los om een magtig volk te beheerschen.

Wel hooren,	הַאֲזֵן מְאֹד.	Gasten,	אוֹרְחִים.
Elkander,	אִישׁ כְּרֵעֵהוּ.	Opnemen,	אָסַף.
Broederlijk,	בְּאַהֲבַת אַחִים.	Kwade narigten	דִּבַּת רָעוֹת אָדָם.
Toegedaan zijn,	דָּבַק.	Aanbrengen,	הֵבִיא.
Moeten zijn, *lees*: Zullen zijn.		Niemand,	אַל...אִישׁ.
Wee dengeen,	אוֹי לַאֲשֶׁר.	Hoop opgeven,	פָּנָה לְיֵאוּשׁ.
Haat, *lees*: zal haten.		Opgesloten zitten	(הָלֹא)הַכֶּלֶא.
Kwaad doen,	הָרַע.	Diepe gevangenis,	בּוֹר תַּחְתִּית.
Ongunstig zijn,	יָרַע (עֵינוֹ).	Loskomen, Losraken,	יָצָא.
Benijdend zijn,	קִנֵּא (בְּגוֹיִם).	magtig volk,	עַם רָב׳ עַם עָצוּם.
Brood mededeelen,	פָּרַס לֶחֶם.		

6.

Bemint de menschen alle zonder onderscheid; zij zijn allen uwe broeders, doet hen louter goed en nimmer kwaad, daardoor zult gij gunst vinden in Gods oogen, die den mensch bemint. Neemt u in acht voor ieder onregt hoe gering het ook zijn moge, want (soms) is eene groote misdaad het gevolg van eene kleine dwaling, Ziet toch hoe groot de magt des ootmoeds is, en welke werking een minzaam woord oefent, door dezen verzachtte Jakob den toorn van zijn' broeder Esau. Is iemand tegen u ingenomen zoek (dan) door minzame woorden zijnen toorn te matigen; hij zal (nog) uw vriend worden.

Alle zonder onderscheid,	כֻּלָּם.	Hen doen,	גְּמֹל לָהֶם.
Louter goed,	טוֹב.	En nimmer kwaad,	וְלֹא רַע.

Zult

Zult vinden, עבר ו׳ המהפך.
Voor ieder onregt, מִכָּל חֵטְא.
Hoe gering het ook zijn moge, { קָטֹן וְגָדוֹל.
Groote misdaad, עָוֹן.
Het gevolg zijn van, מָשַׁךְ.
Kleine dwaling, אָוֶן.
Hoe groot is, כַּמָּה גָדוֹל.

En welke werking, וּמַה פְּעֻלָּה.
Een minzaam woord oefent, מַעֲנֶה רַךְ.
Toorn verzachten, הֵשִׁיב חֵמָה.
Is iemand tegen u ingenomen, וְהָיָה בַּעֲלוֹת עֲלֵיכֶם רוּחַ אִישׁ.
Zal worden (עבר ו׳ המהפך) שׁוּב הָיָה
Uw vriend, לָכֶם לְאוֹהֵב.

7.

Weest meester over uwe hartstogten: hierin bestaat (eigenlijk) de sterkte van een mensch, want die immer naar de neigingen van zijn hart streeft, is van een zwak zielsvermogen en kent den weg des vernufts niet. Neemt u in acht voor wangunst; zij verwekt tweedragt tusschen broeders; en ieder menschelijke overtreding omtrent zijnen broeder is immer het gevolg van misgunst en nijd. Bewaart de poorten uwer monden, en spreekt geen kwaad van uwen evennaasten, opdat gij niet die evenaart die met zijne tong eene stad en hare bewoners sloeg, weest gelijk Jozef die goed voor kwaad vergold.

Hartstogt, יֵצֶר.
Hierin bestaat, כִּי זֹאת.
Streven naar, וְנֹהֶה אַחֲרָיו.
Neigingen van 't hart, לֵב.
Is van een zwak Zielsvermogen, { כּוֹחוֹ כֵּהֶה.
z. i. a. n. voor, הִשָּׁמֵר (לָכֶם).

Tweedragt verwekken, הַפְרֵד.
Mens. overtreding חַטַּאת אִישׁ.
Is immer het gevolg van misdaad en nijd, { הֲלֹא קִנְאַת מֵרֵעֵהוּ תַּעֲשֶׂה זֹאת.
Kwaad spreken, . יֵלֵךְ רָכִיל.

8.

Bemint uwen vriend met waarheid en opregtheid gelijk Jonathan, niet uit eigenbelang; hij achtte niet eens zijne schade, dat David koning en hij de erfgenaam *van de* kroon,

de

de eerste zijner bedienden zijn zoude. Vertrouwt op God ten allen tijde, smaakt in hem zielsvergenoegen, in hem mag uw hart steeds juichen. Maakt ul. zijne beveiliging niet onwaardig uit vrees van ijdele voorvallen. Waarom zal God op ul. toornig zijn, dewijl gij om deze bevreesd zijt en op zijne hulp niet vertrouwt? Hij, Wiens oogen steeds op u zijn gevestigd, om u voor alle gevaar te beveiligen.

Opregtheid,	תָּמִים.	Steeds,	בְּכָל יוֹם.
Uit eigenbelang,	לְבֶצַע.	Juichen,	(וְ) רַנֵּן.
Achten,	חָשַׁב (אֶל).	z. Onwaardig maken.	הַגְאֵל נֶפֶשׁ
Koning zijn,	(כִּי) מֶלֶךְ.	Zijne beveiliging, *lees*: Om God te hebben tot beschermer.	
Kroon erven,	יָרַשׁ כֶּתֶר.	Uit vrees,	(כִּי) יָרֵא (עָתִיד).
Eerste dien. zijn,	רִאשׁוֹן עֶבֶד.	IJdele voorvallen,	מִקְרֵי הֶבֶל.
Zijner *lees* hem,	עריד בכנוֹ.	Op u gevestigd zijn,	עֲלֵיכֶם.
Zielsverg. smak.	הִתְעַנֵּג נֶפֶשׁ.	Alle gevaar,	מְחִתָּה.

9.

Is de zondaar beangstigd, zoo plaagt hem zijn geweten, doch gijl. houdt uw hart rein, zoo behoeft gij noch te vreezen noch beschroomd te zijn. Gij zult met den Psalmist zeggen: ga ik ook in het dal der doodschaduw, zoo vrees ik geen kwaad; want gij geleidt mij. Neen, God heeft geen welgevallen aan de ellende eens ligchaams; hij plaagt niet uit behagen, noch krenkt hij de menschenkinderen. Alles in zijne wereld ademt vreugde, en tot vreugde is de mensch geschapen, hij verheuge zich maar in God, op hem moet hij vertrouwen, steeds vergenoegd zijn en met zijne liederen hem loven. De Eeuwige heeft ons met zijne werken verblijd, bezingt dan vrolijk zijne gewrochten.

Is de zondaar beangstigd,	הַחוֹטֵא כִּי יִפָּחֵד.	Maar gijlieden,	וְאַתֶּם.
		Zijn h. rein houden,	טַהֵר לִבְּכֶם.
Zoo plaagt hem zijn geweten,	הֲלֹא נָגַע לִבּוֹ זֶה.	Beschroomd zijn,	עָרֹץ.
		Psalmist,	שַׁר תְּהִלּוֹת.

ik

Ga ik ook,	גַּם כִּי (עָתִיד)	Alles in zijne wereld ademt vreugde, *lees*: Op de geheele aarde is vreugde verspreid.	
Dal des doods.,	גֵּיא צַלְמָוֶת.	En, (*lees veelmeer*)	אַף כִּי.
Dan gij geleidt mij	כִּי אַתָּה עִמָּדִי	Vergenoegd zijn,	(ז) עָלַז.
Ligchaams ellende,	עֳנִי בָּשָׂר.	En met zijne liederen,	וּמִשִּׁירָיו.
Plagen,	עַנֵּה מַלְכּוֹ.		
Krenken,	יַגֵּה (ו' המתהפך)		

10.

Thans, mijne vrienden, hebben wij alleen, in stede van een offer, maar het gebed en het kleine heiligdom, alwaar wij onze klagten voor God uitboezemen, opdat gij. niet zegt: vorige dagen *waren zoo veel te beter*, waarin de mensch zijne zonde door dierenbloed wegwasschen, en door spijs-offer zijne zonden reinigen kon, neen, mijne kinderen, God is geen mensch, dat hij zijn toorn door geld stilt, geen aarde zoon, om voor losgeld te vergeven, (immers) hij eet geen rams vleesch, en drinkt niet het bloed der bokken.

Hebben wij alleen,	אֵין לָנוּ.	Neen mijne kinderen,	אַל בָּנַי.
In stede,	תַּחַת, בִּמְקוֹם.	God is geen mensch,	לֹא אִישׁ אֵל.
Kleine heiligdom,	מִקְדָּשׁ מְעַט.	Toorn stillen,	הֵשִׁיב חֵמָה.
Alwaar wij,	אֲשֶׁר נָבֹא שָׁמָּה.	Door geld,	בְּכֹפֶר.
Klagten uitboezemen	שְׁפוֹךְ שִׂיחַ	Geen aarde zoon,	לֹא אָדָם.
Waren zoo enz.	טוֹבִים מֵאֵלֶּה.	Vergeven,	סָלַח, כִּפֵּר.
Wegwasschen,	הֵדִיחַ.	Losgeld,	שֹׁחַד, כֹּפֶר.
Spijsoffer,	סֹלֶת.	Rams vleesch,	בְּשַׂר אַבִּירִים.
Zonden reinigen,	הִלְבִּין חֵטְא.	Bokken,	עַתּוּדִים.

11.

Hij heeft alleen offers bevolen, om door derzelver behandeling den mensch opmerkzaam te maken. Bekeert zich de zondaar zoo heeft God welgevallen aan offer, blijft echter zijn hart vol bedrog, en heeft hij geen berouw om zijn

kwaad

kwaad, zoo is zijn offer verworpen; zijn gebed is hem als eene zonde — reinig derhalve uw hart zoo kunt gij door gebed het offer vervangen, bid met een verbroken en onderdrukt hart, zoo zal God het als offer aannemen.

Alleen,	לֹא . . . כִּי אִם.	Verwerpen,	פִּגֵּל.
Offer,	עַל דְּבַר קָרְבָּן.	Offer vervangen,	שַׁלֵּם פָּרִים.
Opmerkzaam maken,	עוֹרֵר.	Gebed,	שִׂפְתוֹתֵיכֶם.
Zoo heeft... offer,	הֵרִיחַ מִנְחָה.	Bidden,	הִתְפַּלֵּל.
Blijft echter,	אַךְ אֲשֶׁר.	Zoo zal het God	וְהָיָה לֵאלֹהִים
Zijn hart vol bedrog	לִבּוֹ מִרְמָה.	als offer aannmen,	לְזֶבַח.

12.

Waarde leerlingen! Eer wij nu deze les eindigen, wil ik u nog met een klein verhaal verassen. In Afrika dragen de olifanten zware lasten gelijk de ezels in onze landen. Er was (dan) een olifant die steeds het huis eens kleeremakers voorbijging, de kleeremaker gaf hem telkens een weinig spijs, daar hij zulks bij herhaling deed, boog de olifant in het voorbijgaan zijnen langen snuit in het venster van zijn huis tot dat hij hem zijne spijs gaf.

Klein verhaal,	סִפּוּר קָטָן.	Voorbijgaan,	עָבַר לִפְנֵי (בִּינוּנִי).
Verassen,	הִתְעַנֵּג נֶפֶשׁ.	Weinig spijs,	אֹכֶל מְעַט.
Afrika,	אֶרֶץ אוֹפִיר.	Bij herhaling,	פְּעָמִים רַבּוֹת.
Olifant,	פִּיל שֶׁנְהַב.	Buigen,	נָטָה.
Zware lasten,	מַשָּׂאוֹת כְּבֵדוֹת.	Lange snuit,	חֹטֶם אָרוּךְ.

13.

Op zekeren dag dat de kleeremaker werkende was, ziet zoo kwam de olifant voor zijn venster en vraagde zijne spijs; doch de kleeremaker stak met zijne naald in deszelfs snuit. De olifant ging zijn' weg naar eene naburige rivier om te drinken, doch toen hij in overvloed gedronken had, vulde hij zijn' snuit met water, en keerde weder naar het venster

des kleeremakers, deze stond aldaar te lagchen. De olifant ging toen en stortede het huis water uit zijn' snuit in het huis dezes mans, zoo dat hij druipend nat werd.

Op een' dag,	ויהי היום.	Naburige rivier,	עין מים קרוב.
Werkend zijn;	עשה מלאכתו.	Toen,	היה כאשר.
Doch,	אולם.	In overvloed,	שבוע והותר.
Steken,	נקב ב.	Deze stond,	והוא עודנו.
Zijn weg ging;	הלך לדרכו.	Gaan toen,	קרב. (ד' המהפך)

1.

למלך אחד היו איש המתהוללת הנקראות כסילים חצרים המלכותים ותהיינה היום ותאמר המלך לכסיל הנה תמסרי לך בזה מטה קחי אותה ואם מצא איש אחר עושות אולת יותר ממך מהרו השלכו המטה לפניו ויהי לו. אחרי הדברים האלה עת כי החליט המלך ותבאנה האיש הזה לברכה, ולשאלו לו לשלומה ותאמרנה המלך הנה אחלה ומהר עזבתי את הארץ הזאת ושאל הכסיל כאמור לאן אתה הולכת? ותענה המלך: „לארץ אחרת", ומתי שבתי? „לא תשבו מעולם".

2.

אמר הכסיל עוד: האם תכינות לך צידה לדרך הרחוקה הזאת למקום אשר בנסוע אהלך? „אין דבר אתי", אין דבר אתך? לשאל הכסיל בתמהון לבב ומהר ולקחנה המטה שלחי לפניו ויאמר: מהרי יקח זה כי אין כסיל כמוך, היאמן אם יסופר כי יש עוד כסיל כזה בארץ אשר הולך תלך לדרך רחוקה ויסע למקום בלתי נודעים לו טרם תכינו צדה רבה מזון ומחיה. ועתה תלמידים יקרים הלכנו להורותם אתכם דרכי תאר השם ומשפטה שמעתני ואנכי אתכם.

XXXIV. *L E S.*

Over het Bijvoegelijke naamwoord תאר השם.

Het Bijvoegelijke naamwoord betrekt zich altijd op een

Zelfstandig naamwoord, en regelt zich naar hetzelve ten opzigte van geslacht en getal, als: נַעַר חָכָם *een verstandige knaap*, בַּת חֲכָמָה *eene verstandige dochter*, עֲבָדִים נֶאֱמָנִים *trouwe knechten*, שְׁפָחוֹת נֶאֱמָנוֹת *trouwe dienstmaagden*. [*] Het staat ook somtijds zonder שֵׁם עֶצֶם en beteekent alsdan den beroeps- of bijnaam van den persoon, als: חָכָם *een wijse*, לֵצָה *eene spotster*, זְקֵנִים *ouden* (*mannen*), זְקֵנוֹת *ouden* (*vrouwen*). Van daar dat ook de deelwoorden onder de Bijvoegelijke naamwoorden behooren, terwijl men deze soort תֹּאֲרִים meestal als בינונים (of Verl. tijd voor בינונים gebesigd) beschouwen kan, gelijk zulks bij de aangehaalde voorbeelden duidelijk zigtbaar is.

Het תֹּאַר staat doorgaans na het שֵׁם עֶצֶם wanneer de hoedanigheid beschouwd wordt als reeds tot de zelfstandigheid behoorende, zonder zulks als door eene omschrijving te bevestigen; het verkrijgt dan al of niet de ה׳ הידיעה, naar mate deze ה al of niet bij het zelfstandige geplaatst is; bij v. b. הַבַּת הַקְּטַנָּה *de kleine dochter*, אֶרֶץ נֶחְמָדָה *een verwenscht land*; edoch indien de hoedanigheid beschouwd wordt als het gezegde van het voorstel alsdan bekomt hetzelve de ה, niet tegenstaande het zich evenwel naar geslacht en getal van het zelfst. n. w. regelt, als: הָעִיר הַזֹּאת קְרוֹבָה *deze stad*

[*] Wij kunnen hier niet voorbij den leerling opmerkzaam te maken, dat indien men ook de slotklanken ־ִים , en ־וֹת , die het meervoudig aanwijzen, tevens als geslachts-eindiging kennen wil, zulks alleen bij Bijv. n. w. geschieden mag, terwijl bij alle *Zelfst.* n. w. (geen deelwoorden,) het geslacht aan het *enkelvoud* gekend moet worden. (II. Les.) Men zal derhalve dwalen wanneer men *groote vrouwen* door נָשִׁים גְּדוֹלִים, *schoone bijen* door דְּבוֹרִים יָפִים, *groote lichten* מְאוֹרוֹת גְּדוֹלוֹת vertalen wilde, (uit verkeerd begrip) dewijl eerst gen. ־ִים , en laatste ־וֹת , eindigen maar men moet zeggen: נָשִׁים גְּדוֹלוֹת, דְּבוֹרִים יָפוֹת, omdat אִשָּׁה en דְּבוֹרָה (V. Les 2.) zonder tegenspraak Vrouwel. *moeten* zijn; terwijl men met de H. S. (Gen. 1. 16.) מְאוֹרוֹת גְּדוֹלִים zal bezigen, omdat מָאוֹר in denzelfden tekst als mannel. voorkomt, en aldaar in Enkelv. הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל heet.

stad is nabij, וְהָאֶבֶן גְּדוֹלָה *de steen is groot*, וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד *Mozes was zeer ootmoedig*, הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה שְׁלֵמִים הֵם *deze lieden zijn vreedzaam*, enz.

Daar de staat van סמיכות de woorden zoodanig zamenvoegt dat het 2de woord als omschrijving van het eerste dient (III. Les) zoo spruit daaruit natuurlijk voort dat sommige bijv. n. w. gevormd worden door twee Zelfst. n. w. in סמיכות te stellen, vooral deze, waarmede men wil te kennen geven de stof waaruit iets gemaakt is, bijzonderlijk ook die welke in 't Nederduitsch op *ig* of *lijk* eindigen, als: קַעֲרוֹת כֶּסֶף *zilveren schotels*, מִכְנְסֵי בַד *eene linnen broek*, סִפּוּרֵי מוּסָר *zedelijke verhalen*, לְשׁוֹן רְמִיָּה *eene listige tong*, enz. waarbij de achterste woorden, כֶּסֶף, בַּד, מוּסָר en רְמִיָּה de plaats van de hoedanigheid bekleeden. In sommige gevallen echter kan ook het voorste der zamengestelde woorden de hoedanigheid beschrijven, alsdan wordt uit deze verbinding, als het ware, een zamengesteld naamwoord geboren, als: גְּבַהּ עֵינַיִם *trotsch van blik*, יְשַׁר דֶּרֶךְ *opregt in wandel*, נְקִי כַפַּיִם *rein van handen*, בַּר לֵבָב *zuiver van hart*, עַזֵּי מֵצַח *halsstarrigen*.

Uit mannelijke bijv. n.w. kan men vrouwelijke en uit vrouwelijke mannelijke vormen, zoo kan men door bijvoeging of wegnemig van (ָ־ה), (ֶ־ת), (ִ־ית) en (־ות) voor het enkelvoud, door (ִ־ם) voor het mann. M. V. en door (־ות) voor het vr. M. V. als van חָרָשׁ *een slijper* kan men zeggen, חָרֶשֶׁת *eene slijpster*, van שׁוֹשַׁנָּה פּוֹרַחַת (voor פּוֹרַחְתּ om de ח wille) *eene bloeijende roos*, עֵץ פּוֹרֵחַ *een bloeijende boom*, van גַּנִּים נֶחְמָדִים *liefelijke tuinen*, בְּרֵכוֹת נֶחְמָדוֹת *aangename vijvers*, enz. Bij Familienamen echter wordt het mannelijke תֹּאַר הַשֵּׁם gevormd door bij den naam der geboorteplaats of stam (ִ־י) te voegen, en voorts door afscheiden of bijvoegen naar de gewone analogie te handelen, zoo heet bij voorbeeld רְאוּבֵנִי *een Rubeniter* van רְאוּבֵן *Ruben*, יִשְׂרְאֵלִית *Israëlitische vrouwen* van יִשְׂרָאֵל *een Israëliet*, אֶפְרָתִים

 Euphrateërs

Euphraters van אֶפְּרָת *Euphraat*, עִבְרִית of עִבְרִיָּה *eene Hebreeuwsche vrouw*, van עֵבֶר de naam eener rivier, enz. deze soort van שְׁמוֹת הַתֹּאַר worden שֵׁם הַיַּחַס stam of Familienamen geheeten. Men merke hier nog op dat indien uitgemelde oorzaken twee י zich ontmoeten eene der beide wegvalt men schrijve dienvolgens לֵוִי en niet לֵוִיִּי, עִבְרִים en niet עִבְרִיִּים dewijl anders de הַיַּחַס י en הַתֹּאַר י samen moesten komen hetgeen een wangeluid te weeg brengt. Ook kan men door deze aanleiding vele שְׁמוֹת עֶצֶם כְּלָלִי, tot תֹּאֳרִים vormen; zoo zegt men voor יָם הָאֶמְצַע *middellandsche zee* יָם אֶמְצָעִי, voor רוּחַ צָפוֹן *noordewind*, רוּחַ צְפוֹנִית (*).

Alhoewel de trappen van vergelijking הַדְּרָגַת הַשָּׁוָה van dien gewigtigen aard niet zijn dat dezelve eene afzonderlijke les vorderen, zoo moet men echter weten dat de vergelijkende trap יַחַס הַדִּמְיוֹן die in het Nederduitsch door het woordje *als* gevormd wordt, in het Hebreeuwsch door eene כ aangewezen wordt, als: גָּדוֹל כַּיָּם *groot als de zee* חָכָם כְּיוֹסֵף *verstandig als Josef* deze כ wordt derhalve כ׳ הַדִּמְיוֹן genaamd. De overtreffende trap יַחַס הַיֹּתֶר wordt gevormd door het voorzetzel מִן of מ voor het naamwoord te plaatsen, als: יָפֶה מִבְּדוֹלַח *schooner dan kristal*, קָטֹן מִנְּמָלָה *kleiner dan eene mier.* De overtreffende trap יַחַס הַהַפְלָאָה wordt gevormd. 1) door eene בְּ als: הַיָּפָה בַּנָּשִׁים *de schoonste onder de vrouwen*; 2) door מִכָּל als: עָרוּם מִכָּל *de listigste onder alle*; 3) door herhaling, als: גָּדוֹל גָּדוֹל *zeer groot*; 4) door מְאֹד, מְאֹד רַבִּים *zeer veel*; 5) door het meervoudige wanneer het op een enkelvoudig onderwerp betrekking heeft, als: בְּהֵמוֹת *het grootste dier*, אֱלֹהִים *de magtigste*; 6) door bijvoeging van den H. naam God, als: הַרְרֵי אֵל *Gods berg*, de hoogste berg.

Wanneer twee of meer שְׁמוֹת van verschillende geslachten

(*) Men beschouwe deze manier om woorden te vormen als eenen rijkdom der heilige taal; terwijl men door zulke kunstmiddelen de werken uit alle levende talen overzetten, en zijne gedachten onbeschroomd uiten kan.

slachten met een תֹּאַר verzeld gaan, dan regelt zich het תֹּאַר wanneer het in לְשׁוֹן רַבִּים staat doorgaans naar 't שֵׁם van het mannelijke geslacht, bij v. b. *de mensch en het vee leven op de aarde*, הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה חַיִּים עַל הָאֲדָמָה; staat echter het תֹּאַר in לְשׁוֹן יָחִיד, zoo kan hetzelve zich slechts op een der שֵׁמוֹת עֶצֶם betrekken en wel op het laatste, bij v. b. *de vernielende gramschap en toorn* הָאַף וְהַחֵמָה מְשַׁבֶּרֶת, enz.

XXXV. *LES.*

Opstellen over de תֹּאַר הַשֵּׁם.

1.

בְּנִי שָׂא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מִי בָּרָא הַשָּׁמַיִם הַגְּדוֹלִים וְהַנּוֹרָאִים הָאֵלֶּה גְּדוּדֵי כּוֹכָבִים מְזְהִירִים אֲשֶׁר בָּהֶם, אַף כִּי גַּלְגַּלֵּי מָרוֹם הַנִּפְלָאִים הָאֵלֶּה, הַכּוֹכָבִים תָּמִיד בְּמִשְׁטָר הַיָּשָׁר וְהַנָּכוֹן, מָה רַבָּה הַתֵּבֵל הַזֹּאת אֲשֶׁר בָּרָא אֵל עֶלְיוֹן, רַבָּה הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ יוֹשְׁבִים בָּהּ הֲלֹא כַּמָּה אֲלָפִים עָרִים וּכְפָרִים עוֹמְדִים עָלֶיהָ. בֵּין הֶעָרִים הָרַבּוֹת הָאֵלֶּה. וּבֵין הַכְּפָרִים הָרַבִּים הָאֵלֶּה שָׂדוֹת רַבִּים גְּדוֹלִים וּרְחָבִים, יְעָרוֹת רַבּוֹת אֲרוּכוֹת וּרְחָבוֹת, הָרִים רַבִּים גְּדוֹלִים וַעֲצוּמִים, מִדְבָּר וַעֲרָבָה אֲרוּכוֹת מִדָּה, וֶאֱמוֹר בְּלֵב שָׂמֵחַ עִם הַשָּׁר בַּתְּהִלָּה: הָאֵל הַטּוֹב מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ, כֻּלָּם בְּחָכְמָה נִפְלָאָה עָשִׂיתָ.

שָׁמַיִם (ו),	Hemelen.	מָרוֹם,	Hemelsch.	יַעַר (נ),	Woud.
נוֹרָא,	Vreesselijk	נִפְלָא,	Wonderbaar.	אָרוֹךְ,	Lang.
גְּדוּדִים,	Menigte.	מִשְׁטָר (ו)	Overheid.	רָחָב,	Breed.
כּוֹכָב (ו),	Ster.	יָשָׁר וְנָכוֹן	Regelmatig	אָרוֹךְ מִדָּה	Langwerpig.
מַזְהִיר,	Glinsterend	עִיר (נ) (*)	Stad.	רְחַב יָדַיִם,	Uitgebreid.
אַף כִּי,	Bijzonderlijk.	כְּפָר (ו),	Dorp.		
גַּלְגַּל (ו),	Ligchaam.	שָׂדֶה (ו),	Veld.		

2.

הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ לָשֶׁבֶת הִיא כַּדּוּרִית, חֶלְקֵי אֵשׁ הָעוֹלִים מִמֶּנָּה

יחדו

(*) De in ( ) staande נ en ו beteekenen זָכָר en נְקֵבָה.

יהיו נר המתעה, כדורי אש, אור הצפוני והברד, תמונות הנוגהות אשר תהיינה מן האדים העולים המה גופות עגולות הסובבות את השמש והירח. על הים תלכנה אניות ממקום אל מקום. אניות קטנות ההולכות במשוטים יקראו אני שיט, והגדולות אשר הרוח מנשבת מוליך אותן יקראו ספינות. הרוח הנושבת בים רוח סערה תקרא.

Schip.	אניה, ספינה,	Noorden,	צפון,	Kogel.	כדור,
Roer.	שיט,	Weerlicht.	ברק (1),	Licht,	נר (1),
Storm.	סערה,	Glinsteren	נגה,	Dwalen.	תעה,

3.

מי הים מלוחים ואינם ראוים לשתיה, על קרקע הים נמצאים הרים וסלעים גדולים לאלהים. פעמים המה עד אשר על פני המים יראו וגם יש הרי חול בתוך הים, הארץ לחמש חלקים נחלקה, שלשה חלקים הראשונים המה עולם הישן, וחלק אמעריקא עולם חדש יקרא והוא גדול ורחב עד מאד אבל מחבר מן איים רבים. ארבעה ימים הראשים המה, ים הקרח, ים הודו, ים אמעריקא ים הדרומי.

Eiland.	אי (1),	Klip.	סלע (1),	Zouten.	מלח,
IJs.	קרח (1),	Somtijds.	פעמים,	Bruikbaar	ראוי,
Indie.	הודו,	Tot dat.	עד אשר,	Drank.	שתיה,
Zuiden.	דרום,	Zamenstellen	חבר,	Grond.	קרקע (1),

1.

Een trouwe opregte vriend is zeldzaam. Een zachtmoedig, beleefd en nederig mensch is bemind bij iedereen. Slechte gezelschappen bederven goede Zeden. De inwoners onzes vaderlands zijn werkzame, zindelijke en zuinige lieden. De dood spaart *noch* rijken, *noch* armen, *noch* zuigeling *noch* grijsaard. De tong is een klein lid, dat groote dingen zegt.

Trouw,	נאמן.	Vriend,	ידיד.	Zachtmoedig	רחמן.
Opregt,	ישר.	Zeldzaam,	מי ימצא,	Beleefd,	מכבד.
				Nederig	

Nederig,	נְכֵה רוּחַ.	Vaderland,	אֶרֶץ מוֹלֶדֶת.	Spaten,	הֵדוּר פָּנִים.
Slecht,	רַע.	Werkzaam,	חָרוּץ.	(Tot het-haling),	נְשׂא פָנִים.
Gezelschap,	חֶבְרָה.	Zindelijk,	נָקִי.	Lid,	אֵבֶר. (1)
Bederven,	יַשְׁחִיתוּ.	Zuinig,	מִסְתַּפֵּק.	Groote dingen,	גְּדוֹלוֹת.
Zeden,	מִדָּה מִשְׁקָל.				

2.

De zuivere zon en maan, de onmeetbare groote sterren, de regelmatige loop der hemelsche ligchamen, de vruchtbare aarde, de nuttige regen, wind donder en weerlicht; de wonderbare zamenstelling van het menschelijke ligchaam, de stroomen der zee en duizend andere wonderen der natuur, zijn doorslaande bewijzen der goddelijke aanwezigheid.

Zuiver,	זַךְ.	Regelmaat,	סִדּוּר (1).	Stroomen,	גַּלִּים (1).
Zon,	שֶׁמֶשׁ (1).	Vruchtbaar,	צוֹמֵחַ.	Doorslaand	מֻחְלָט.
Maan,	יָרֵחַ (1).	Donder,	קוֹלוֹת (ו׳ ל״ד)	Bewijs,	מוֹפֵת [1].
Ster,	כּוֹכָב (1).	Weerlicht,	בָּרָק (1).	Aanwezen,	מְצִיאוּת.
Loop,	מֵרוּץ (1).	Zamenstel,	הַרְכָּבָה	God,	אֱלֹהַּ.

3.

Een vermaard schrijver schreef voor den zeer grooten tuin eener wijze koningin: „ aan een vergenoegd mensch „ zal deze fraaije tuin gegeven worden". Binnen weinige dagen kwam een oude gierigaard, en vraagde om het groote en schoone geschenk, zeggende: dat hij zeer vergenoegd was, zelfs vergenoegder dan alle andere menschen. De listige koningin antwoordde: (mijn) waarde vriend indien, gij vergenoegd waart zoudet gij niet om mijn' tuin vragen.

Schrijver,	סוֹפֵר.	Persoon,	אִישׁ.	Fraai,	נֶחְמָד.
Vermaard,	מְהֻדָּר	Vergenoegd,	{ שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ. }	In dien gij vergenoegd waart,	{ לוּ שָׂמַחְתָּ בְּחֶלְקְךָ. }
Koningin,	מַלְכָּה v מֶלֶךְ				

De

4.

De raad eens vernuftigen jongelings is waardiger dan die van eenen onbesuisden ouden; het uiterlijke aanzien is geen trouwe getuige der wijsheid, maar wel de innerlijke omstandigheden. Hierom zeiden onze Talmudisten: Zie niet op de kruik maar wel wat dezelve bevat; er is soms eene nieuwe kruik vol oude wijn, en wederom eene oude kruik zonder nieuwe wijn zelfs. De zon is grooter dan de aarde. Het tijdperk van het leven is kort. Geene ondeugd is zoo gehaat als de hoogmoed. Het deugdzaamste wezen des heelals, (zegt een wijze), is een regtvaardig mensch, worstelende met tegenspoed.

Jong,	נַעַר.	Betrachten	הִתְבּוֹנֵן בּ	Haten,	תָּעַב [יוֹתֵר]
Waardige,	יָקָר.	Kruik, (Talm.)	קַנְקַן.	Hoogmoed,	מִדַּת הַגַּאֲוָה.
Onbesuisd,	סָכָל.	Maar (Talm.	כִּי אִם (אֶלָּא	Wezen,	נֶפֶשׁ (ג).
Uiterlijke,	חִיצוֹנִי.	Wat,	מַה שֶּׁ.	Deugdzaam,	נִבְחָר.
Innerlijke,	פְּנִימִי.	Dezelve bevat	יֵשׁ בּוֹ	Heelal,	עוֹלָם. [ו]
Getuige,	עֵד (ו).	En wederom,	וְיֵשׁ.	Worstelend,	הַלּוֹחֵם.
Omstandigheid,	דָּבָר (ו).	Geene ondeugd,	אֵין מִדָּה (ג)	Tegenspoed,	צָרָה.

XXXVI. *LES.*

Over de Telwoorden מִלּוֹת הַמִּסְפָּר.

Even als het שֵׁם הַתֹּאַר is ook het מִלַּת הַמִּסְפָּר aan geslacht en getal onderhevig, als: אִישׁ אֶחָד *één man*, אִשָּׁה אַחַת *éene vrouw*, שְׁנֵי אֲנָשִׁים *twee mannen*, שְׁתֵּי נָשִׁים *twee vrouwen;* edoch wat den uitgang der woorden betreft, heeft van het getal 3 tot 10 juist het tegengestelde van andere veranderlijke woorden plaats; vermits hier het mannelijke gesl. (ָה) aanneemt en het vrouwelijke niet, als: שְׁלֹשָׁה, אַרְבָּעָה עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים 3. 4. 10. *mannen*, שָׁלֹשׁ, אַרְבַּע, עֶשֶׂר נָשִׁים 3. 4. 10. *vrouwen*

vrouwen; van 10 tot 20 behoudt het getal 10 de gewoonlijke eindiging, als: חֲמִשָּׁה עָשָׂר אֲנָשִׁים 15 *mannen*, חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה נָשִׁים 15 *vrouwen*; van 20 tot 100 bekomen de tienheden in beide geslachten de meerheid eindiging (ִ—ים) als: עֶשְׂרִים 20. שְׁלשִׁים 30 enz. Komen er nog eenheden bij, dan kunnen dezelve zoo vóór als achter staan; als: אֶחָד וּשְׁמוֹנִים of שְׁמוֹנִים וְאֶחָד 81. De honderden eindigen in (וֹת); 100 heet מֵאָה; de eenheden die er nog bij komen hebben altijd de vrouwelijke eindiging behalve (ָ—ה); van 1000 tot 10000 hebben den uitgang (ַ—יִם) als: שְׁנֵי אֲלָפִים 2000 enz. De eenheden die er bij komen regelen zich naar het geslacht des onderwerps, als: שְׁלשָׁה אֲלָפִים אִישׁ 3000 *mannen*, אַרְבַּע אֲלָפִים שְׁפָחוֹת 4000 *dienstmaagden*; 10000 heet רִבּוֹא of רְבָבָה welke beide woorden altoos van het vr. gesl. zijn, als: שְׁתֵּי רְבָבוֹת 20000; 200, 2000, en 20000 nemen wel eens het רִבִּים הַזּוּגִי aan, als: מָאתַיִם׳ אַלְפַּיִם׳ רִבּוֹתַיִם.

Boven de tien worden de grondgetallen מִסְפָּר יְסוֹדִי vóór de getallen van orde מִסְפָּר סִדּוּרִי gebezigd, als: שְׁנַת הָאַחַת עֶשְׂרֵה *het elfde jaar*, בְּיוֹם שְׁנֵים עָשָׂר *de twaalfde dag*; enz. De getallen van orde kunnen de ה הַיְדִיעָה bekomen, zij maken derzelver meervoud door (ִ—ים) voor het mannelijke en door (ִ—יּוֹת) voor het vrouwelijke.

Voor de breuken gebruikt men de vrouwelijke getallen van orde, als: שְׁלִישִׁית *een derde*, רְבִיעִית (רֶבַע רֹבַע) *een vierde* חֲמִישִׁית (חֹמֶשׁ) *een vijfde*; *de helft* wordt niet anders uitgedrukt dan door מַחֲצִית חֲצִי חֵצִי. — De onbepaalde telwoorden zijn רַב רַבִּים כַּבִּיר הַרְבֵּה רוֹב *veel*, מְעַט *een weinig*, מִקְצָת מְקַצָּה *een weinig*, כֹּל *alles*, אֵין כֹּל *niets*, מְאוּמָה *iets*, לֹא מְאוּמָה *niets*, אִישׁ אִישׁ׳ כָּל אִישׁ *een ieder*. De vermenigvuldigende getallen zijn שְׁנַיִם שְׁנַיִם *twee aan twee* שִׁבְעָה שִׁבְעָה *zeven aan zeven*; כִּפְלַיִם *dubbel*; אַרְבַּעְתָּיִם *viervoudig*; שִׁבְעָתַיִם *zevenvoudig*. De bijwoorden van telling zijn פַּעַם אֶחָד *eens* of *eenmaal*; פַּעֲמַיִם *tweemaal*, שָׁלשׁ פְּעָמִים רְגָלִים *driemaal*, אַרְבַּע פְּעָמִים *viermaal*, עֲשֶׂרֶת מוֹנִים *tienmaal*.

Zie hier eene tafel der getallen. De letters van het Alphabet worden gebruikt om de nevens dezelve staande getallen uit te drukken; terwijl de laatste kolóm de getallen van orde bevat.

M.	M. en V.			סמיכות	V.	סמיכות (*)	M.		
רִאשׁוֹן	עֶשְׂרִים	20	כ	אַחַת of	אָחַת	אַחַד	אֶחָד	1	א
שֵׁנִי	שְׁלֹשִׁים	30	ל	שְׁתֵּי	שְׁתַּיִם	שְׁנֵי	שְׁנַיִם	2	ב
שְׁלִישִׁי	אַרְבָּעִים	40	מ	(שְׁלֹשׁ)	שָׁלֹשׁ	שְׁלֹשֶׁת	שְׁלֹשָׁה	3	ג
רְבִיעִי	חֲמִשִּׁים	50	נ	אַרְבַּע	אַרְבַּע	אַרְבַּעַת	אַרְבָּעָה	4	ד
חֲמִישִׁי	שִׁשִּׁים	60	ס	חֲמֵשׁ	חָמֵשׁ	חֲמֵשֶׁת	חֲמִשָּׁה	5	ה
שִׁשִּׁי	שִׁבְעִים	70	ע	(שֵׁשׁ)	שֵׁשׁ	שֵׁשֶׁת	שִׁשָּׁה	6	ו
שְׁבִיעִי	שְׁמֹנִים	80	פ	שְׁבַע	שֶׁבַע	שִׁבְעַת	שִׁבְעָה	7	ז
שְׁמִינִי	תִּשְׁעִים	90	צ	שְׁמֹנֶה	שְׁמֹנֶה	שְׁמֹנַת	שְׁמֹנָה	8	ח
תְּשִׁיעִי	מֵאָה	100	ק	תְּשַׁע	תֵּשַׁע	תִּשְׁעַת	תִּשְׁעָה	9	ט
עֲשִׂירִי	מָאתַיִם	200	ר		עֶשֶׂר	עֲשֶׂרֶת	עֲשָׂרָה	10	י
V.									
רִאשׁוֹנָה	שְׁלֹשׁ מֵאוֹת	300	ש		אַחַת עֶשְׂרֵה		אַחַד עָשָׂר	11	יא
שֵׁנִית שְׁנִיָּה	אַרְבַּע מֵאוֹת	400	ת	——	עַשְׁתֵּי	——	עַשְׁתֵּי		
שְׁלִישִׁית	אֶלֶף	1000		——	שְׁתַּיִם	——	שְׁנַיִם	12	יב
רְבִיעִית	אַלְפַּיִם	2000		——	שְׁלֹשׁ	——	שְׁלֹשָׁה	13	יג
חֲמִישִׁית	שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים	3000		——	אַרְבַּע	——	אַרְבָּעָה	14	יד
שִׁשִּׁית	רִבּוֹא of רְבָבָה	10000		——	חֲמֵשׁ	——	חֲמִשָּׁה	15	טו
שְׁבִיעִית	רִבּוֹאתַיִם	20000		——	שֵׁשׁ	——	שִׁשָּׁה	16	טז
שְׁמִינִית				——	שְׁבַע	——	שִׁבְעָה	17	יז
תְּשִׁיעִית	אַרְבָּעִים אֶלֶף	40000		——	שְׁמֹנֶה	——	שְׁמֹנָה	18	יח
עֲשִׂירִית	מְאַת אֶלֶף	100000		——	תְּשַׁע	——	תִּשְׁעָה	19	יט

(*) Het סמיכות der telwoorden welke door sommige schrijvers, als een verzamelend telwoord, beteekenende *een drietal een zevental*, enz. gekend wordt, kan ook gepastelijk als een gewoon getal gebruikt worden שִׁשָּׁה יָמִים, zoo wel als שֵׁשֶׁת יָמִים beteekenen dienvolgens zes dagen.

XXXVII. *LES.*

Opstellen over de מִלּוֹת הַמִּסְפָּר.

1.

בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה אִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל בְּמָלְכוֹ עַל יִשְׂרָאֵל וּשְׁתַּיִם שָׁנָה מָלָךְ׳ שִׁשָּׁה בָנִים יָלְדוּ לְדָוִד בְּחֶבְרוֹן׳ שֵׁם הָרִאשׁוֹן אַמְנוֹן׳ הַשֵּׁנִי כִּלְאָב׳ הַשְּׁלִישִׁי אַבְשָׁלוֹם׳ הָרְבִיעִי אֲדֹנִיָּה׳ הַחֲמִישִׁי שְׁפַטְיָה׳ וְהַשִּׁשִּׁי יִתְרְעָם. הַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים אַמָּה אָרְכּוֹ (*) עֶשְׂרִים אַמָּה רָחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ׳ מִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר בָּא לִשְׁלֹמֹה בְּשָׁנָה אֶחָת שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ כִּכַּר זָהָב׳ וַיְהִי לוֹ נָשִׁים שָׂרוֹת שְׁבַע מֵאוֹת׳ וּפִלַגְשִׁים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת. הַשְּׁרָצִים יֵשׁ לָהֶם רַגְלַיִם רַבִּים: לְזְבוּבִים שֵׁשׁ רַגְלַיִם. לִשְׂמָמִית שְׁמוֹנָה רַגְלַיִם; וְיֵשׁ תּוֹלָעִים אֲשֶׁר לָהֶם אַרְבַּע עֶשְׂרֵה רַגְלַיִם. וְיֵשׁ אֲשֶׁר לָהֶם מֵאָה רַגְלַיִם. יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה׳ וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה.

שָׂרָה, Vorstin.
פִּילֶגֶשׁ, Bijwijf.
כִּכָּר, Talent.
בָּהֶם, Daaronder zijn.
וְאִם בִּגְבוּרוֹת, Ten hoogste genomen.

אֹרֶךְ (כנוי) Lengte.
רֹחַב (כנוי) Breedte.
קוֹמָה (כנוי) Hoogte.

(*) De hoegrootheid der ellemaat kan in het Hebreeuwsch niet dan door שמות עצם, in סמיכות of met de aanhangsels הכנוים uitgedrukt worden, als: שִׁשִּׁים אַמָּה אָרְכּוֹ 60 ellen lang, enz.

2.

בְּמוֹרֵי הַשָּׁעוֹת שְׁנֵי מוֹרִים יִמָּצְאוּ אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטֹן׳ הַקָּטֹן יוֹרֶה עַל הַשָּׁעוֹת מִן א׳ עַד י״ב׳ וְהַגָּדוֹל יוֹרֶה עַל הַחֲלָקִים וְאִם יוֹרֶה הַגָּדוֹל עַל שָׁעָה ג׳ אָז הוּא רְבִיעִית הַשָּׁעָה אוֹ ט״ו חֲלָקִים׳ וְאִם יוֹרֶה עַל שָׁעָה ו׳ אָז הוּא חֲצִי הַשָּׁעָה (ל׳ חֲלָקִים). וְאִם עַל שָׁעָה ט׳ יוֹרֶה אָז הוּא שָׁלֹשׁ רְבִיעִית שָׁנָה (מ״ה חֲלָקִים)׳ וְאִם עַל שָׁעָה י״ב יוֹרֶה הַמּוֹרֶה הַגָּדוֹל אָז הִיא שָׁעָה שְׁלֵימָה.

שָׁעָה, Uur.
שָׁלֵם, Geheel.
חֵלֶק, רֶגַע, Minuut.
מוֹרֵה שָׁעָה Horologie.
מוֹרֶה (!) Wijzer.

1.

De arke Noachs was 300 ellen lang, 50 ellen breed en 30 ellen hoog. Al waar levensadem in was kwam twee aan twee in de arke, namelijk *één* mannetje en *één* wijfie, Noach was 600 jaar oud toen het water van den zondvloed op de aarde kwam. In het 600 ste jaar van den leeftijd van Noach op den 17den dag van de 2de maand werden de sluizen des hemels geopend; en er was regen op de aarde 40 dagen en 40 nachten; 15 ellen hoog verhief zich het water boven de gebergten. Noach leefde nog 350 jaar na den zondvloed; (doch) toen hij 950 jaren bereikt had zoo stierf hij.

Levensadem,	רוּחַ חַיִּים.	Sluis,	אֲרֻבָּה.	Bereiken,	הָיָה.

2.

Salomo regeerde over zeer vele Koningrijken. De spijs van den Koning Salomo was voor *één* dag 30 kur meelbloem en 60 kur meel, tien gemeste *runderen* en tien weide runderen, en 100 schapen; hij had ook eene ontelbare menigte paarden, benevens 12000 ruiters; hij maakte eenen elpenbeenen troon met goud belegd. De troon had zes trappen, waarop twaalf leeuwen stonden, twee leeuwen op ieder' trap. De koning sprak 2000 spreuken, zijne liederen waren 1005 in getal. Het gewigt van het goud dat voor Salomo in *één* jaar inkwam, was 666 talenten gouds, hij had ook vele vorstinnen en bijwijven.

Koningrijk,	מַמְלָכָה.	Meel,	קֶמַח.	Beleggen,	צִפָּה.
Spijs,	לֶחֶם.	Gemeste runder.,	בָּקָר בְּרִאִים.	Elpenbeen,	שֵׁן.
Meelbloem,	סֹלֶת.	Weide r.,	בְּקַר רְעִי.	Trap,	מַעֲלָה.

3.

In de 2de maand van het 480 jaar na den uittogt der Israëliten

liten, of het vierde jaar zijner regering, werd de grond gelegd van het huis des Eeuwigen, en in de achtste maand van het elfde jaar was het voltooid; zeven jaar heeft Salomo daaraan gearbeid, doch aan *zijn* huis bouwde hij dertien jaar; hij kreeg 30000 man, daarenboven had hij 70000 lastdragers, 80000 steenhouwers op de gebergten behalve nog 3300 opzigters over deze werklieden. Zie daar eene geringe schets van zijne pracht; meer daarvan is te vinden, in 't eerste boek der koningen, van 't 4de hoofdstuk 22ste vers tot aan het einde van het 10de hoofdstuk.

Grondleggen,	יָסַד.	Opzigter,	נִצָּב.	Vers,	פָּסוּק.
Arbeiden,	בָּנָה.	Geringe schets,	שְׁמֶץ מִמֶּנִּי.	Zie daar,	הֵא לָךְ.
Last,	סֵבֶל.	Pracht,	תִּפְאֶרֶת.	Is te vinden,	הֲלֹא הִיא.
Houwen,	חֹצֵב.	Hoofdstuk,	פָּרָשָׁה.		כְּתוּבָה.

XXXVIII. *L E S.*

Over de מִלּוֹת הַיַּחַס, in betrekking met de כִּנּוּיִם.

Het מלת היחס voorzetsel geeft de betrekking der naamwoorden tot elkander te kennen. (IV LES) De letters בכלם die hiertoe de voornaamste plaats bekleeden, als ook de geheele woorden, worden met de aanhangsels הכנוים verbonden, om door deze (naar derzelver aard) lijdende of beheerschte voornaamwoorden te vormen, als: לְפָנֵינוּ *vóór ons*, אֵלַי *tot mij*, enz. Zoo kan ook het woordje אֶת dat den Nederduitschen 4den naamval uitdrukt, met aanhangsels gebezigd worden, als: שָׁאַל אֶתְכֶם (*) *hij heeft ul. gevraagd*, enz.; men ver-

(*) Eene naauwkeurige beschrijving te leveren van 't gebruik der voorzetsels behoort niet tot ons bestek; edoch om eene goede kennis hierin te bekomen kunnen wij misschoots het raadplegen van de H. S. en andere goede werken aanbevelen, want daar de oorzaak in de beheersching der w. w. ligt zoo moet zij in de oorspronkelijke taal zelve gezocht worden.

verwissele het echter niet met את in de beteekenis van *met* alwaar bij de verbuiging de דגש in de ת eene verzwegene ת kenmerkt: het heet alzoo met de כנויים; אתי *met mij*, אתכן *met ul.* enz. Het aanhangen van eene of twee der letters הכנוים achter de voorzetsels geschiedt in diervoege.

את	אותי	אותך	אותך	אותו	אותה	אותנו	אתכם	אתכן	אותם
מ of מן	ממני	ממך	ממך	ממנו	ממנה	ממנו	מכם	מכן	מהם
ב	בי	בך	בך	בו	בה	בנו	בכם	בכן	בהם
ל	לי	לך	לך	לו	לה	לנו	לכם	לכן	להם
כ	כמוני	כמוך	כמוך	כמוהו	כמוה	כמונו	כמוכם	כמוכן	כמוהם
אצל	אצלי	אצלך	אצלך	אצלו	אצלה	אצלנו	אצלכם	אצלכן	אצלם
את	אתי	אתך	אתך	אתו	אתה	אתנו	אתכם	אתכן	אתם
עם	עמי	עמך	עמך	עמו	עמה	עמנו	עמכם	עמכן	עמהם
בגלל	בגללי	בגללך	בגללך	בגללו	בגללה	בגללנו	בגללכם	בגללכן	בגללם
בעבור	־בורי	־בורך	־בורך	־בורו	־בורה	־בורנו	־בורכם	־בורכן	־בורם
למען	למעני	למענך	למענך	למענו	למענה	למעננו	למענכם	למענכן	למענם
בעד	בעדי	בעדך	בעדך	בעדו	בעדה	בעדנו	בעדכם	בעדכן	בעדם
בין	ביני	בינך	בינך	בינו	בינה	בינינו	ביניכם	ביניכן	ביניהם
נגד	נגדי	נגדך	נגדך	נגדו	נגדה	נגדנו	נגדכם	נגדכן	נגדם
נכח	נכחי	נכחך	נכחך	נכחו	נכחה	נכחנו	נכחכם	נכחכן	נכחם
אל	אלי	אליך	אליך	אליו	אליה	אלינו	אליכם	אליכן	אליהם
על	עלי	עליך	עליך	עליו	עליה	עלינו	עליכם	עליכן	עליהם
אחרי	אחרי	־חריך	אחריך	אחריו	אחריה	אחרינו	־חריכם	אחריכן	־ריהם
תחת	תחתי	־חתיך	־חתיך	תחתיו	־חתיה	־חתינו	־חתיכם	־חתיכן	־תיהם
עד	עדי	עדיך	עדיך	עדיו	עדיה	עדינו	עדיכם	עדיכן	עדיהם

De aanwijzende voorn. w. zijn: זה, הזה, M. *Dese*, זאת, הזאת, V. *Dese*, הלזה *Gene* M. הלזו *Gene* V. אלה, האלה, *Dese* M. en V. Meervoud. ההוא, ההיא, ההם, ההן, *Die.* Zij worden met de voorzetsels בכלם in alle betrekkingen gebezigd.

Om de betrekkelijke voorn. w. *die, dewelke* etc. uit te drukken plaatst de Hebreër eene ה voor het w. w. wanneer hetzelve in de בינוני staat, als: האומר *die zegt*, המרחם *die zich erbarmt*, edoch indien zulks in den verl. of toek. tijd staat

zoo

zoo wordt hetzelve door het voegwoord אֲשֶׁר voor afgegaan, als: אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ (Ps. I. I.) *die niet wandelde*, אֲשֶׁר יָבוֹא אֶל הֶחָצֵר (Esth. 5. 2.) *die in den hof zal komen* enz. Soms gaat dit in den vorm van שֶׁ of שַׁ nadrukshalve met andere taaldeelen gepaard, als: שֶׁלִּי *hetgeen* MIJ *behoort* עַד שַׁקַּמְתְּ *tot* GIJ *zijt opgekomen*, enz. voor אֲשֶׁר לִי, אֲשֶׁר קַמְתְּ.

De vragende voornaamwoorden zijn מִי *wie?* מָה, מֶה, מַה *wat?* לְמִי *aan wien?* מִמִּי *van wien?* enz.

XXXIX. *LES.*

Over het bijwoord תֹּאַר הַפֹּעַל.

Het תֹּאַר הַפֹּעַל is een woord hetwelk te kennen geeft 1) de hoedanigheid van een werkwoord, namelijk *hoe* eene daad geschiedt, 2) de bijkomende omstandigheden, als *waar*, of *wanneer* de werking plaats heeft. Onder de eerste soort woorden behooren מַהֵר *spoedig*, הֵיטֵב *wel*, רָחוֹק *ver*, enz. Deze soort van bijwoorden komen in den vorm van een w. w. achter hetwelk het hoofdzakelijke w. w. en dat omschreven moet worden, in gerundium komt. Zoo komt מִהַרְתָּ לָלֶכֶת *gij gingt spoedig*, voor הָלַכְתָּ מַהֵר, הֵיטַבְתָּ לִרְאוֹת *gij hebt goed gezien*, voor רָאִיתָ הֵיטֵב, enz. Zoo zijn er ook nog w. w. onder welker grondbeteekenis die van het bijwoord reeds begrepen wordt en alzoo geene verdere omschrijving vorderen, als: הַשְׁכֵּם *vroeg opstaan*, הָשֵׁב *teruggeven*, enz. De op zich zelve staande תָּאֳרֵי הַפֹּעַל zijn:

1. VAN HOEDANIGHEID EN VAN WIJZE. — בְּלִי דַעַת *onopzettelijk*; בְּלֹא רְאוֹת *onvoorziens*; לְתוּם *eenvoudig*; פִּתְאֹם *plotselijk*; לְפֶתַע פִּתְאֹם *alleronverwachts*; בְּחִפָּזוֹן (*) *met haast*; בַּלָּאט *in stilte*; לַשָּׁוְא, חִנָּם *vergeefs*; פֶּה אֶל פֶּה *mondeling*; פֶּה אֶחָד *eenparig*

(*) Zoo kan men door alle שְׁמוֹת הַמִּקְרֶה in verbinding met de letters בלם bijwoorden vormen, als: לְשָׁלוֹם *gelukkig*, בְּחֶמְלָה *erbarmelijk*, enz.

parig; יַד לְיָד *onmiddellijk*; עַל יַד *door*; פָּנִים בְּפָנִים *openbaar*; עַיִן בְּעַיִן *sigtbaar*; בְּיָד רָמָה *openlijk.*

2. Van ondervraging en twijfeling. — אֵיכָה, הֵיךְ, אֵיךְ *koe?* אָנָה *waarheen?* אַי, אַיֵּה, אֵיפֹה *waar?* מָתַי *wanneer?* עַד מָתַי *hoe lang?* הֲכִי *is het ook omdat?* .. עַל מָה *waarover?* עַד מָה; עַד אָנָה *hoe lang nog*; פֶּן *opdat niet*; אוּלַי *welligt*; מַדּוּעַ *waarom?* לָמָּה *waartoe?* כַּמָּה *hoe veel?*

3. Van plaats — מֵעַל *op, over*; לְמַעְלָה, מִמַּעַל, עַל *boven*; בֵּין *tusschen*; תַּחַת *onder*; מִלְּמַטָּה *beneden*; מִבַּיִת *van binnen*; מִחוּץ *van buiten*; לִפְנֵי *voor*; בַּתָּוֶךְ, בְּתוֹךְ, תּוֹךְ *in, midden*; אַחַר *na, achter*; כֹּה, הֵנָּה, פֹּה, הֲלֹם *hier*; כֹּה וָכֹה *hier en daar*; הֵנָּה וָהֵנָּה *heen en weer*; אָנֶה וָאָנָה *nergens*; שָׁם *daar*; שָׁמָּה *daar heen*; הָלְאָה *verder op*; אַחֲרֵי *ver weg*; לְעֻמַּת, נֶגֶד, נֹכַח, מוּל *tegen over*; עַד *tot*; עַד פֹּה, עַד הֵנָּה, עַד כֹּה *tot hier*; מִקָּצֶה וְעַד קָצֶה *van het eene einde tot het andere.*

4. Van tijd en duurzaamheid. — הַיּוֹם *heden*; לְעֵת, בְּיוֹם *ten tijde*; בְּעֶצֶם הַיּוֹם *op denzelfden dag*; עַתָּה *nu*; אֶתְמוֹל, תְּמוֹל *gister*; שִׁלְשֹׁם *eergister*; תְּמוֹל שִׁלְשֹׁם *voorheen*; לְפָנִים *voordezen*; לִפְנֵי *voor*; אַחֲרֵי *na*; עַד טֶרֶם *eerder*; עַד הֵנָּה, עַד כֹּה, עַד עֵדֶן, עַד עַתָּה *tot nu toe*; אָז *toen*; מֵאָז *sedert*; מִנִּי אָז, מֵעוֹלָם *van oudsher*; עוֹלָם *eeuwig*; תָּמִיד *steeds*; עֲדֵי עַד, עוֹלָם וָעֶד *immer en eeuwig*; מִדֵּי *zoo dikwijls*, עוֹד *nog*; כָּל עוֹד *zoo lang*; הָלְאָה *verder*; עַד כֹּה וְעַד כֹּה *intusschen*; כְּפַעַם בְּפַעַם *als telkens.*

5. Van bevestiging en ontkenning. — הֵן, כֵּן *ja*; יֵשׁ *wel is waar*; אַיִן, אַל, בַּל *niet*; לֹא *neen, niet*; אָמְנָם אָכֵן *waarlijk*;

6. Van vergelijking en verhouding. — כְּמוֹ *gelijk, als*; כַּאֲשֶׁר *even als*; כֵּן, כֹּה, כָּכָה *zoo, zoo ook*; כְּמוֹ כֵן *even zoo*; עוֹד *nog*; יוֹתֵר *meer*; מְעַט *weinig*; מְעַט מִזְעָר *zeer weinig*; מְעַט מְעַט *allengskens*; מְאוּמָה, מְאוּם *iets*; מְאֹד *zeer*; מְאֹד מְאֹד, עַד מְאֹד *zeer veel*; דַּי *genoeg*; כְּדֵי *omtrent zoo veel*; בְּדֵי *in groote menigte*; כֵּן *genoeg*; שֶׁפֶךְ *eene menigte*; לְפִי *naar mate.* Sommige worden de persoonletters aangezet, als אַיֶּכָּה *waar zijt gij?* דַּיָּם *zij hebben genoeg.*

Over

XL. LES.

Over de zamenvoegsels מִלּוֹת הַקֶּשֶׁר.

De voegwoorden, die de voorstellen onderling verbinden, laten zich het gepastelijkste onderverdeelen in:

1. Zamenbindende. — אַף ook, en; גַּם ook; גַּם — גַּם zoo wel als; אַף לֹא ... כִּי גַם, כִּי גַם niet alleen ... maar ook; enz. Voor EN wordt zoo wel bij werkw. als ook bij andere taaldeelen de dienstbare ו gebezigd (zie noot bladz. 96. 97. en 98.); zij bekleedt daarenboven de plaats der overige voegwoorden.

2. Omschrijvende. — כִּי, אֲשֶׁר of (ׁ)שֶׁ dat.

3. Voorwaardelijke. — אִם....אִם, אוֹ....אוֹ of....of אִם wanneer; כִּי....אָז wanneer....alsdan; כִּי, אִם indien; אָז alsdan; כִּי אִם maar, ten zij.

4. Van uitzondering. — בִּלְעֲדֵי, בִּלְתִּי, מִלְּבַד, זוּלָתִי behalve;

5. Redegevende. — כִּי want; יַעַן dewijl; לָכֵן daarom; בַּעֲבוּר weshalve; לְמַעַן, בַּעֲבוּר, עַל כֵּן opdat; פֶּן opdat niet;

6. Ophelderende. — הֵן ... וְאַף, הֵן ... אַף כִּי zelfs...hoeveel te meer.

7. Vergelijkende. — כַּאֲשֶׁר gelijk; כֵּן zoo; כַּאֲשֶׁר...כֵּן hoe meer ... des te.

8. Tegenstellende. — אָכֵן, אוּלָם echter; אַךְ nogtans; even wel; לֹא כִּי neen maar.

9. Toestaande. — אַף ofschoon; אַף גַּם, אַף גַּם וְאַתְּ alhoewel.

10. Tijdvolgende. — כַּאֲשֶׁר als; מֵאָז sedert; מִדֵּי gedurende; כִּמְעַט naauwelijks; טֶרֶם alvorens; enz.

Over de Tusschenwerpsels מִלּוֹת הַקְּרִיאָה.

Deze kunnen alleen als uitdrukkingen des gemoeds beschouwd worden en vorderen dus geene taalkundige beschrijving als:

1. Van vreugde — הֶאָח, הֶאָח! ha! ha! ha! הֵידָד hoezee!

2. Van klagte. — אַלְלַי, אֲבוֹי, הוֹי! אוֹי! הָהּ! ach! wee!

3. Van verwondering. — מָה! אָהָהּ! O! hoe!

4. Van hartelijk smeeken — כִּי, נָא אָנָּא *el lieve; ik bid u;*

5. Van voorbereiding en aanmoediging. — הָבָה, לְכוּ, לְכָה *welaan, op,* enz.

6. Van zwijgen. — הַס *st.!* van daar het werkwoord הֵחֱשָׁה *hij deed swijgen.*

7. Wenschende. — לוּ, מִי יִתֵּן *mogte! gave God!* hierbij kan men nog tellen het woordje סֶלָה als slotgalm eens gedichts en bij 's einde zoo wel als bij den beginne eens Goddelijken lieds het heilige woord הַלְלוּיָהּ.

XLI. LES.

NEFTALI EN TIRZA.

Een oostersch verhaal tot oefening van het voorgaande.

Toen Salomo, de zoon van David, de koning van Israël in zijne tent zat, die hij bij den stroom G... opsloeg, om zich voor den regen te beveiligen, botte de vijgenboom reeds zijne jonge spruitjes uit, en de wijnstokken verspreidden eenen aangenameren reuk dan de kostelijkste wierook. Wanneer, op eenen helderen zomerdag, de zon in vollen luister scheen en op het hoofd der menschen brandde, ging Salomo in het veld wandelen, en nam twee hofbedienden mede; deze gingen achter hem, ten einde op te teekenen wat de koning hun zeide, opdat deze zaken in het boek geschreven wierden waarin de koning leerde en onderzocht over de planten en boomen van den Den op Libanon tot den Hijzop aan den muur.

Om zich voor regen te beveiligen,	מִסְּתוֹר לְנַפְשׁוֹ מִזֶּרֶם.	Kostelijk wierook	אַבְקַת רוֹכֵל.	Branden,	הִכָּה (עַל)
		Wanneer tot dag,	כְּחֹם.	Opteekenen,	רָשַׁם.
				Planten,	עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה
Botten,	הוֹצִיא.	Schijnen,	יָצָא (מָקוֹר)	Hijzop aan	אֵזוֹב
Jonge spruitjes	יוֹנֵק	Vollen luist.	גְבוּרָתוֹ.	den muur,	בַּקִּיר.

Toen

2.

Toen de koning heen en weer zag, werd hij gewaar, dat een meisje van eene schoone gestalte digt bij eene bron zat, om water uit hare kruik te storten en de lieve schaapjes te drenken die dorstig waren. Zij beviel hem, want zij was schoon als de zon, blank als de maan, hare oogen fonkelden als de sterren des hemels, hare lippen waren rood als karmozijn, en hare git zwarte haren hingen van hare beide schouders die zoo zuiver als albast waren. De koning zeide haar: wees gezegend onder de meisjes, gij liefelijke maagd! eilieve! zeg mij toch hoe is uw naam! Met tranen op de wangen boog zij twee maal ter aarde en antwoordde hem: Tirza wordt uwe maagd genaamd.

Storten,	הַזִּיל.	Maan,	לְבָנָה.	Zuiver,	זַךְ.
Kruik,	כַּד.	Fonkelen,	בָּרַק.	Als albast,	כְּעֵין הַשַּׁיִשׁ.
Rood,	אָדוֹם.	Karmozijn,	תּוֹלָע.	Traan,	דִּמְעָה.
Dorstige,	צְמֵאִים.	Git zwart,	שָׁחוֹר כָּעוֹרֵב	Liefelijk,	יָפִי.
Blank,	בָּרָה.	Hangen,	גָּלַשׁ.	Maagd,	עַלְמָה.

3.

Doch des konings hart juichte, dit meisje te zien, en hij sprak: Gij zijt schoon, mijne gezellin; kom hier! kom! want gij bevalt mij. En voor dat zij opstond wilde zij haar gezigt bedekken; doch Salomo rukte weldra den sluijer van haar voorhoofd, en zeide: O! verberg u toch niet voor uwen koning, want met eeuwige liefde bemin ik u, het lust mij, u in mijn serail te doen brengen. Toen het meisje deze woorden hoorde werd haar gezigt bleek als de maan; zij stond zeer verbaasd. De knechten gehoorzaamden het bevel des konings, zij voerden haar in de tent, en leverden haar over aan zijne vrouwenbewaarder, namelijk der koninklijke bijzitten.

Gezellin,	רַעְיָה.	*Voor lusten,*	בְּכָף	Verbaasd,	פּוֹרִישׁ מִשְׁתָּאֵה.
Rukken,	לָקַח.	*neemt men.*	כָּלָה נֶפֶשׁ.		
Sluijer,	רְדִיד.	Serail,	שַׁעַר הַנָּשִׁים.	Bediende,	סָרִים.
Verbergen,	הִתְחַמֵּק.	Toen...	כְּהִשָּׁמַע.	Tent,	קֻבָּה.
Eeuwig,	עוֹלָם.	Bleek word.	חָוַר פָּנִים.	Gehoorzamen,	עָבַד.

4.

De bewaarder beval om de handen van Tirza met druivenbloed te wasschen, hare haren met sterk riekende kruiderijen te zalven, en haar zijden kleederen aan te trekken, doch, als een schaap dat ter slagtbank geleid wordt, beefde Tirza; haar hart klopte onder de handen der maagden, zij stond sprakeloos bij het aanschouwen der kleederen, die zoo schoon en prachtig waren. De koning riep: Tirza! met een vrolijk gemoed en juichend hart zeide hij haar: mijne vriendin, mijn duifje, wat is uwe begeerte? waarom zijn uwe oogen zoo rood en uwe wangen zoo bleek? doch zij antwoordde niet, *zij zuchtte uit bedroefdheid;* Salomo hernam: zeg toch eens Tirza, wat verlangt gij? Eindelijk verhief zij hare oogen en sprak: Neftali, die ginds dezen wijnstok geplant heeft, is mijn beminde.

Sterkriek. kruiden,	קִנְּמֹן בֹּשֶׂם.	Te zien enz.	לַחֲזוֹת.	Juichend hart,	לֵב שָׂמֵחַ.
Slagtbank,	טֶבַח.	Vrolijk gemoed,	נֶפֶשׁ חֲפֵצָה.	Duifje,	יוֹנָה.

5.

Het hart van Salomo smolt als was, hij zeide tegen haar: kom mijne dochter! kom toch hier! het zij verre van mij zulks te doen, om de beminde van mijn' knecht tot mijne vrouw te nemen; ga in uw vertrek, tot dat ik u roepen zal; Salomo zond ook iemand naar Neftali; zeggende: „Neftali! de koning verlangt naar u; volg mij opdat gij zijn verlangen ontwaart." Neftali volgde den knecht en

kwam

kwam voor den koning, gelijk iemand dien vrees en angst omringden, want sedert hij zijne beminde verloren had was hem het leven lastig. Salomo zeide hem: is het waar, NEFTALI dat TIRZA, de schoone herderin, uwe beminde is? Als hij deze woorden hoorde boog hij zich tot op de aarde, zijne oogen ontglipten tranen, en met een verscheurd hart riep hij: 't is mijne beminde!

Smelten,	נָמַס.	het zij verre van mij,	חָלִילָה לִּי,	Ontwaren,	יָדַע.
Was,	דּוֹנַג.			Ontglippen,	יָרַד.
Vertrek,	חָרֵד.	Het leven lastig z.,	קוּץ בַּחַיִּים.	Verscheuren,	קָרַע.

6.

Nu wilde Salomo NEFTALI beproeven, en zeide: Hoor NEFTALI, prachtig zilver en kostbaar goud zal ik u uit mijne schatkameren doen uitreiken om uwe beminde, indien gij dezelve aan mij wildet afstaan haar (want ik bemin haar zeer,) haar onder mijne vrouwen te scharen. Toen verhief NEFTALI zijne stem; hij weende en sprak tot den Koning: Ach! gij kunt mij doen omkomen, doch geenszins TIRZA aan mijn hart ontrukken. Deze woorden bevielen den koning, en hij beval den oppersten zijner bedienden: gij! voer TIRZA hier; de koning gebood en het geschiedde; edoch toen TIRZA in de zaal kwam en haren beminde ontmoetede, glinsterde haar gelaat als de maan in hare volheid; noch koning noch hof bemerkende, strekte zij hare armen naar haren beminde uit.

Kostbaar g.	זָהָב מוּפָז.	Afstaan,	נָתַן.	Bevallen,	מָצָא חֵן.
Schatkameren.	גְּנָזִים.	Scharen,	מָנָה.	In hare volheid,	בַּחֲצִי הַחֹדֶשׁ.
Uitreiken,	שָׁקַל.	Ontrukken,	טָרַף(מ).		

7.

Terwijl Salomo haren bruidegom toesprak, zeggende: NEFTALI, zie daar nu uwe bruid; rein en onschuldig geef ik haar

haar aan u over; laat ons nwe bruiloft vieren, ik zal den maaltijd betalen, en nog daarbij voegen het zilver en goud, waarvoor ik de liefde van uwe TIRZA, de schoonste onder de vrouwen koopen wilde. NEFTALI en TIRZA bogen zich voor den koning terwijl hare oogen tranen als water stortedon; met een hart vol vreugde, gelijk een granaatappel, keerden zij naar hunne tenten, en duizend zegeningen in hunne monden. Zij kusten de slip des met goud geborduurden koninklijken mantels, en Salomo deed even als hij beloofd had. Zoo menigmaal de koning zich deze zijne daad herinnerde, zeide hij: „ Een langmoedige is beter dan een held, en die zijne hartstogten beheerscht is beter dan een stadveroveraar."

Bruid,	כלה.	Slip,	כנף.	Langmoedig,	ארך אפים.
Onschuldig;	נקי כפים.	Mantel,	מעיל.	Hartstogt,	רוח.
Granaatappel	רמון.	Borduren,	רקם.	Veroveren,	לכד.

LIJST DER ONVERTAALD GEBLEVENE WOORDEN.

אדמה	Aarde.	בטן	Buik.	ואל תמרו	Streef niet tegen.
אולת	Dwaasheid	בית	Huis.	והנם לפני	Daar zijn zij.
אוכל	Ik kan.	בשפה	In de taal.	ויתנם	En legt ze.
אחיך	Uw' broeder,	גב	Rug.	זרוע	Arm.
אפה	Bakker.	גבור	Held.	חום	Hitte.
ארצה	Ik begeer.	גרון	Keel.	חוה	Onderwijzen.
אש	Vuur.	גשם	Regen.	חזה	Borst.
את הכל	Alles.	דג	Visch.	חלה	Ziek zijn.
בבות	Oog-appelen.	הגון	Bekwaam.	חך	Verhemelte.
בגד	Kleed.	הכין	Toebereiden.	חלום	Droom.
בוצר	Wijnlezer.	המית	Dooden.	חמם	Verwarmen.
בורא	Schepper.	התהולל	Zich als zinneloos houden.		

חָצֵר	Hof.	מַחְלְקוֹת	Afdeeling.	צִדִּים	Zijden.
יָד	Hand.	מַטֶּה	Stok.	צַר	Leed.
יוֹם	Dag.	מְלַאכְתּוֹ	zijn arbeid	קוֹר	Koude.
יוֹגֵב	Akkerman.	מוּכָנִים	Toepassel.	קְטַנִּים	Kleinen.
יוֹצֵר	Schepper.	מִצְוָה	Bevel.	קְבָאוֹן	Vorst.
יֶקֶב	Kuip.	מֹרֶק	Zalven.	קֶרֶב	Ingewanden
יִשּׁוּב	Zamenleving.	נָהָר	Rivier	קָצִין	Heer.
כָּבוֹד	Eer.	נוֹקֵף	Slaat af.	רָשׁ	Arme.
כָּתֵף	Schonder.	נְעִים	Veraangen.	רֶמֶשׂ	Insekt.
לֶאֱכֹל	Tot spijs.	עָגוֹל	Rond.	רַעְיוֹנוֹ	zijn gedachte
לְהוֹצִיא	te verschaffen.	עוֹלֵל	Nalezer.	שְׁכֶם	Schouder bl.
לְהַשְׁקוֹת	Te drenken	עַכְבָּרִים	Muizen.	שָׁלוֹם	Vrede.
לִתְפּוֹשׂ	Te vangen	עַפְעַפֵּי	Oogleden.	שְׁמוֹר	Neem in acht
מוֹחַ	Hersens.	עֵץ	Boom.	שִׁנַּיִם	Tanden.
מָזוֹן	Spijs.	עָשָׂה	Maakte.	תּוֹעֶלֶת	Nut.
		צוֹרֵף	Zilvesmid.	תַּנִּין	Zeedier.
		צֵידָה	Voorraad.	תִּמָּהוֹן	Bedwelming

Aardappel,	תַּפּוּחַ אֲדָמָה	Gezegden,	אֲמָרִים	Regenboog,	קֶשֶׁת
Band,	מֵיתָר	Hulp,	עֵזֶר, יְשׁוּעָה	Rust,	מָנוֹחַ
Bekrachtigd worden,	הֵאָמֵן	Kleeremaker,	תּוֹפֵר	Rijkdom,	עֹשֶׁר
Beval,	צִוָּה	Kleur,	תֹּאַר	Schedel,	קָדְקֹד
Booswicht,	רָשָׁע	Kwaad,	רַע	Slaap,	רַקָּה
Bijen,	דְּבוֹרִים	Kruipt,	זוֹחֶלֶת	Snoeit,	קוֹצֵר
Doorzigt,	תְּבוּנָה	Kuil,spelonk,	מְעָרָה	Straten,	חוּצוֹת
Druipend nat word.	שָׁחָה בַמַּיִם	Naald,	מַחַט	Tijdperk,	זְמַן.
Eigenaar,	מַפְקִיד	Nooddruftige,	אֶבְיוֹן	Uitwisschen,	הַדִּיחַ
Geheugen,	זִכָּרוֹן	Nutteloos,	בְּלִי מוֹעִיל	Verbieden,	הָנִיא
Geluk,	אֹשֶׁר	Onderdrukt,	נִדְכֶּה	Verdienen,	הִשְׂתַּכֵּר
Genegenheid,	חֵן	ondersteuning	מִסְעָד	Veroorzaken,	הָסֵב
Gewormte,	רִמָּה	Onmeetbaar,	לְאֵין מִדָּה.	Voedsel,	מִחְיָה
Gewrocht,	מַעֲשֵׂה יָד	Oplettende,	בֶּן שׁוֹמֵעַ	Vrucht,	פְּרִי
		Regtvaardige,	צַדִּיק.	Welzijn,	שָׁלוֹם
				Zuchten,	אֲנָת

EINDE

MISSTELLINGEN EN DRUKFEILEN.

Blad:	Regel:		Staat:	Lees:
9	9	v. ond.	Vloeit	Bloeit
—	2	———	darmen	ingewanden
16	8		leerling	leerl. der 2de klasse
26	15		וישמרהו	וישמרוהו
26	1		violen (*lees lieover*)	Kleedjes
—	6		Viool עוגב	kleedje מחלצה
—	8		שמרם	שמרתן
27	4	v. ond.	m. v. lippen	met uwe lippen
32	3		hare	zijne
34	1		slapen	rusten
36	10		תקפון	תקפצי
—	12		תמצא	תמצאי
37	10		moge gelukkig	moget gelukkig
—	13		אהוב	אהובי
—	13		הם (*ook*) תמרה	המי (*en*) תמרי
—	14		תגרל	תגרלי (*idem in de Kom.*)
38	3 regt. kol. v.o.		שמרי	שמרנה
46	17		eerstelijke	eerstelijk
52	9	v. ond.	שאול	שאול
54	4	———	מצא	מצא
61	16		Jakob	Joab
76	13		verworven	verwerven
84	15	v. ond.	יירי	תירי
89	9	———	*geleide*	*geleider*
92	4		sterven	streven
93	7		borst	hart
95	8		וישלכת	וישלחות
106	15	v. ond.	de ה	geene ה
107	13	———	zoo kan men	namelijk;
109	8		תאר	תארי
—	10	v. ond.	ואמור	ואמור
110	1		והברד	והברק
—	4		המולכות	המולכות
—	3	v. ond.	dingenze gt	dingen zegt

NAAMLIJST
der
INTEEKENAREN.

Abrahams (I. de)
Abrahams (D.) *te 's Hage.*
Abrahams (M.) *Idem*
Alexanders (I. S.)
Alvares (M.) *Onderw. te 's Hage*
Ancona (G. d')
Andreson (I.) *te Leijden*
Andries (E. I.) *te 's Hage*
Andries Sz. (G.) *Idem*
Ange (I. Teissedre L') *Predik. en Lid van 't Koninkl: Nederl: Instituut*
Anspach (I. A.) *Student.*
Azevedo (D. C. D.)
Bakker (Cornelis) *Student*
Barends (I.)
Bassan (I.) *Onderwijzer*
Batteké (G.) *Student*
Beer (L. S.)
Beit (L.) *te Rotterdam*
Belinfante (S. Sadz.)
Belinfante (S. C.) 2 *Exempl.*
Belinfante (M. C.) *te 's Hage* 3 *E.*
Bendix (D.)
Bendixson (L.)
Benedictus (P.)
Benedictus (S.)
Benjamins (I. B.)
Benjamins (I. I.)
Benjamins (I.)
Benjamins (de Weduwe)
Benjamins (I. E.)
Benjamins (H. I.)
Benjamins (M.)
Berenstein (S.) *Opper-Rabbijn der Steden* AMSTERDAM *en* AMERSFOORT *en derzelver Synagogaal Ressort*
Berlijn (Wolff Israël)
Beurs (J. J.) *Onderwijzer*
Binger (H.)
Bisschoffsheim (L. R.)
Boas (S.) *Commiss: v. Politie*
Boas Jr. (T.) *Griffier*
Boas (*Mr.* D. S.) *Advokaat*
Boas (Sam:) *Onderw: te Rotterd:*
Boer (B. I C. de)
Boer (Z. H. de)
Boer (S. M. de) 2 *Exempl.*
Böhme (I.)
Boldingh (I.) *St:. te Utr:* 2 *E.*
Bonga (P. van) *Student*
Bouman (H.) *Prof: te Utrecht*
Brans (A. S.)
Breslau (I.) *te 's Gravenhage*
Brinkman (G. I.) *Student*
Bromet Nz: (Ph.) *te 's Hage*
Bromet (M.)
Broms (C. A.) *Student*
Buhrmann (F.) *Idem*

R

Calisch (N. I.)
Campbell (Mr J. W.)
Canter (M. C.)
Capadoce (Emanuël) *Ridder, en President van de Hoofd Com: tot de zaken der Israël:*
Capadoce (Jb Collaço)
Cardoza (I. van Raph Jessurun *Voorz. bij de Port. Isr. Gemeente*
Carrillon (A. C.) *Onderwijzer*
Castro (H. de) *Lid der H. C. tot de zaken der Isr: te 's Hage*
Castro (M. H. de)
Castro (D. H. de)
Cats (M. S.)
Caun (M. S.)
Chevalier (A.) *Predikant*
Clarisse (I.) *Prof: te Leijden* 2 *E.*
Cleeff (A. A. van) 2 *Exempl.*
Cleeff (M. L. van)
Cleeff (I. van) *te Rotterdam*
Cohen (S. D.)
Cohen (I. S.) *te Weesp*
Coronel (Dd)
Coronel (Jz van Dd)
Costa (Juda da)
Costagomez (G. da) de la Penha
Coster (B. M.) Coster (S. M.)
Cune (H. W.)
Curiël (M.)
Dampiere (de Chaufepié)
Deinse (B. S.)
Davids (E. L.) *Translateur*
Dents (S. N.)
Denekamp (E. M.) *te Amersf:*
Dresden (I. E.)
Dresden (Z. E.)
Dresden (M. E.)
Dupuij (P. P.) *Student*
Dusseldorp (Marks)
Dijk (B. S. van)
Eckelboom (H. D.) *Student*
Elten (H. L.) *te Alkmaar*
Elze (S. I.) *Student*
Embden (S. I. van)
Es (E. S. van)
Ezechiels (D. M.) *Raad der Stad Rotterdam*
Ezechiels (E.) *Idem*
Ezechiels (Marcus) *Idem*
Ferrarees (I. van Eliaz:) *Dajan*
Fidanquie (I.) *te Ouderkerk*
Frankfoort (Izaak)
Friede (S. I.) *Voorzanger*
First (I. E.)
Gans Jr. (L. H.)
Gans (H. M.) *te Rotterdam*
Gelder (S. van) *te Amersfoort*
Gelder (N. van) *te 's Hage*
Geldere (I. M.) *Idem*
Gerritsen (S. H.) *Student*
Germans (I.) *Onderw: te Tilburg*
Gobez (Salomon)
Gobez (A. Z.)
Godefroi (H.)
Godefroi (I.)
Goudsmit (Emanuel) *te Leijden*
Graadt (R. H. Jonkers) *Stud:*

Greuningen (I. van) *Student*
Griethuizen (I. G.) *Idem*
Groot (M. de) *te 's Hage*
Gulpen (W. van) *Idem*
Haar (B. ter) *Idem*
Haas (L. P.)
Hackenbrock (B.)
Hagenberg (C. H.) *Stud:*
Hamaker (H. A.) *Hoogl: te L:*
Hanau (H. I.)
Hanau (Jaques)
Hardij (I. E. G.) *Student*
Harencarspel (L. P. van) *Idem*
Harmsen (G. I. E.) *Idem*
Hartman (I. I.) *Idem*
Hart (M. M. de)
Hartogh Abm. (Alexander)
Hartog (H. de)
Hartog (S.) *te Leijden*
Heeringa (E. I.) *Prof: te Utr:*
Heidman (C.)
Heigmans *Onderwijzer*
Heilbron (D.) *Med: Dr:*
Hendrix (I. A.)
Hengel (W. A. van) *Th: Prof:*
Henochsberg (A.)
Henriques (M. de Mesquita)
Hertz (Lion)
Heijerman *te Rotterdam*
Heijm (Felix van der)
Heijm (S. van der)
Heijmans (*Mr.* I. B.) *te Amersf:*
Heijmans (I. E.) *te Meidrecht*
Heijmans (N: A. S.) *te Rotterd:*
Hoeven (A. des Amorie v. d.)
Predikant te Rotterdam
Hoeven (A. H van der) *Student*
Hollander (D. S.)
Holtzapfel (C. I.) *Student*
Hoogstraten (I. F. van)
Hooijkaas (I.) *Student*
Huijdecoper (T. C. A.) *Student*
Jacobson (S. L.)
Jacobsohn (I.)
Jacobson (Sam: L.)
Jacobson (M. L.)
Jacobson (A. L.)
Jacobs (P A. Z.)
Jacobs (S. L.)
Jacobson (P. I. L.) *te Rotterd:*
Janssen (L. I. T.) *Stud: te Utr:*
Jitta (W. I.)
Jong (I. D.)
Jong (M. I. Barend) *te Weesp*
Jong (de)
Jongh (H. M. de) *te Naarden*
Jongh (E. P.) *Lid der Commis-sie tot de zaken der Is:* 4 *Exem:*
Jongh (I. L. de)
Joosten (H.) *Student*
Joosting (P.) *Stud: te Utrecht*
Judels (I.)
Junius (H. W. P. B.) *Student*
Kann (Eduard), Kann (M.)
Ketel Jr. (B. A van) *St: te Utr:*
Kanteman (N.)
Keijzer (S. L.) *te Brussel*
Keijzer (E. A.)

Kerkhoff (H.) *Student*
Kinderman (L. C.) *Idem*
Knap (I. I.) *Idem*
Knippel (A. S.)
Koning (R. I.) *Stud: te Utrecht*
Koning (W.) *Student*
Königsveld (I. T. W.) *Id: te Leid:*
Koe (Abm: de) *Idem*
Koolhaas (H. G.) *Idem*
Koopmans (R.) *Th: Professor*
Korijn (E. A.) *te Maarsen*
Koster (D. M.) 2 *Exempl:*
Koster (S. M.)
Kramers (A. v. Diepen) *Stud:*
Krijn (R. S.)
Kuijp (G. L. van der) *St: te Utr:*
Kuijper (I. F.) *Idem*
Kuijt (S. N.) *te Leijden*
Labat Jr. (Jos:)
Langenberg (I.) *Stud: te Utr:*
Lantzendorffer (I. F.) *Idem*
Lann (A. van)
Lee (A. van)
Leeuw (H. van der) *St: te Leij:*
Leeuwen (I. van) *Idem*
Lehmans (I. H.) *Opper-Rabbijn te 's Gravenhage*
Lehren (H.) *Idem*
Lehren (M.), Lehren (A.)
Lemans (A.)
Lemans (M.) *Onderwijzer*
Lennep (D. I. van) *Prof: in de Griek: en Lat: Taal en Oudheden*
Lensberg (M. N.) *te 's Hage*

Leon (I. L.) *Onderw: te Amersf:*
Leon (I. Mendes de)
Leoni (P.)
Levijssohn (D. H.) *te Leijden*
Lier (D. van) *te Utrecht*
Lier (E. van) *Idem voor de Isr: Gemeente aldaar* 2 *Exempl:*
Lier (Sa.) (Jacob van) *te Utr:*
Lipman (*Mr.* I. C.) *Advokaat*
Lissa (M.) *te 's Hage*
Lissaur (I.)
Lissaur (S. D.)
Lobatto (R.) *te 's Hage*
Loeza (L. I.)
Loon (H. M. van)
Loon (Izaak van) *Stud: te Leijd:*
Loonsteijn Nz: (M.) *onderwijzer*
Machielse (A.) *te Leijden*
Manus Jr. (M.)
Manus (P. H.)
Manus Jr. (P.)
Markas (*Mr.* E. D.) *Advokaat*
Merans (L.) *Predikant te Utr:*
Mendes (A. van David)
Mendes (Em. de Rap. da Costa)
Mendes (R. van A. da Costa)
Mendels *Voorzanger te Amersf:*
Meppen (C. N.) *Student*
Mesquita (A. Henriques da)
Mesquita (A. B.) *te Maarsen*
Metz (Samuel) 2 *Exemplaren*
Meijer (*Mr.* I. D.) *Advokaat*
Meijer (Izaak Philip)
Meijers (I. L. F. de) *Student*

Meijes (R. Posth.) *Student*
Meza (Aron de)
Minden (S. van)
Minden (I. van)
Mok (W. A.)
Mok (S. A.)
Molenkamp (G.) *Stud: te Utr:*
Molster (I. H. de) *Idem*
Monk (Simon)
Moorrees (W. H.) *Idem*
Morell (M. H.)
Mortier (M.)
Moulin (I. du)
Mulder (S. I.) *Translateur 4 E.*
Mulder (P.) *Student*
Muurling (W.) *Idem te Utr:*
Nathans (N.) *te Leijden*
Netto (Daniël) *Onderwijzer*
Nias (H. M.) *te Alkmaar*
Niermeijer (I. F.) *Stud: te Utr:*
Nova (A. H.)
Nova Jr. (I. H.)
Nijkerk (*Mr.* D. E.) *Advokaat*
Nijkerk (E. S.) *Procureur*
Nijkerk (Levi Jos:) *te Naarden*
Nunes (D. R.)
Oven Az: (S. van) *te 's Hage*
Palache (Is:) *Voorz: te Naarden*
Palm (I. H. van der) *Hoogleeraar in de gewijde Welsprekendheid en Oost: Talen*
Pan (M. A.)
Pardo (I.)
Parreau (I. H.) *Hoogl: te Utrecht*
Parson (P.) *Student*
Penha (Daniël de la)
Philips (I. T.) *2 Exempl:*
Pincoffs (M. I.) *te Rotterdam*
Pinto (I. D.) *te 's Hage*
Pluim (N. Mentz) *Stud: te Utr:*
Pluschke *Th: Professor*
Polak (H. M.) *2 Exempl:*
Polak (Simon)
Polak (W. R.)
Polak (M. I.) *Voorz: te Hoorn*
Polak (A. Daniëlsz:) *2 Exem:*
Polak (G.) *Onderwijzer*
Polak (I. S.)
Polak (A. S.)
Polak (M. G.) *te 's Hage*
Pos (M. H.)
Pos (S. H.)
Posno (I. M.)
Praag (S. van)
Praag (B. van) *Notaris*
Praag (van) *Med: Dr. te Leijden*
Praag (I. van)
Presburg (B.)
Prins (L. M. A.)
Proes (L.) *Student*
Pijzel (D.) *Idem te Utrecht*
Raalte Joëlsz (I. van)
Raalte (L. A. van)
Raphael (S.)
Reens
Rensburg (I.)
Rensburg (A. I. H.) *Student*
Renu (M. H)

Ratemeijer (T. F. L.) *Stud:*
Reijs (A. I. H.) *Student*
Ricardo (M. I.)
Ries (I. S.)
Riet (W. van) *Student*
Rippe (A. Z.) *te Rotterdam*
Rippe (I. S.)
Roemer (N. van) *Idem*
Römer (W. A) *Idem*
Rodrigus (M.) *Med: Dr:*
Rood (I. M.) *te Haarlem*
Roodenburg (H. M.)
Rosen (E. M.)
Rosen (E. M. Is!)
Roscam (P. Abbing) *St: te Utr:*
Roskes (H. T.) *Pred: te Tamen*
Roijaards (H. I.) *Hoogl: te Utr:*
Rubens (M. B.), Rubens (S. A.)
Rijswijk (I. W. van) *St: te Utr:*
Saffrie (I.) *Student*
Salomons (D. D.)
Salomon (Morris)
Salomo (H.)
Salomons (I. N.) 2 *Exempl:*
Salomons (P.)
Salvador (Abraham)
Salzedo Dz: (S. L.)
Salzedo (R. L.)
Samson (D. A.) *te Rotterdam*
Samuels *te Rotterdam*
Sanders (L.) *Stud: te Utrecht*
Sarphati (Emanuel)
Sarlouis *te 's Hage*
Saportas (Jakob)
Schaap (B. M.) *te Amersfoort*
Schiff (S.) *Predikant te Weesp*
Schipper (I.) *St: te Utrecht*
Schoonhoven (A. I. Jansen) *Id:*
Schröder (M. I.) *Student*
Schreuder (A. I.) *Idem*
Schuikes (B. I.) *Idem*
Schutte (H.) *Idem*
Scott (S.)
Senus (A. H. C. van) *St: te Utr:*
Siebles (I.) *Student*
Sieble *Idem te Leijden*
Simons (H. A.) *Student*
Simons (S. L.) *te Weesp*
Silva (M. Da) *Voorzanger bij de Port: Isr: Gemeente*
Slogteren (I. v.) *Pred: te Hoorn*
Smaje (E.)
Snapper (I. I.) *Onderwijzer*
Snitzelaar (A.)
Snitzelaar (A. S.)
Snoek (I. H.)
Soelen (I. V.) *Stud: te Utrecht*
Solla (I. M. de) *Onderwijzer*
Sonstral (I. H.) *Candid: Th:*
Spitz (Marc: Andr:) *te Naard:*
Spoelstra (O. v. Goch) *St: te Utr:*
Spoor (I. M.) *Stud: te Utrecht*
Spijker (H. I.) *Student*
Steenbergen (H. van) *St: te Utr:*
Steijn (S. E.) *te 's Hage Lid van de Hoofd Commissie tot de zaken der Israeliten*
Stetterogge (I. D.) *Student*

Stoederum (A. N.) *Onderwijz:*
Suasso (Abr. Lopes) *te 's Hage*
Swalve (E. B.) *Stud: te Leijden*
Sijmons (B.) *te Rott: 2 Exempl:*
Sijmons (N. I.) *2 Exemplaren*
Sijmons Jr. (E. I.)
Sijmons I. E.)
Tall (Alexander)
Teixeira (de Mattos Joz: de Iz:)
Teixeira (S. V. I. de Mattos)
Teixeira (Abr: de Mattos)
Teixeira (de Mattos I. de Jong)
Teixeira (B. de Mattos)
Tels (H. S.) *te Rotterdam*
Terlet (H.) *Student*
Terplegt *Idem*
Tersteeg (I. H.) *Idem*
Themans (L. I.) *te Leijden*
Thomson (I. A.) *Student*
Thors *Idem*
Tueski (A. M.)
Valkenau (Jakob)
Valkenhuizen (N.)
Veder (W. R.) *Idem*
Veen (A. van der) *Opper Voorzanger te Hoorn*
Veermans (I. A.) *Stud: te Leijd:*
Verkerk (A.) *Idem te Utr:*
Verkozen (M. I.) *te Alkmaar*
Verveer (S. A.) *te 's Hage*
Vitta (I. M.)
Vogel (I. L.) *2 Exempl:*
Vogel (M. L.) *te Rotterdam*
Voorzanger (Mozes Philip)
Vollenhoven (van Beeck) *Geheimraad, Consul van Z. M. den Koning van Pruissen.*
Vollenhoven (H. W. v. Daalen) *Student te Utrecht*
Voogt (I. E.) *Idem*
Vos (B. H.) *te Leijden*
Vosmaer (*Mr.* I.) *Adv: te 's Hage*
Vrendenberg (C. H.) *Student*
Vries (Elkan de) *2 Exempl:*
Vries (S. de)
Vries (A. E. de)
Vries (S. I.) *te Ouderkerk*
Vries (M. I. de)
Vries (H. A. L. de) *2 Exempl:*
Vijgh (H. van der) *Student*
Waal (I. D.) *Idem te Utr:*
Warradein (I.)
Weddik (B. T. L.) *Student*
Weerden (van) *te 's Hage*
Weeren de *Student*
Wessels (B. S. C.)
Westerborg (S. van) *te Rott:*
Wetschrijver (I. S.) *te Weesp*
Wetering (A. van) *Predikant te Purmerende*
Weijers (G. A.) *Stud: te Leijd:*
Wilde (E. M. de) *te 's Hage*
Willmet (I.) *Professor in de Oostersche Talen Oudh: Geschiedk: en uitlegk: der Bijbel*
Woerden (I. C. W. van) *S: te U:*
Wolfroij (B.) *te 's Hage*
Wulff (M. de) *Onderw: 2 Ex:*

Ximenes (I. A.) *Onderwijzer*	Zieprecht (I. G.) *Stud: te Utr:*
Yeendijk (E.) *Student*	Zwart (H.)
Zeelander (A. L.)	Zwart (P. M.) *Onderwijzer*

AANMERKING.

Omtrent de *Errata* moeten wij onzen dank betuigen aan hen, die ons eenige der opgegevene feilen aantoonden; doch zoo er onverhoppt nog onopgemerkt mogten zijn gebleven; zoo zal de opgave derzelve ons welkom zijn, en zullen ook van den opgever met dankbaarheid aangenomen worden, ten einde, (zij het de wil des *HEEREN* dat deze Uitgave eenen herdruk beleve!) van dezelve nuttig gebruik te maken. — Voorts ware het te wenschen dat de onderwijzers der jeugd, bij het gebruik van dit boek, de drukfeilen vooraf verbeterden, opdat alle de daaruit voortvloeijende swarigheden uit den weg geruimd wierden.

Deze SPRAAKKUNST, uitgegeven voor rekening van den SCHRIJVER, is bij denzelven te bekomen, te Amsterdam in de Weesper-Kerkstraat bij den Amstel N°. 4. alsmede bij de Gebroeders LISSAUR Eerste Hoogstraat N°. 3. en bij de Boekverkoopers N. M. LOWENSTAM Joden Breestraat N°. 28.

J. M. LEMANS Rapenburgerstraat N°. 7.

I. MEEUWISSEN Jonge Roelensteeg bij de Kalverstraat.